ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1395

6 динара

22.9.1978 ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXIX

Ripley

Веровали или не!

У БОРБАМА

одржаваним у аренама старог Рима, у којима су се борили гладијатори против звери и звери против звери, понекад је у једном јединим дану страдало и по 5000 дивљих животиња.

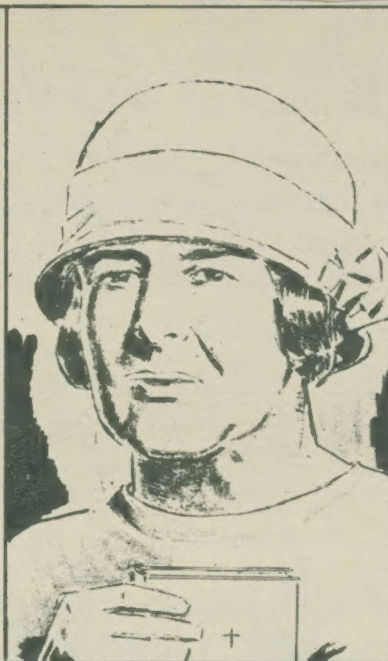
Једрењак „ХЕНЕ"

наоружан 1775. године, био је први брод америчке морнарице.

Буба јеленак

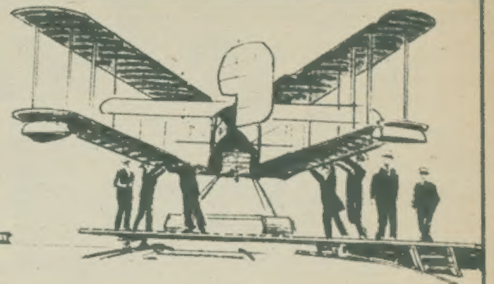

изгледа страшно али је у ствари безопасна.

МАМА БАРКЕР

вођ познате разбојничке банде Баркер, учила је преко седмице своја 4 сина како да пљачкају, а недељом их је слала у црквену школу.

ПРВИ АВИОН СА КРИЛИМА НА СКЛАПАЊЕ

— један британски хидроплан — полетео је 1910. године.

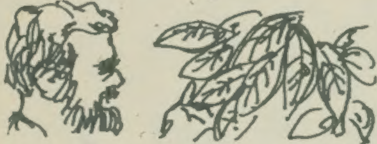

АМЕРИЧКИ ПОМОДАРИ

с краја 18. века често су носили перике док су своју косу стављали у свилене врећице украшене великом машном.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● семе дувана је тако ситно да је за један грам потребно 12 000 семенки ове биљке.

● прорачунато је да у 1.300 милиона кубних километара морске воде, што представља целокупну запремину мора на Земљиној кугли, има око осам милиона тона чистог злата.

● на првим фудбалским утакмицама у Енглеској, судија није користио звиждаљку као што то данас чини, већ је имао једну врсту трубе. Иначе, био је обучен у дугачке панталоне и сако, а на глави је обавезно носио шешир.

● кљунар и мравињи јеж, који живе у Аустралији и на Тасманији, мада припадају сисарима, полажу јаја као да су птице. Кљунар их полаже у гнездо које сам ископа, а мравињи јеж у једну врсту торбе, обложене оштрим длакама, која се развија сваке године у доба парења.

● највећи кит који је до сада запажен била је женка плавог кита дугачка 34 метра и тешка

170 тона, што одговара тежини 35 слонова или 2385 људи.

● да би приволели грађане да не бацају хартију, у Совјетском Савезу се за сваких 20 килограма прикупљене старе хартије поклања по једна књига.

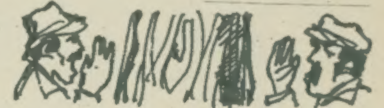

● у Великој Британији је произведен један специјалан уређај који пригушује шкрипу са изгребаних и старих грамофонских плоча.

● неки научници из САД су, после низа испитивања, закључили да се комарац Toxovhychites rutilus, храни ларвама других комараца који нападају човека и преносе многе болести. Рилица рутилуса не може да продре кроз људску или животињску кожу па се одрасли комарци хране соковима биљака. Тако би се, уместо разних хемијских средстава, рутилус могао користити за уништавање осталих врста комараца.

● у шуми еукалиптуса, два човека удаљена један од другог само десет метара, не могу да се чују иако вичу из свег гласа. Дрво еукалиптуса је веома мекано и оно „гута" звучне таласе.

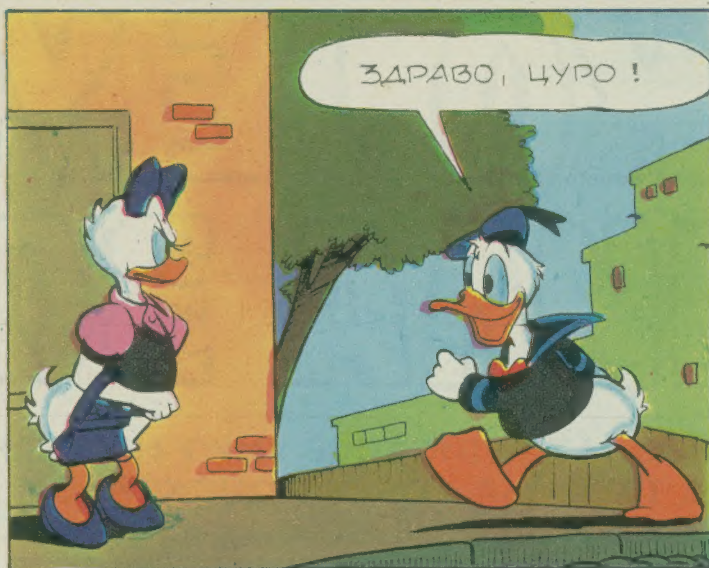

● Мод Тал, из Калифорније, обновила је возачку дозволу иако има 104 године. Иначе, возачки испит је положила у својој деведесет првој години.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

КО ЈЕ УБИО ЕМИЛА ЗОЛУ?

ЗВАНИЧНО, ПОЗНАТИ ПИСАЦ ЈЕ УМРО НЕСРЕЋНИМ СЛУЧАЈЕМ ОД ТРОВАЊА УГЉЕН-МОНОКСИДОМ. ПОСТОЈЕ И МНОГЕ ЧИЊЕНИЦЕ КОЈЕ ИЗАЗИВАЈУ СУМЊУ ДА ЈЕ БИО ЖРТВА ПОЛИТИЧКОГ УБИСТВА.

Двадесет осмог септембра 1902. у Брисelској улици 22 у Паризу умро је Емил Зола. Угушио га је угљен-моноксид из камина. Имао је 62 године и био је највољенији и највољенији и најомраженији писац свога времена.

— **Угаљ му је вратио жао за срамоту!** — говорили су иронично његови непријатељи. — **После свега шта је написао о угљу Зола је то могао и да очекује!**

Емил Зола је неко време живео међу рударима у Дањену, спуштао се у јаме дубоке 500 метара, описао трагичне смрти од експлозија метана, бедан живот рудара и штрајк угушен бајонетима. Роман „Жерминал" био је тешка оптужба против безосећајних, грамзивих власника угљенокопа и неправичних односа у друштву.

— **Емила Золу је по наређењу одозго убио „Други биро"!** — говорили су они који су га ценили као писца отвореног писма „Оптужујем" којим се заложио за обнову процеса и рехабилитацију невино осуђеног капетана Драјфуса лажно оптуженог за велеиздају од ултрадесних, антисемитски настројених, врхова француског генералштаба. — **Уклонила га је тајна служба јер је напао високе државне институције!**

Три четвртине века после Золине смрти Француску је узбудила телевизијска серија која је покушала да најзад потпуно расветли мистерију смрти славног писца и хуманисте.

ЧУДНЕ РУПЕ У ИСТРАЗИ

Ујутро тог кобног 28. септембра послуга славног писца је дуго узалуд куцала на врата собе у којој су спавали Зола и његова жена. Како се нико није јављао, собар је провалио врата. Емил Зола је у ноћној кошуљи лежао на поду под прозором, а његова жена је једва чујно јечала на кревету. У камину је догоревао кокс.

Собар је отворио прозоре и потрчао да позове лекара и полицију.

Кад је стигао др Марко Берман, није могао да учини ништа до да констатује да је Зола, иначе болестан од астме, умро од тровања плином. Његова жена је пренета у болницу где се после два сата сасвим освестила.

Полицијски комесар који је са два агента стигао одмах после лекара могао је без тешкоћа да утврди да је димњак камина прилично затрпан малтером. Упркос тој значајној чињеници, лекари, судски вештаци и полицијски комесар су службено констатовали да је Емил Зола умро несрећним случајем од тровања угљен-моноксидом.

Готово сва француска штампа је без резерве, не обзирући се много на јавно мнење, прихватила службену верзију о Золиној смрти. Али, у Француској су људи још дуго постављали незгодно питање: Да ли је Зола умро случајно, или је био смишљено убијен?

Мало-помало, прашина око смрти оснивача француског натурализма се слегла. Земљу су притискале друге озбиљне бриге.

ДВА БЕДЕЛОВА ЕКСПЕРИМЕНТА

Пре десетак година писац и новинар Жан Бедел је на страницама познатог листа „Ла Либерасион" („Ослобођење") објавио резултате о истрази коју је водио у „Случају Зола". Бедел је, на основу службених извештаја експерата задужених да испитају Золину спаваћу собу, реконструисао све детаље некадашње истраге и дошао до веома интересантних и узбуђујућих закључака.

Архитекти Бринел, као стручњак Префектуре Ке Дезортевр, и Дабрие, као вештак француске владе, наредили су два дана после Золине смрти његовом собару да у камину запали ватру истим коксом као увече 27. септембра. Кокс је сагорео и плин је излазио кроз димњак, истина слабијим „цугом" него што је пожељно, али ни у ком случају није отровао ваздух у спаваћој соби. Исти експеримент је поновљен: два заморчета су читаву ноћ провела у Золиној соби у којој је свом силином горео кокс и дочекала су јутро здрава и чила.

Три дана после Золине смрти вештаци-архитекти су демонтирали цинкане чункове којима је дим из камина одлазио кроз димњак. Чункови су на једном месту ишли „у лакат" и на тим местима су били прилично запушени, па проток дима није био нормалан.

„Нагомилавање отровног плина у соби изазивали су чункови који су били запушени због нередовног и небрижљивог чишћења"! — написали су вештаци у свом извештају.

Жан Бедел је, проучивши све те извештаје, поставио питање:

— **Зашто се 28. септембра плин толико нагомилао у спаваћој соби да је Зола умро, а није се гомилао ни дан раније, ни три дана касније у потпуно истим условима?**

ПРЕТЕЋА ПИСМА И ПОКУШАЈИ ЛИНЧА

На своје питање Жан Бедел је сам и одговорио:

— **То може да објасни само једна хипотеза: димњак је био запушен дан пре Золине смрти, а отпушен следећег преподнева!**

Пошто је Бедел своју смелу хипотезу објавио у „Ослобођењу" добио је једнога дана с југа Француске писмо апотекара Пјера Акена који је некад

МИНИ-КВИЗ

1. Којом брзином се креће пак, плочица којом се игра хокеј?
2. Шта је Пегаз?
3. Које године је рођен Иво Лола Рибар и када је погинуо?
4. Како је настао међународни знак за помоћ — С. О. С.
5. Шта је хитин?

ОДГОВОРИ:

1. При најјачем ударцу палица може да добије почетну брзину од око 200 километара на час 2. У Грчкој митологији крилати коњ, који је наводно, искочио из трупа медузе Горгоне, када јој је Персеј одсекао главу 3. Рођен је 1916, а погинуо 1943. године 4. С. О. С. је скраћеница од енглеских речи: Саве оур соулс, што значи — „Спасите наше душе" 5. Чврст оклоп код Алгавкара (рак, инсекти. . .), нерастворљив и отпоран према хемијским утицајима, често прожет кречним солима.

припадао једној деснчарској антисемитској организацији. Акен је обавестио Бедела да му је још пре рата од 1914. године један зидар, мајстор за градњу димњака, чије име не жели да наведе, испричао како је умро Зола.

— **Имамо поверења у вас, а сем тога, кроз коју недељу тај злочин застарева!** — рекао је зидар апотекару. — **Зола је угушен с предумишљајем! Ми смо затрпали димњак његове спаваће собе. Ево како: на суседној згради су се поправљали кров и димњаци. Искористили смо метеж на грађевини, идентификовали смо Золин димњак и запушили га, а сутрадан у подне смо га опет отпушили, а да то нико није приметио!**

Жан Бедел је хтео да се увери у истинитост Акеновог писма. Лично се попео на кров Золине куће и открио трагове који би могли да буду дело тајанственог зидара. Кад је после тога разговарао са Золиним сином др Жаком Емилом Золом, добио је одговор:

— **Ваша претпоставка је врло вероватна. Чињеница да су заморчићи преживели ноћ уз јаку ватру у камину увек ми се чинила врло чудном. Много је прихватљивија хипотеза да се ради о политичком убиству.**

Афера Драјфус у којој је Зола одиграо једну од најзначајнијих улога, поделила је тадашњу Француску на две огорчено супротстављене фракције. Чувени Золин памфлет „Оптужујем" је до усијања узбудио Генералштаб француске армије и задао страховит ударац владајућем шовинизму. Зола је навукао на себе бесомучну мржњу свих „антидрајфусоваца" који су га сматрали издајником нације и чудовиштем. Из дана у дан примао је писма у којима му се претило смрћу.

„Свињо продата Јеврејима"! — писало је у једном од тих писама. **„Управо сам био на једном састанку где је одлучено да ти заврнемо шију! Обавештавам те да ћеш у року од шест месеци бити мртав! Француска ће бити ослобођена твог присуства! За Комитет: Л. Обер".**

Претње су биле тако реалне да је полиција морала у неколико наврата да заштити Золу од линча. Адвокат Лабори, бранилац капетана Драјфуса, био је мета атентатора, а неки Грегори је ранио Драјфуса револверским метком.

Оно што није успело многим атентаторима успело је зидару чије име апотекар Акен није хтео да открије.

Ко зна да ли ће се пуна и права истина о смрти Емила Золе икада сазнати?

А. Р.

МИЛИН ПОСЛЕДЊИ КОРАК

ДЕВОЈКА ОСЕТИ ДА СЕ ГУШИ, ДА ДАЉЕ НЕ МОЖЕ. ОСТАДЕ САМА НА СПРДАЊСКОЈ КОСИ. ЗЛИКОВЦИ ЗАТВОРИШЕ КРУГ ОКО ЊЕ.

У земуници скривеној у шуми на левој обали Верелечког потока, у селу Верелечу, близу Горњег Милановца, седела је за писаћом машином црномањаста девојка омањег раста и жустро куцала извештај. Чекала је курира и поруку од другова. После мучења које је издржала у Специјалној полицији у Београду студенткиња Миланка Мила Јефтовић склоњена је у одред да у Окружном комитету Чачанског партизанског одреда „Драгиша Мишовић" ради са Миломиром Васиљевићем Ивом, партијским радником за којим су зликовци трагали на све стране. Веза са одредом била им је осамнаестогодишња Цана Милић из Верелеча.

Где ти је земуница?

Узбуђена и бледа, Цана је журила кроз шуму. Кад слете до потока, пређе га у тренутку и продужи левом обалом ка земуници. Коначно угледа добро знани жбун, отклони гране и нестаде у отвору земунице.

— **Четници се враћају са Равне горе, већ су у селу, по кућама** — рече Мили и Иви мислећи највише на мајку која је остала сама у кући. Отац и брат, партизани, погинули су негде у Босни. Добро је знала да четници неће мимоићи њихову кућу.

— **Остани данас с нама, не враћај се у село** — рече јој Иво.

Време је пролазило, сунце одавно одскочило над Верелечом. Око подне, у потоку се указа група до зуба наоружаних четника и жандара водећи пред собом везаног човека.

— **Није могуће** — помисли Иво — **то није могуће.** При титравој светлости петролејке спази како Мила устаде и зграби пиштољ са сандука.

— **Шта ако је Лаза ипак проговорио и одао нас? — размишљао је даље.**

Лаза је био стари партијски радник и њихов друг. После хапшења на овом терену спроведен је у Горњи Милановац. Заједно су правили ову земуницу, знао је за њихов рад.

Мила је, додуше, покушавала да се договори са Ивом да напусте земуницу, сигурније би било. Никад се не зна. Неки су под батинама проговорили. Ипак, нису могли то да ураде на своју руку, без одлуке комитета.

— **Где ти је земуница, псето лажљиво?** — чу се одједном споља и Иво се прену из грозничавог размишљања.

Нећеш нас обесхрабрити

Иво још чвршће стисну пушку. Поклопац земунице нагло се помакну и сноп снажне светлости продре унутра. Издаде их Лаза.

— **Издајице бедна, нећеш нас ти обесхрабрити!** — повика Мила.

Око отвора земунице, заклањајући се иза дрвећа, распоредише се четници и жандари. Подневну тишину прекинуше пуцњи и Верелечки поток претвори се зачас у прави пакао.

Како одбранити земуницу и извући се из невоље — мислило је троје затечених — како спасти оволики материјал да се бар њега не дочепају?

Мила и Цана зграбише машину и гомилу хартије да је униште. Можда би најбоље било да сипају гас и све запале, мало је изгледа да ће се извући, али — нигде ниједне шибице.

Иво је, не одмичући се од отвора земунице, непрестано пуцао све теже назирући силуете непријатеља кроз грање и грумење земље која је прштала на све стране. Мила му додаде бомбу са сандука. Можда ће, ипак, некако успети да их заварају и извуку се из земунице. Снажним замахом Иво хитну бомбу напоље. Одјекну експлозија. У часу промоли главу и одмах баци још једну бомбу, па још једну.

— **Искачи!** — довикну Мили и Цани и нестаде у отвору земунице.

Непрестано пуцајући и обазирући се, одахну кад виде да га следе уз поток. Само да се некако докопају десне обале и Цанине куће. Али, за њима су грабили разбеснели гониоци и праштали пуцњи, удвостручени, утростручени...

Све гушћи и силовитији налети куршума праштали су око њих, а Спрдањска коса и Цанина кућа још далеко, чинило им се — на крај света. На сунчаном, плавом јулском дану, са друге стране косе, зеленела се густа шума.

Предај се!

Четници из села, чувши пуцњаву, полетеше ка потоку. Знали су шта се догађа. Просуше се по коси и придружише хајкачима у тренутку кад је троје храбрих и изнемоглих људи већ измицало гониоцима — напред Цана и Иво, а за њима Мила.

— **Ено комуниста! Предајте се или ћемо вас побити!** — викали су за њима.

— **Брже, Мила, брже... пожуривао је Иво.**

— **Идем** — одврати девојка — **идем...**

И умири га. Више се није освртао. Био је сигуран да су на окупу, ни помишљао није да је заостала. Већ су надомак шуме, само што не замакну у густиш.

Мила осети да је срце гуши, да даље не може. Остаде сама на Спрдањској коси. Зликовци затворише круг око ње.

— **Предај се, девојко, предај се да не погинеш!**

На врелом јулском дану одјекну за неколико тренутака последњи пуцањ из Милиног пиштоља окренутог у груди. Био је 4. јул 1944. године.

Љ. Бусарчевић-Биреш

ИЗ ЗБИРКЕ МУЗЕЈА ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

ЛЕПОТИЦЕ ОД ПОР

Снимио: Љ. Патрногић

Порцуланске шољице из којих се пије млеко, чај или кафа нису само обичне посудице које могу да се нађу у сваком дому. Оне су биле одраз моде и времена у којем су настале. Има их, баш као и слика, скулптура, намештаја и грађевина рађених у стилу барока, рококоа, класицизма, ампира, бидермајера.

Њихова постојбина је Кина, земља у којој је у време династије Танг (618—907. година) почео да се израђује порцулан. Како — дуго је остала строго чувана тајна. Међутим, оно што се знало је да је царски двор сваке године наручивао 11200 модрих, „као небо између облака после кише“ прелепих шољица.

Прве кинеске шољице које су, зависно од врсте и боје чаја, биле голубије-плаве, љубичасте или коралноцрвене, стигле у Европу 15. века, сматране су правом драгоценошћу. Тек два века касније биће их, захваљујући предузимљивости португалских и холандских трговаца, у нешто већим количинама. Па и тада, ношење њихових крхотина на златним ланчићима око врата било је привилегија доступна само највишим круговима.

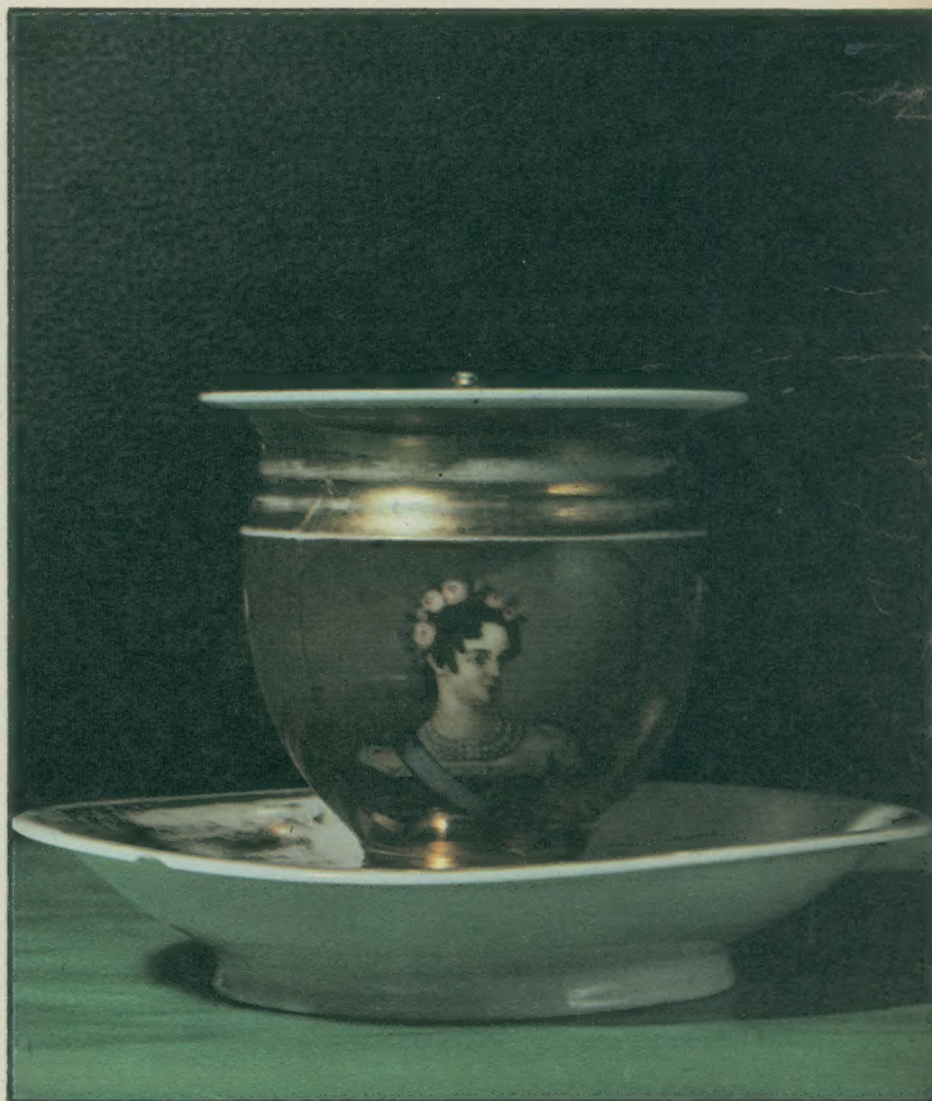
У Европи порцулан је пронађен тек 1709. године, док је кинеска тајна прављења порцулана и даље остала недокучива. Најпознатије и најугледније радионице налазиле су се у Мајсену, Бечу и Севру.

ОЖИВЉАВАЊЕ АНТИКЕ — Највиши уметнички домет у стилу класицизма достигле су шоље рађене у бечкој радионици у време кад је њоме управљао Конрад Зоргентал. Белина порцулана која је дотле посебно истицана сада добија другоразредан значај: предност се даје сликаном украсу обојеном тек пронађеним листер бојама. За украсне елементе користили су се мотиви из античке уметности.

ИЗ МАЈСЕНСКЕ РАДИОНИЦЕ — Беличаста шоља у стилу рококоа настала је у чувеној радионици порцулана у Мајсену, у време кад је у њој радио познати сликар и минијатуриста Херолд. Ова крхка лепотица типична је за његов рад: представа луке и пејзажа — били су му омиљени украсни мотиви, које је изводио са изузетном финоћом. Херолд је први мајстор у Европи који је почео да примењује позлату на порцулану.

У МОДИ ЈЕ МАРИЈА ЛУЈЗА — Почетком 19. века радионица у Бечу прихвата нови стил, ампир, а с њим и моду сликања портрета на порцулану. Тако на скупоцене шоље доспевају ликови краљева, војсковођа и разних државника. Године 1811. највећу популарност ужива лик једне жене — Марије Лујзе.

ЦУЛАНА

СЦЕНЕ КОЈЕ СУ МАМИЛЕ УЗДАХЕ — Још један од омиљених мотива ампир-стила биле су нежне пасторалне сцене. Ту је брижљиво исликано стадо, уморни пастир и лепа девојка која му нуди врч воде да би утолио жеђ. Ова шоља широког отвора и наглашене дршке, несумњивим карактеристикама ампира, богато је украшена позлатом. Претпоставља се да припада не много познатој радионици Улм.

ОМИЉЕНИ МОТИВИ БЕЧКИХ ГРАЂАНА — Мада је бечка радионица у великој мери на својим шољама као украсне елементе користила разне античке фигуре није могла а да не попусти захтевима својих купаца који су желели да чај пију из посуда исликаних мотивима улица у којима су становали. Слике су у правоугаоним оквирима, док је остали део био обојен такозваном лајтенржутом бојом.

ШОЉА ИЗНЕНАЂЕЊА — После 1820. године у бечкој као и у другим европским радионицама почиње да се негује нови стил — бидермајер. То је време кад сликарство на порцулану доживљава нов успон, поготову минијатуре. Као украс најомиљенији су цветни медаљони са иницијалима, натписима и посветама, сликани веома прецизно, са пуно детаља. Једна од најзанимљивијих шоља у стилу бидермајера је такозвана шоља „изненађења". Њен главни украс, цвет дан-и-ноћ запажа се тек кад се шоља подигне са тањирића.

ИНКРУСТАЦИЈЕ ОД ЕМАЈЛА — Бидермајер стил је велику популарност уживао и у чешким радионицама порцулана. Ова шоља лоптастог облика из Шлагенвалда занимљива је не само по свом изгледу већ и по својој матрној основи. Украшена је рељефним ребрима и инкрустацијама од емајла плаве и коралноцрвене боје. На унутрашњој страни дна налази се позлаћена розета.

У ОБЛИКУ ЗВОНА — Године 1784. водећу улогу у производњи порцулана у Европи преузима Беч. Из тог периода потиче и низ значајних уметничких остварења на којима се примећује и веома јак утицај француске моде. Том времену припада и ова ниска шоља у облику звона која, по својим стилским одликама, чини прелаз од рококоа ка стилу Луја XVI. На дну шоље је утиснут знак произвођача. Од 1749. године нико није смео у пећ да стави неки предмет а да га претходно не обележи својим знаком и годином израде

ИСТРАЖИВАЧИ И ОПАСНОСТ

НА ДРВЕТУ СА МЕДВЕДОМ

МОЈА РЕАКЦИЈА БИЛА ЈЕ АУТОМАТСКА: ЗГРАБИО САМ НАЈБЛИЖУ ГРАНУ КОЈА СЕ САВИЈАЛА ГОТОВО ДО ЗЕМЉЕ И УЗВЕРАО СЕ УЗ ЊУ ДО СТАБЛА. ПОТОМ САМ БРЗИНОМ ВЕВЕРИЦЕ ПОЧЕО ДА СЕ ПЕНТРАМ УЗ ДРВО, САМО ШТО ДАЉЕ ОД ГРИЗЛИЈА...

Средином јуна 1961. године, заједно са својим колегом Цеком Смитом, стигао сам у национални парк Мекинли, на Аљасци, надајући се да ћемо ту успети да проучимо неке ретке биљке, као и читаву вегетацију. И док смо дане проводили у природи, берући разне биљке и ископавајући корење, потајно сам се надао да ћу угледати и неку ретку животињу, као на пример, гризли — медведа. Баш сам њега желео да видим, јер сам ту животињу заволео још у детињству, највише захваљујући књизи Томсона Сетона „Биографија једног гризлија".

У националном парку Мекинли било је забрањено ношење било каквог оружја, јер је управа тврдила да ниједна животиња не напада човека, осим ако је изазове. Веровао сам у те тврдње, а како сам био убеђен да сигурно нећу изазвати ниједну животињу, спокојно сам се шетао парком, пешке или у свом малом аутомобилу. Али, мој друг Цек био је далеко неповерљивији и никад се није одвајао од мале секире са дугачком дршком.

Подсмевао сам се другу

До првих дана августа видео сам доста медведа, и оних усамљених и оних са младима, али чим би ме приметили, они су нестајали у густишу. Тако сам почео и да се подсмевам Цеку, задиркујући га због оружја које је непотребно носио.

Пошто је почетак августа био кишовит, скоро све време сам проводио у шатору, али када се после недељу дана време разведрило, одмах сам пожурио у природу да бих надокнадио све што сам изгубио.

Тако сам једног дана кренуо својим колима далеко од логора. Дуго сам пролазио кроз шикаре, густише и преко влажних терена... а потом сам аутомобил оставио у једној долини и пешице кренуо кроз шуму. Растиње је постајало све гушће и непроходније, мада то, заправо, и није била права шума, већ шибље, а само ту и тамо је расло понеко веће дрво. Признајем да сам почео да се плашим те дивљине и зато сам се силно обрадовао када сам наишао на једну велику оморику: испод ње сам оставио свој ранац, а затим, недалеко од тог места почео да копам земљу не бих ли пронашао корење једне ретке биљке.

Кренуо је за мном

Нисам чуо никакво пуцкетање грана, ни шуштање лишћа, ни ход. Оно што ме је тргло било је режање. Нагло сам се окренуо и — угледао огромног медведа — био је то гризли — како стоји поред мог ранца и кида га зубима, вероватно тражећи храну.

Моја реакција била је аутоматска: зграбио сам најближу грану оморике, која се савијала готово до земље, затим се уз њу узверао до стабла, а потом почео да се, бзином веверице, пентрам уз дрво.

Пео сам се веома вешто, чврсто убеђен да ћу се ускоро наћи ван сваке опасности. Уосталом, читао сам да се медведи пењу уз дрво само док су млади, а касније се не усуђују због своје тежине и тромости. Зато, када сам стигао на висину од око четири метра од земље, застао сам и погледао наниже да видим шта ради медвед и уживам у његовом бесу што сам умакао.

На моје запрепашћење, медвед је и сам већ био на дрвету, највише захваљујућим ниским гранама које су се спуштале до саме земље. И пре него што сам имао времена да умакнем даље, према врху дрвета, снажне чељусти разбеснеле животиње шчепале су ме за лист леве ноге. Од страха никакав бол нисам осетио, мада ми је медвед, тек сам касније сазнао, откинуо добар део листа.

Покушао сам да зграбим грану изнад своје главе, али ме је медвед баш у том тренутку шчепао за пету чизме и снажно повукао. Изгубио сам равнотежу и полетео према земљи, а за мном се суновратио и гризли. Али, његово огромно тешко тело незадрживо је јурило према земљи ломећи гране, док сам ја имао срећу да зграбим једну и поново почнем да се пењем према врху стабла.

Шутирао сам — зид!

И тада сам осетио да се цело дрво тресе: знао сам да се то медвед поново пење. Куда сада? Како да се спасем, јер сам се већ налазио на висини од 7—8 метара, а изнад мене су се налазиле само још две гране. Погледао сам наниже: медвед се опет налазио испод мојих стопала.

Никад раније нисам видео медведа из такве близине и никад ми се ништа није учинило веће и страшније од те животиње. Његова груба длака била је накострешена, огромни зуби злокобно су вирили из широм отворених чељусти, а мале очи сијале су као жеравице. Режао је и испуштао неке чудне звуке од којих ме је прожимала језа. Видео сам да је гризли напео сваки мишић да би ме дохватио.

Нисам имао времена да покушам да се даље пењем, већ сам почео да га ударам по глави, али то је било исто као када се ногом шутира у бетонски зид. И док сам га ударао пазећи да ме не шчепа, у себи сам се питао зашто ме је напао када га нисам изазивао.

Али, у једном тренутку, медвед је ипак успео да ме зграби за горњи део бутине. Чак ни тада нисам осетио никакав бол. Покушао је још једном да ме уједе, али је изгубио равнотежу и поново се стрмоглавио са дрвета. И — на моју срећу, више није показивао никакву жељу да се поново попне на дрво, већ је само обилазио око њега.

Тек тада сам се усудио да погледам ране на свом телу. Све је било помешано, и чизме, и кожа, и крв, и делови панталона и чарапа... Почео сам да осећам јаке болове, а у глави ми се вртело јер сам изгубио доста крви. Али, како да сиђем са дрвета, када ме медвед испод њега чека?

*
* *

Биолог Џорд Алас је провео на дрвету готово четири сата, све док медвед најзад није отишао. А затим се, потпуно исцрпљен, спустио на земљу и последњом снагом одвукао до својих кола, да би се одвезао до прве чуваревe кућице, где се и онесвестио.

У болници је остао две недеље, јер је имао срећу да му ниједна кост није била поломљена, нити важније вене и артерије оштећене. Разбеснела животиња само му је покидала мишиће на листовима и бутини и направила велике ране. Ипак, Аласова највећа срећа је била што гризли, у тој ситуацији, није могао да се послужи својим највећим оружјем — шапама са оштрим канџама.

Б. Ј.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

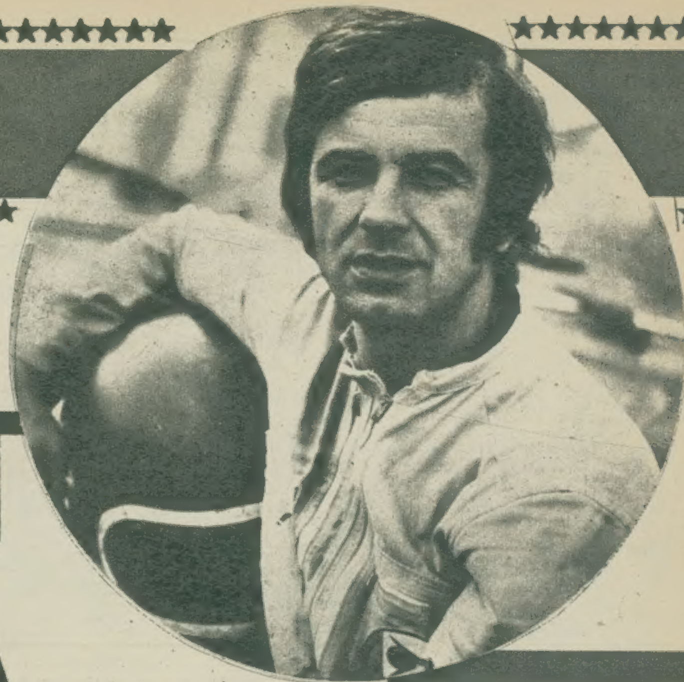

ДВА ЖИВОТА ШАМПИОНА

ВЕЛИКИ ТРЕНИНГ ЖИВОТА

Данима је мартовско небо над енглеским градом Силверстоном било променљиво: час је лила киша, а тренутак касније сијало право пролетње сунце. И ништа не би било необично да та упорна и непредвидива киша није квасила а сунце брзо сушило познату аутомобилску стазу где се сваке године, у неколико наврата, боре најпознатији возачи свих класа формуле. Овакво време је и њима и бројним екипама менаџера, механичара и организатора задавало велику главобољу јер аутомобилске трке, нарочито оне где пистом муњевито јуре формуле, и те како зависе од — кише, односно сунца.

Четвртог марта ове године, на стази у Силверстону, први пут се у историји аутомобилског спорта појавио за воланом „формуле 3" један Југословен. Сарајлија Сеад Алихоџић, вишеструки шампион Југославије и један од наших најбољих возача свих времена после „формуле фау" храбро је сео за управљач и команде правог чудовишта од мотора, снаге и брзине.

Међутим, четрнаест дана касније, 18. марта, многе европске новинске агенције послале су у етар широм света вест о удесу на силверстонској аутомобилистич кој стази. У средишту ове кратке, прве и брзе информације, коју су пренеле и неке наше новине, био је Сеад Алихоџић.

ЈАХАЧ НА 170 КОЊА

После успешног такмичења на „формули фау" и великог искуства и успеха у аутомобилима разних врста и категорија, популарни и упорни Сејо, како га од миља зову његове Сарајлије, одлучио је да покуша да се докаже тамо где пре њега није возио ниједан Југословен: на правој формули. Сарајевски ауто-мото клуб „Жељезничар", чији је Алихоџић члан, фабрика уља „Оптима" из Модриче, творница аутомобила из Сарајева, и страни, пословни и спортски партнери на челу са менаџером Ројем Кенедијем, набавили су нову „формулу 3". Тако је и настао за аутомобилизам значајни „Оптима Рејсинг тим".

За све слабо упућене свака од три врсте најпознатијих аутмобила класе фор мула (1, 2 и 3) је оличење величине, снаге и брзине, а њихови возачи пример неустрашивости и храбрости која се граничи са ненормалним.

Формуле су врло лагана возила, бар по тежини, али је зато вештина да се њима управља, и то при брзини од преко 250 километара на час, право јунаштво, за које је потребно велико искуство, знање, изузетно здравље, смиреност, интелигенција и — храброст.

Сеад Алихоџић је имао све од ових неопходних особина. Иако је његова „формула 3" била тешка само 400 килограма, што је лакше од обичног „фиће", покретана мотором од 170 коњских снага, развијала је брзину од 100 километара за само четири секунда и на равним деловима стазе јурила до 290 километара на час!

Ово возило, чији је званичан назив „МАРЧ 773 ТОЈОТА НОВА", где Марч означава фирму шасије, 77 — годину кад је произведена, 3 — формулу, Тојота — фабрику мотора, а Нова — италијанску фирму која га је фризирала, купљено је ново за 10 хиљада фунти. У суботу 18. марта за само неколико језивих секунди претворило се у безобличну гомилу челика, гуме и пластике.

Прву трку у животу на „формули 3", од 13 колико је требало да вози, која је 4. марта одржана у Силверстону, Алихоџић је завршио на деветом месту. То је био велики успех и стручњаци су већ увелико причали о младом Југословену као о изузетно вештом и храбром возачу. Ни пех с неподесном гумом за мокру стазу која се при великој брзини у другој трци по осушеној писти излизала и експлодирала није поколебао срчаног Сарајлију. И кад га нису обесхрабриле страхоте трка, дошао је тај трагични тренинг 18. марта.

УРЛИК КРОЗ ДИМ И ПЉЕСАК

Тренинзи у аутомобилизму су, у ствари, такође трке. Јер само одређен број најбоље пласираних возача може да стартује и на трци, и то на позицији коју је заузео на тренингу који се због тога возе пуном паром и снагом.

Дуго су се Алихоџићев менаџер Рој Кенеди, сам возач, стручњаци и техничари из тима двоумили које гуме да ставе на Сеадову формулу пре почетка званичног тренинга. Јер, метеоролози су прогнозирали нестабилно време, а то је значило да ће се опет смењивати киша и сунце. Поучени искуством кад је Алихоџић возио по сувој писти гумама које су искључиво за мокар асфалт и очекујући да ће се опет указати сунце, механичари су ставили специјалне гуме за суву стазу које се „лепе" на подлогу. Али, показало се да су чудне и добро непредвиђене околности биле моћније.

Око 10 часова пре подне, кад је тренинг требало да почне, Сеад је на старту угледао Франциска-Чика Сиера из Бразила, Ворвика из Енглеске и Јана Флукса из Аустрије, старије и врло искусне возаче, и одмах је знао да ће му они опет бити главни супарници. Требало је да тренинг траје око 15 минута и да по броју кругова буде упола мањи од трке која је била планирана за сутрадан у Тракстону.

Кад је стартер заставицом дао знак да тренинг, односно елиминациона трка може да почне, снажна возила су уз урлик мотора, дим и пљесак гледалаца јурнула влажном пистом. Међутим, Сеад Алихоџић се свега тог, као и оног што је следило неколико минута касније — уопште не сећа...

КАД СЕ РАСПРСНЕ И КАЦИГА

Желео је по сваку цену да већ на тренингу буде први и да најзад победи Сиеру, Ворвика и Флукса. Али, уместо да му менаџер, како је правило и обичај и на тренинзима и на тркама, показује у сваком кругу и његово време и брзину конкурената, Кенеди је Алихоџићу показивао само податке о његовој вожњи. И не слутећи да је бржи од свих осталих

Неколико тренутака пре несреће

АЛИХОЏИЋА

Када је после шестодневне дубоке несвести дошао к себи, храбри возач »формуле« није могао да препозна ни родитеље ни брата: све што је доживео до тог кобног 18. марта ове године почивало је у тами заборава...

сматрајући да је брзина којом јури исувише слаба за неки бољи пласман, Сејо је мењач убацио у пету брзину и максимално притиснуо папучицу за гас.

„Формула 3" је муњевито јурнула стазом брзином од готово 200 километара на час.

Већ на почетку ове тренинг-трке указало се сунце и брзо осушило асфалтну писту. Добро одабране гуме беспрекорно су „лежале" на подлози и Сеад је у брзини видео само сиву завесу од ограде и гледалишта.

А у трећем кругу гуме су изненада запиштале, стазом се проломио тресак и надјачао буку мотора, а у гледалишту су се зачули врисци.

На равном делу иначе врло тешке стазе коју је Алихоџић добро познавао, при максималној брзини и неколико десетина метара испред десног завоја, Сеадова „формула" налетела је на неисушену локву воде. Тај за све возаче баук, стручно назван „аквапланинг", који одбацује возило као из катапулта и где је свака контрола немогућа, био је кобан и за Сеада Алихоџића.

У магновењу, осетивши да више не јури како треба и да једноставно лети, шампион из Југославије је покушао да скрене у завој. Међутим, велика брзина и инерција биле су моћније. Као топовско ђуле возило се челом зарило у прву од седам челичних мрежа које деле стазу од публике и покидало је као паучину. Слично је било и са другом, трећом, четвртом... — све до седме.

Иако је осећао да му жица кроз рукавице цепа кожу и месо на шакама, Сеад није испуштао волан из руку. Већ при удару у прву мрежу, док се пластична каросерија „формуле" гужвала и ломила као хартија, снажно је главом ударио у сигурносни лук иза потиљка.

Тренутак касније, док се још борио да колико-толико остане при свести, осетио је јак ударац по глави од којег се специјална „грифин" кацига распрсла на два дела. Тад је утонуо у дубоку таму несвести и од тада се ничега у вези с несрећом не сећа.

При повлачењу и цепању мрежа, један од метар и по високих и двадесетак сантиметара дебелих дрвених носача ограде пао је тачно на Алихоџићеву главу. Огреботине по рукама и тежак потрес мозга једине су, али врло тешке повреде које је доживео храбри аутомобилиста у овој несрећи.

Хитно је пребачен у тридесетак километара удаљену болницу „Џенерал хоспитал" у Њу Хемптону, где је свести дошао тек у четвртак, шести дан после незгоде. Међутим, све што се у његовом животу збило пре те кобне суботе, било је једноставно избрисано. Дуго ни мајку ни брата Нећу Сеад није могао да препозна. За њега су одједном сви били странци, као да их види први пут у животу. Био је то изузетно тежак случај амнезије, потпуног губитка памћења, кад се човек не сећа ама баш ничега.

Међутим, временом је тај разбијени мозаик сећања и поимања лица, појава и ствари почео опет да се скупља и кристалише. После тромесечног боравка у овој болници и специјалног интравенозног храњења, Сеад је пребачен у своје родно Сарајево, окружен пажњом пријатеља, љубитеља аутомобилизма, родбине. Неописива је била радост у дому Алихоџићевих кад је Сејо препознао најближе и схватио да су око њега мајка, отац, сестра...

Почетком јуна опет је сео за волан, али обичног аутомобила. Лекари и пријатељи тврде да ће опет бити „онај стари", неустрашиви мајстор на формули.

Стручњаци који познају и аутмобилизам и Алихоџићеву упорност и љубав према овом спорту у то не сумњају.

И. Лончар

ПУШЕ ЛИ ДАМЕ?

ПРИНЦЕЗА МЕТЕРНИХ ЗАЛАГАЛА СЕ ДА УВЕДЕ СЛОБОДУ ПУШЕЊА ЗА ЖЕНЕ, ПА ЈЕ ЗАТО, СВИРАЈУЋИ КЛАВИР, ДРЖАЛА У ЗУБИМА ЛУЛУ!

Краљица мајка Катарина Медичи патила је од мигрене. Дворски лекари су се трудили да јој свакаквим лековима и облозима ублаже болове али ништа није вредело. Од силних главобоља Катарина Медичи постајала је сваким даном све блеђа и нервознија.

Године 1561. кувар француске амбасаде у Лисабону неспретно је посекао палац док је припремао ручак. Рана се инфицирала и јаднику је отекла цела рка. Када је чуо да му се кувар повредио, амбасдор, који се некада и сам бавио ботаником и медицином, покушао је да му лично помогне. Сетио се да му је пре кратког времена један пријатељ из западне Индије донео свежањ листова биљке за коју је тврдио да поседује невероватна исцелитељска својства. Амбасадор је направио неколико облога и, већ после неколико дана, кувар је могао да се врати свом послу!

Француски дипломатски курир је приликом боравка у Лисабону чуо за овај догађај па је понео у Француску неколико листова исте биљке и донео их Катарини Медичи. Објаснио јој је да се ови листови могу измрвити у ситне комаде и удисати јер имају диван мирис и благотворно дејство. Пошто је тако поступала неколико дана, Катарина Медичи је — заборавила на своје главобоље! Одмах је препоручила ову биљку свом сину, краљу Шарлу IX који је патио од сталних кијавица, па је и он после два-три дана удисања нагло оздравио!

Ускоро је цео француски двор пожелео да проба чудотворни прах непознате биљке која је по француском амбасадору у Лисабону Жану Никоту добила назив никотина... Тако је у Европи почела зараза дуваном која је кроз векове узимала све више маха. А све је почело још много пре ових краљевских мигрена и кијавица...

Крив је Колумбо

Наслоњен на велики јарбол, Кристифор Колумбо је 12. октобра 1492. године нерасположен посматрао пучину. Изненада је извиђач са јарбола „Пинте" узвикнуо:

— Земља!... Земља!

Било је то острво Гуенахани које су морепловци крстили Сан Салвадор — „свети спаситељ". Домороци никада раније нису видели бродове ни тако одевене људе као што су били Колумбо и његова посада па су их, мислећи да су богови, преплавили поклонима. У гомилама дарова налазило се и лишће дувана на које морнари тада нису обратили пажњу.

Међутим, када су се неколико недеља касније искрцали на острво Инагвачика, данашњу Кубу, били су зачуђени призором који су затекли. Домороци, чак и жене и деца, држали су у устима замотуљке неког сувог лишћа, запаљеног с једне стране, а с друге су увлачили дим који су после испуштали.

Колумбови морнари понели су са собом извесну количину овог мирисног лишћа названог „табако", по лулама које су Индијанци такође употребљавали. Био је то у ствари дуван. Када су се њиме похвалили у Шпанији, Инквизиција их је оптужила да су ђавољи изасланици и многи су завршили по тамницама. Ипак, пушење дувана је одмах почело да се шири.

У Европи је завладала права грозница јер су сви желели да пробају биљку коју су донели Колумбови морнари. Међутим, донет је закон да само апотекари имају право на продавање ове мирисне биљке. Интересантно је да су, и поред великог интересовања народа за дуван, власти многих земаља забрањивале уживање у њему и могао се користити искључиво као лек. Ипак, од 1620. године — око 50 хиљада килограма дувана стизало је сваке године из Вирџиније на обале Енглеске. Енглески краљ је строго забранио употребу дувана и чак је написао један памфлет против њега. У Турској су пушачи сурово кажњавани: носеви су им били пробушени и кроз рупу им је провучен камиш луле! У Русији је било довољно запалити лулу па бити протеран у Сибир!

Носом у ђубре

Дуван се у то време више користио за прављење бурмута, нарочито у Француској. У 17. веку ушмркивање бурмута представљало је прави ритуал. Људи су свуда са собом носили бурмутице разних величина и облика и када би се на улици срела два пријатеља, правила пристојности налагала су да један другог понуде бурмутом. Тада је у Француској настала права манија бурмутица: било их је стаклених, металних, емајлираних, изгравираних, лакираних, украшених драгим камењем, за свачији џеп и сталеж.

Кардинал Ришеље искористио је моду бурмута и наметнуо висок порез на дуван, али то није смањило потрошњу. Нису га користили само мушкарци већ и жене, које су такође носиле бурмутице и сврдно ушмркивале бурмут. Једна угледна дама записала је тим поводом: „Огорчена сам кад видим на улицама жене прљавих носева као да су их заривале у ђубре. Када их мушкарци понуде бурмутом, не устежу се ни мало!..."

Дуван се у то време продавао у облику смотуљака од неколико листова. Људи би га код куће млели малим ручним млиновима и претварали у ситан прах. Доцније је и у продаји било готовог бурмута.

Шпански изум

У периоду Револуције производња дувана нагло је опала, а самим тим и приходи које је држава убирала у виду разних пореза. За време Наполеона Бонапарте, који је и сам пушио лулу, дуван је поново ушао у широку употребу.

Цигарете су се појавиле крајем 17. века у Шпанији. Биле су изузетно скупе, углавном због високе цене папира.

Само у прво време биле су „мушка ствар". Ипак, даме нису пушиле на јавним местима, осим изузетака, као што је била извесна принцеза Метерних која је свирала клавир пушећи лулу...

То време је давно прошло и жене се више не скривају да би запалиле цигарету — упркос томе што данас и деца знају колико су штетне!

М. Ј.

ЖАН АНТОАН ВАТО

СЕТН

1 **ДОСАДАН ПОЧЕТАК** — У породици сиромашног радника из француског града Валансјена рођен је 1684. године Жан Антоан Вато. Чињеница да је једва примљен за ученика у атеље једног локалног, данас заборављеног сликара, тешко да је могла да наговести сјајну уметничку будућност дечака коме је тада било свега четрнаест година. После четири године „шегртовања" Вато одлази у Париз и ускоро се запошљава у радионици неког продавца „светих слика". Ту се његов посао састојао у сликању лица и руку светог Николе. Стално понављање исте теме сигурно није могло да придонесе свестраном развоју младог сликара, али је монотони задатак имао и своју добру страну: развио је у њему способност брзог сликања и условио једну карактеристику његовог каснијег стила — јављање истих ликова, врло често са незнатним варијацијама у позама модела.

2 **ЖИВОТНА ИНСПИРАЦИЈА** — У престоници осамнаестогодишњи уметник открива комедију дел арте, у то доба омиљену и врло популарну забаву Парижана. Ти весели и живописни комади послужили су младом Ватоу као извор инспирације које се неће одрећи до краја живота. У сатима проведеним у позоришту настају читави албуми скица устаљених типова ове врсте комедије — Арлекина, Колумбине, Пулчинеле... Тада креирани ликови сусрећу се у многим каснијим делима овог сликара.

4 **ДРУГО МЕСТО** — То још није довољно да му обезбеди и признање јавности. На такмичењу младих сликара, које је победнику обезбеђивало боравак у Риму, Вато осваја друго место. Разочаран због пораза, враћа се у родни Валансјен. Тамо слика битке и призоре из војничког живота, теме које никако нису одговарале његовом уметничком темпераменту. Неуспели покушај повлачења не траје дуго — Вато ће се ускоро вратити у Париз.

3 **ПРЕКРЕТНИЦА** — Већу и значајнију прекретницу можда ипак представља Ватоов сусрет са Клодом Одраном, чуваром краљевске збирке слика у Палати Луксембург. Антоан приступа његовом атељеу и по налогу новог учитеља израђује скице-копије венецијанских мајстора и Рубенсових циклуса Марије Медичи и Хенрија IV. Проучавање и контакт са славним узорима одлучујуће су деловали на младог сликара. Са двадесет и четири године Ватоов стил потпуно је формиран.

И УМЕТНИК ИЗ ВАЛАНСЈЕНА

АКАДЕМИЈА, КОНАЧНО — Године 1717. Жан Антоан Вато примљен је на Академију. Слика која му је отворила врата уважене институције и успеха зове се „Укрцавање за Китеру" и данас се налази у Лувру. То је доба у коме уметник често мења заштитнике. Једно време наклоност Пјера Крозаа, милионара и власника богате збирке цртежа венецијанских мајстора, омогућила му је не само да се посвети стварању дела по којима ћемо га касније памтити, већ и да тај период проведе неоптерећен новчаним бригама.

НЕСВЕСТАН СОПСТВЕНЕ ВЕЛИЧИНЕ — Вато је умро у тридесет и седмој години. Бројна дела која је за собом оставио утицала су на токове сликарства не само у његовом, већ и у следећем веку. Неке његове идеје наговестиле су долазак импресионизма, правца који ће доминирати Европом 19. века. Тај утицај видљив је у делима енглеских сликара Констабла и Тарнера, и Француза Манеа. Највећи представник француског барока није ни слутио какво ће му место припасти у историји сликарства.

ПОСЛЕДЊИ ДАНИ — Туберкулоза све више угрожава још од детињства нарушено уметниково здравље и Вато, у нади да ће тамо успети да сузбија болест, одлази у Лондон. Иако сада већ славног сликара окружују пажњом и дивљењем, он се ни ту не задржава дуго. На измаку снага, 1721. године враћа се у Француску где на имању пријатеља Жерсена проводи своје последње дане. За свега неколико недеља, колико да не изгуби праксу, у то време ствара, по оцени критичара, једно од најбољих дела — „Жерсенову фирму".

АНТОАНОВА МЕЛАНХОЛИЈА — Критичари данас Ватоа сматрају зачетником интимистичког правца у француском сликарству. Оно што су му у његово време замерали одсуство садржаја и теме у његовим делима, мислећи при том на одсуство уобичајених митолошких и античких мотива, новина је по којој ће се Вато издвојити од општег тока ондашњег сликарства. За разлику од већине савременика, он се у потрази за темама окреће тадашњим аристократским забавама у природи, глумцима и сценама из позоришта. Магличасти пејзажи у које мајсторски уклапа ликове дама и кавaљера, у покретима пуним ритма и музикалности, богатство и хармонија боја, вештина у груписању тих ликова и помало сетна атмосфера којом већина његових дела одише заувек су дечаку из Валансјена обезбедили место у историји сликарства.

ПОКЛОН од 225 тона

ПОДИЗАЊЕ КИПА СЛОБОДЕ, ЗАМАШНИ ПОДУХВАТ У КОЈЕМ СУ УЧЕСТВОВАЛЕ ФРАНЦУСКА И САД, НИЈЕ ПРОШЛО БЕЗ ТЕШКОЋА. ЧУДНО ЈЕ ШТО СУ НЕВОЉЕ ПОТЕКЛЕ СА АМЕРИЧКЕ СТРАНЕ.

Њујоршку луку назвали су „вратима Америке". За милионе досељеника из читавог света, ништа мање него за оне који су своје право држављанства стекли рођењем на овом тлу, Кип слободе на улазу у луку симбол је земље у коју су дошли да остваре, или покопају, своје снове о бољем животу.

СРАМНИ ЗАСТОЈ

Већ пуне 92 године на источном делу Бедлоуа, острвцета од неких дванаест ари, на подлози од гранита и цемента стоји статуа — симбол.

Назив острва подсећа на његовог првог власника, извесног господина Бедлоуа, за кога се сигурно зна да га је још у 17. веку за добре паре купио од градоначелника Њујорка.

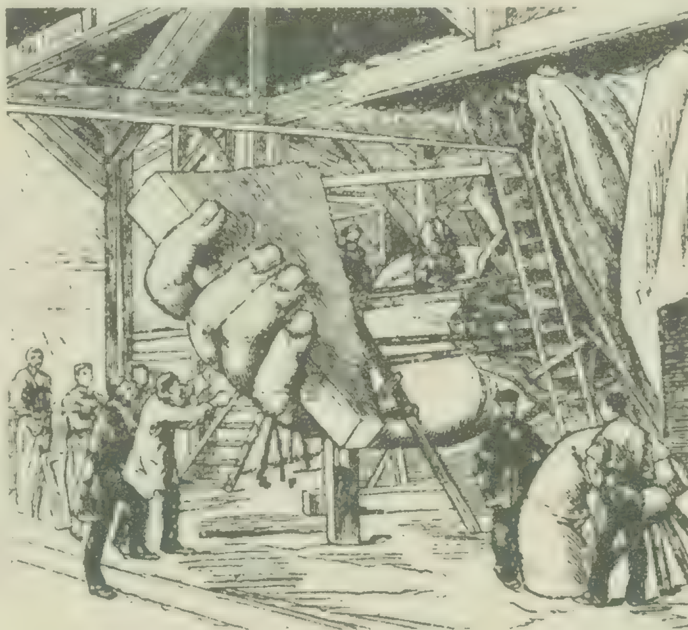
Кип — симбол Америке поклон је француског народа пријатељском народу преко океана и подигнут је да генерације подсећа на „савез двеју нација" склопљен још у време америчког рата за независност.

Идеја је седамдесетих година прошлог века потекла од француског историчара Едуарда Лабулеа, али њен најватренији поборник постао је кипар Фредерик Огист Бартолди — човек коме ће на крају и бити поверена израда грандиозног споменика.

Замисао је затим требало спровести и у дело па је 1875. године основано француско-америчко друштво.

Инжењер Александар Гистав Ајфел, који је конструисао и славни париски торањ, придружио се врло брзо групи ентузијаста. Њему је поверена израда планова за потпорну конструкцију огромног кипа.

Чудно, али истинито — замисао о подизању кипа који ће постати симбол Америке Французи су примили са много више одушевљења од предака оних који се данас њоме поносе. Француски добровољни прилози за амерички кип достигли су 1879. године цифру од милион тадашњих франака. У исто време амерички део посла, подизање постоља, текао је споро и са застојима, све док 1884. године није потпуно стао — на висини нешто већој од пет метара.

ОД ОНОГ ДАНА КАДА СУ ФРАНЦУЗИ ДОШЛИ НА ПОМИСАО О ПОДИЗАЊУ КИПА СЛОБОДЕ ДО ЊЕГОВОГ ПОСТАВЉАЊА ПРОШЛО ЈЕ ПУНИХ ЈЕДАНАЕСТ ГОДИНА. НИКАКВО ЧУДО КАДА СЕ У ОБЗИР УЗМУ ЦЕНА И ДИМЕНЗИЈЕ „ПОКЛОНА".

Ко зна како би се све завршило да се после годину дана срамног застоја познати новинар Џозеф Пулицер није одлучио да се серијом написа у њујоршком листу „Свет" окоми на нечувени скандал — пресушивање средстава.

Новинарска жаока убола је право место — национални понос — па је тако, захваљујући прилозима са разних страна постоље (идејни пројект архитекте Ричарда Ханта) коначно довршено. Поклон француског народа америчком имао је сада на шта да се постави.

У међувремену, 4. јула 1884. године, на годишњицу Декларације независности, кип је свечано уручен представницима САД у Паризу.

214 САНДУКА ЗА ЈЕДАН КИП

Неки сматрају да се творац чувеног кипа Бартолди инспирисао једним ранијим италијанским делом — скулптуром која се и данас може видети у цркви Санта Кроче у Фиренци. Ради се о скулптури Трагедије, делу италијанског кипара Пиа Федија, подигнутој на гробу драматичара Г. Б. Николинија.

Кип је 1885. године пажљиво спакован у 214 сандука који су бродом „Изер" пренети преко океана до свог одредишта.

Када је тих 214 делова најзад склопљено у целину, нешто преко 46 метара висока статуа стајала је на постољу високом око 43 метра. У десној, уздигнутој руци статуе налази се бакља — симбол светлости коју доноси слобода, а у левој — плоча са урезаним датумом 4. јул 1776. године који обележава историјски дан објављивања Декларације независности.

Подигнута рука налази се на 90 метара надморске висине, а петнаест сијалица од сто вати ноћу оживљава бакљу која као да заиста пламса правом ватром.

Статуа је тешка 225 тона, а 168 кружних степеника воде оне који су спремни да напор пењања забораве пред величанственошћу погледа који се са круне пружа на залив и град.

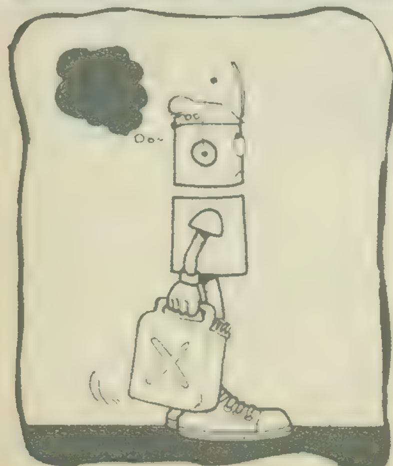
Они мало лењи могу у ноћи и из даљине да гледају кип осветљен са ни мање ни више него 92 сијалице под чијом светлошћу зеленкаста боја бронзе поприма неку чудну живост.

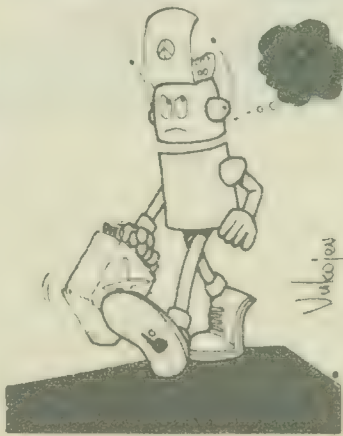
Двадесет и осмог октобра 1886. године председник Артур Г. Кливланд уз пригодни говор „открио" је кип, до дана данашњег један од најмилијих симбола америчког народа.

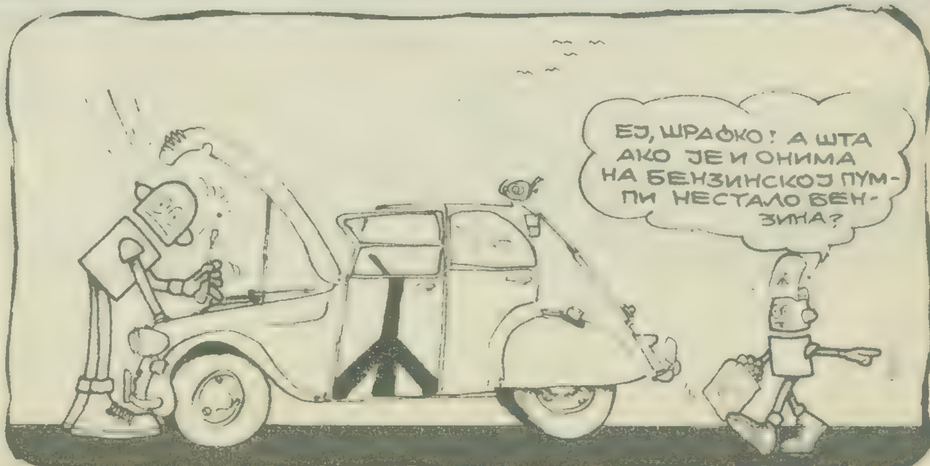
То што је око сакупљања америчког удела у оних 600.000 (ондашњих!) долара, колико је подизање кипа стајало, било доста муке — одавно је заборављено.

М. И.

ШРАФКО

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН ЗА НАЈМЛАЂЕ

НОВО

Девето коло бајки

ПРВИ ПУТ НА НАШЕМ ЈЕЗИКУ

Шест књига деветог кола бајки:

1. **БОЛИВИЈСКЕ БАЈКЕ**
2. **БРАЗИЛСКЕ БАЈКЕ**
3. **БАЈКЕ ИНКА**
4. **ВЕНЕЦУЕЛАНСКЕ БАЈКЕ**
5. **ЧИЛЕАНСКЕ БАЈКЕ**
6. **МЕКСИЧКЕ БАЈКЕ**

Овим колом најлепших бајки објављених први пут на нашем језику пружићете нова сазнања најмлађима.

Књиге су повезане пуним платном и богато илустроване.

Штампане су ћирилицом.

„НАРОДНА КЊИГА" БЕОГРАД, Шафарикова бр 11

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем Девето коло бајки

1. ЗА ГОТОВО — по цени од динара 300.— уз попуст од 10% тако да ћу износ од динара 270.— платити поштару кад ми уручи књиге
2. НА ОТПЛАТУ — по цени од динара 300.— коју ћу вам отплатити у три месечне рате по 100.— динара а рате ћу уплаћивати до 10-ог у месецу до исплате целе суме.

____
(Презиме, очево име и име)

____
(Поштански број, место, улица и број)

____
(Радна организација у којој је купац запослен)

______________ (М. П.) ______________
(Овера радне организације за купце на отплату) (Потпис купца, бр. л.к и где је издата)

Купци на отплату оверавају наруџбеницу у радној организацији где раде а пензионери при куповини на отплату прилажу последњи чек пензије.

У случају спора надлежан је I општински суд у Београду

Девето коло бајки можете поручити појединачно и у комплету

— Код издавача, „Народна књига", Београд, Шафарикова 11
— У Салону књига „Народне књиге", Београд, Цетињска бр. 1

Чланови Клуба читалаца „Народне књиге" приликом куповине за готово добијају стални попуст од 20%

— У Сервису „Народне књиге", Николе Спасића 2

У нашим пословницама у

— НОВОМ САДУ, Трг братства и јединства 5
— СМЕДЕРЕВУ, Липе, Маршала Тита 50
— ЛЕСКОВЦУ, Вождова 9
— СКОПЉУ, Бит Пазар 66
— ЧЕНТИ, Жарка Зрењанина 64

КАПИЈА СИРОМАШНОГ КАПЛАРА

Командант пука пажљиво је саслушао рапорт храброг борца и већ сутрадан предложио га за одликовање које је он у току рата заслужио још једанпут: овог пута од — непријатеља.

Положаји српске војске на Дрини били су слаби. Аустријска војска се ваљала с босанске стране према реци као лавина, десетине, стотине, хиљаде... Србију је ваљало казнити зато што је одбила да испуни услове ултиматума. Ко је могао одолети толикој сили? Ипак, наши су се укопали на Дрини и... чекали. Непријатељ је пристигао на супротну обалу и прегруписао се. Свуда су ницали ровови.

Била је прва половина августа 1914. године.

Негде у пољу чули су се зрикавци.

— Мајко, моја, колико их је! — хукну један каплар гледајући нетремице преко воде из замаскираног рова.

НОЋУ ПРЕКО РЕКЕ

Каплару није било више од тридесет. Звао се Душан Кнежевић. Живео је у селу Мишару код Шапца. Све богатство били су му жена, двоје деце и две реке. Породицу је волео, а рукама правио дереглије. То је једино умео. Од живота није много тражио: колико да — да. само нек' је чељад здрава... Прође кроз село, а однекуд из сокака испадну нечија деца. „Станите, вели, има чика Душко нешто за вас!" — па завуче руку у цеп прохабаних чакшира и оданде извуче по коју дрангулију за мала, весела срца.

Кнежевић обори поглед и склизну на дно рова. Само што је сео, пред њим се нађе наредник Новак Урошевић.

— Диж' се, зове те командир чете!

Сиромашни каплар устаде без речи и пође за наредником.

— Слушај, ратниче — дочекао га је уморно командир — **и сам видиш да су Швабе на другој обали! Питање је времена када ће ударити овамо. Слабашни смо, ал' ћемо их дочекати ђако знамо и умемо. Њихове јединице прекопута нас имају дереглију којом ће прећи Дрину. Командант батаљона је наредио да је уништимо и на тај начин их задржимо неколико дана. Није много, али ће се таман дотле још наших прикупити овде. Немам никог за тај задатак осим тебе, а како чујем ти си добар пливач и гњурац!** ...

Враћајући се назад у ров, каплар се сетио жене, деце и своје кућице поред Саве.

Зрикавци у пољу и даље су „стругали".

Поподне се споро вукло. Кнежевић је једва сачекао вече. У девет се отиснуо у воду. На себи је имао само дуге гаће о чији је учкур прикачио три бомбе.

Време је било идеално за акцију. Облаци су се сваки час навлачили преко пуног месеца и прекривали тамом читав крај. Хучање таласа Дрине надјачавало је шумове Кнежевићевог пливања.

ШТА С БОМБАМА?

Испливао је пред самом дереглијом везаном ланцем за обалу и замандаљеном катанцем. Одмах му је било јасно да неће моћи да је отисне низ реку: нити је имао алат којим би пререзао ланац, нити снагу за гурање дереглије која је великим делом била извучена на жал. Полако се успентрао на њу и опипао даске у поду. На самој средини нашао је две чији су клинци били попустили. Прионуо је да их одвоји од пода. Радио је споро да не начини буку и тиме привуче пажњу стражара. Истина, није га видео, али је знао да је негде у близини на „мртвој стражи". После десетак минута клинци су попустили. Извадио је даске и гурнуо их у воду. Матица их је понела.

— Е, сад, ако хоће преко реке, морају да ставе нове даске, а тада ће их наши збрисати! — прошапутао је каплар.

Осећао се уморним, веома уморним. Питао се шта да ради с бомбама: при пливању сметају, тешке су, бацити их у реку била би чиста штета... Сину му идеја да зађе у непријатељске редове и употреби их!

Спустио се у воду и потом ваљао по песку. Облепљен њиме био је изврсно маскиран. Стао је да пузи. Убрзо је приметио стражара. Стајао је као кип поред неког дрвета. Каплар се вратио мало уназад и заобишао га. Пузао је нечујно. Чим се нашао ван стражаревог видокруга, хитро је скочио и стругнуо у врбак Врлудајући, избио је у шикару и набасао на ровове у којима су спавали аустријски војници. Није осећао страх. И сам се томе чудио... Размишљао је да ли да хитне бомбе у ров или потражи збијенију групу. Одлучио се за друго.

Провлачећи се кроз шикару, прешао је читавих стотину метара далеко од обале. Уочио је малу ватру и прикрао јој се. Око ње је, у разговору, седело тридесетак непријатељских војника.

Гледао је Аустријанце и по други пут тога дана сетио се жене и деце. Паде му на ум да и војници пред

њим имају породице и да ће кроз који тренутак њихове мајке, жене или сестре остати без сина, мужа; брата... У себи је проклињао и рат и крвопролиће. Али није могао да одустане: они су насрнули на његову земљу, а не он на њихову. Бомбе су полетеле...

КРСТ ЗА РАТНИКЕ

О подвигу каплара Душана Кнежевића који се вратио на српску обалу праћен пљуском метака чуо је и командант пука. Одмах га је позвао, похвалио и унапредио у чин поднаредника. Осим тога, Кнежевић је одликован Карађорђевом звездом.

Рат се наставио. Аустријанци су упали у Србију, али им је ратна срећа окренула леђа. Дошла је 1915. Једног дана бивши каплар Душан обрео се са својом четом у селу Јевремовцу у близини Шапца. Чекајући покрет, наишао је на гробље где су на брзину и веома плитко били закопани наши и аустријски војници изгинули у боју минулих дана. Војничке буквице лежале су наоколо, а коров заодевао незнатно уздигнуте хумке.

Душан се дао на посао. У оближњој шуми насекао је повише дебљих грана, довукао их на гробље, начинио од њих крстове, побо крстове у хумке и извадио мастиљаву оловку. Према подацима из буквица које је нашао исписао је на крстовима име и презиме сваког ратника, нашег и аустријског. Разуме се, није знао чија је која буквица и да ли је на том месту одиста покопан њен власник, али то и није било важно. „Ред је да гроб има крст и на њему име покојника!" — говорио је тих дана Кнежевић и на крају цео простор оградио и на једном месту начинио и малу капију...

Када су се Аустријанци касније вратили, хтели су пошто-пото да сазнају ко је поклонио толико пажње њиховим мртвим војницима. И Јевремовчани су им испричали. Непријатељски официри нису веровали да је то учинио српски борац. Међутим, изјаве сељана биле су тврде. Одушевљени Аустријанци одликовали су Кнежевића Крстом милосрђа. Пошто нису могли да га пронађу, послали су орден на Солунски фронт да му се тамо преда. Али, тамо није нађен јер је у међувремену заробљен и сведен у неки мађарски логор из којег је пуштен тек после рата.

Вратио се у Мишар и нашао празан дом. Још на путу за село сазнао је да му је једна аустријска јединица побила жену и децу. Кажу, баш у време када је онеспособио дереглију на Дрини.

Миленко Тодоровић

ОПЕРАЦИЈА СПАСАВАЊЕ

ПРЕСЕЦИТЕ КОНОПАЦ!

ПОГЛЕДАО ЈЕ У БЕЗДАН И ОСЕТИО КАКО МУ СЕ НЕШТО ГРЧИ У СТОМАКУ. ЗНАО ЈЕ ДА ЋЕ ОСЕЋАЈ НЕРВОЗЕ ИШЧЕЗНУТИ ОНОГА ТРЕНУТКА КАДА СКОЧИ...

Мајкл Дејвис није могао да зна да ће се тог 17. септембра 1976. године сећати до краја живота. Тога дана он се спремао за трећи скок у својој тек започетој каријери падобранца. За разлику од искусних скакача, који сами повлачењем ручице отварају своје падобране, он је као и сви почетници, за авион био везан конопцем који се ослобађа тек по искакању.

СКОК

Двокрилац марке „де хевиленд", на висини од 760 метара, надлетао је аеродром у близини Сторбрица у Енглеској. Далеко под собом Мајкл је видео окупљену масу људи која се ту нашла да би посматрала увек узбудљиве вратоломије падобранаца. Ни они нису слутили да ће узбуђења бити напретек.

— **Искачи!** — повикао је његов инструктор, поручник Мик Ривз. Мајкл Девис се бацио у бездан, али изненадни, силовити трзај зауставио је његов пад: конопац дуг пет метара није се ослободио и он је остао да виси на његовом крају.

Иако му за сада није претила опасност, знао је да ће авион, када му понестане горива, морати да атерира. Од њега не би ништа остало...

Нешто је морало брзо да се предузме и то је учинио поручник Ривз. Овај ветеран који је за собом имао више од 500 скокова знао је шта мора да уради.

— **Спустићу се и ја. Када дођем до њега, ви одсеците конопац** — рекао је посади авиона.

А онда почео је да се спушта споро и опрезно, полако се приближавао унесрећеном. То је захтевало много вештине и храбрости јер је снажна ваздушна струја у сваком тренутку могла да га отргне од конопца и баци у дубине. Ривз би у том случају успео да отвори свој падобран и да се сигурно спусти на земљу. али би његов очајнички покушај да спасе Мајкла пропао.

БЕЗ ОГРЕБОТИНЕ

Када је, коначно, стигао до њега, чврсто је загрлио ужаснутог младића и рекао:

— **Не брини, синко. Спустићу те на земљу без иједне огреботине!** — а затим је руком дао знак онима у авиону да пресеку конопац и њих двојица полетели су ка земљи.

Сви су заустављеног даха чекали да виде шта ће се догодити.

Хладнокрвни Ривз прво је повукао ручицу Мајкловог помоћног падобрана, а затим се снажним покретом одбацио од њега и ослободио и свој. Као што је и обећао, обојица су се на земљу спустила живи и здрави.

Пет месеци касније, поручник Ривз одликован је за изузетан подвиг који је извео.

Скромни војник тада је изјавио:

— **Не заслужујем ово признање. Урадио сам оно што је у тој ситуацији морало да се учини.**

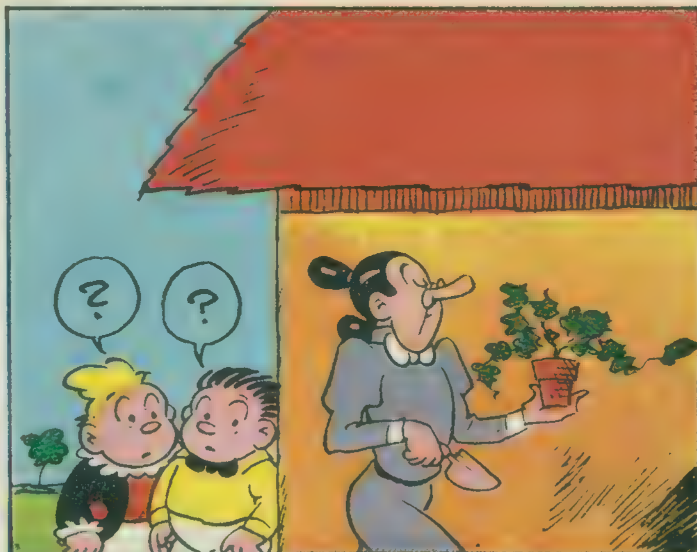
Мајкл је заиста имао срећу што се тога дана уз њега налазио и Мик Ривз.

М. И.

ИСКОЧИО ЈЕ ИЗ АВИОНА, АЛИ ЈЕ ОДМАХ ЗАТИМ ЊЕГОВ ПАД СИЛОВИТИМ ТРЗАЈЕМ КОНОПЦА ЗАУСТАВЉЕН — ОСТАО ЈЕ ДА БЕСПОМОЋНО ВИСИ НА ЊЕГОВОМ КРАЈУ.

БИМ И БУМ

BABALU стрип

Флаш Гордон
ПОБУЊЕНИЦИ са ТАНИЈУМА

ФЛАШ ГОРДОН И КРАЉИЦА ЈУПИТЕРОВОГ САТЕЛИТА ГАНИМЕДА НАШЛИ СУ СЕ НА ПЛАНЕТИ ТАНИЈУМ ГДЕ СУ СЕ ВЕЋ СПУСТИЛИ ДЕЈЛ, ДЕЧАК РЕЈ И ФЛАШОВИ ПРИЈАТЕЉИ ТЕКС И КЕНТ. ФЛАШ НАИЛАЗИ НА РЕЈА КОЈИ СЕ ИЗГУБИО И НАСТАВЉА ТРАГАЊЕ ЗА ДЕЈЛ И ПРИЈАТЕЉИМА. ИЗНЕНАДА, МАРЛУ ЈЕ КИДНАПОВАЛО БИЋЕ СА ТАНИЈУМА...

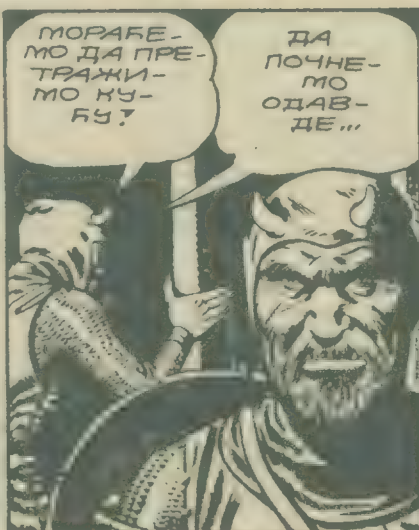

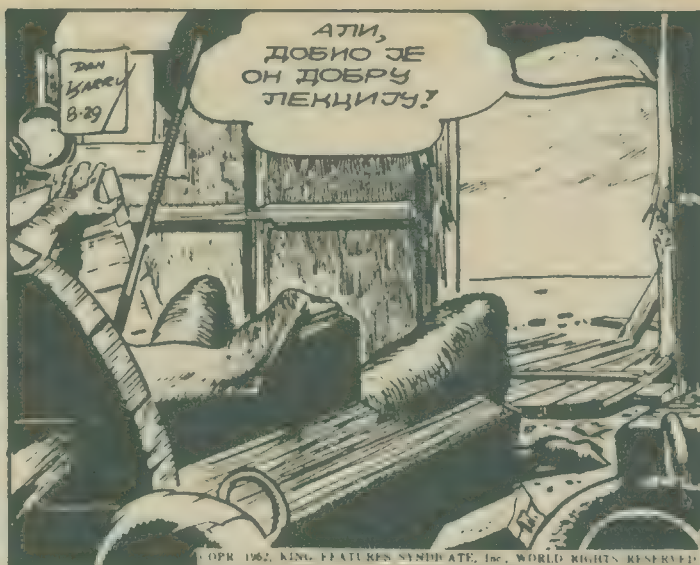

МОМЦИ, КРАЉ ЋЕ НАС ДОБРО НАГРАДИТИ ЗА ОВО!
ХАЈДЕ, ПОЂИ, ЛЕПОТИЦЕ!

ЖАО НАМ ЈЕ ШТО ТЕ ЈЕ ОВАЈ ПРОСТАК ДРЖАО У ОВОЈ РУПИ!

DAN BARRY 8-29
АЛИ, ДОБИО ЈЕ ОН ДОБРУ ЛЕКЦИЈУ!
COPR. 1962, KING FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED

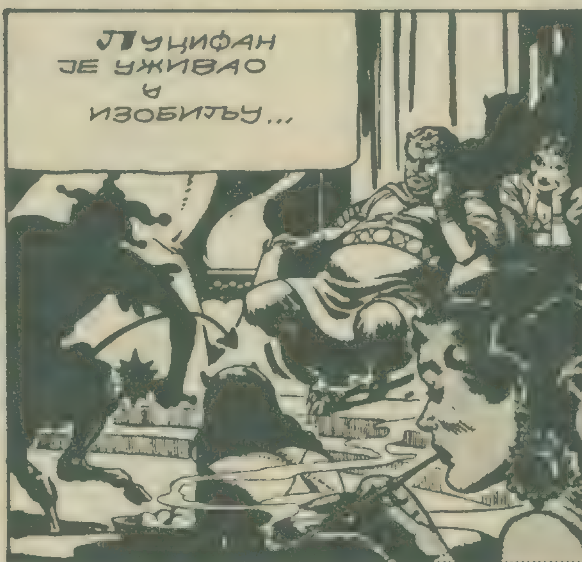
НЕЋЕ ОН НИКАД ВИШЕ НИШТА КРИТИ ОД КРАЉА!

ЈЕ ЛИ ТИ УДОБНО? ЕНО, ТАМО ТЕ ВОДИМО!
У ЗАМАК КРАЉА ЛУЦИФАНА!

ЗАМАК СЕ НАЛАЗИО НЕДАЛЕКО ОД ГЛАВНОГ ГРАДА ТАРТАРУСА...
FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED

ЛУЦИФАН ЈЕ УЖИВАО У ИЗОБИЉУ...

И КАО МНОГИ, КОЈИ ИМАЈУ СВЕ, КРАЉ СЕ ДОСАЂИВАО...

ОПРОСТИ ШТО ТЕ УЗНЕМИРАВАМО, КРАЉУ! ДОНОСИМО ТИ ДАРОВЕ!
KING FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED

ПИХ! ТО СВИ РАДЕ САМО ДА БИ ПОСЛЕ МОГЛИ ДА ТРАЖЕ НЕКУ УСЛУГУ ОД МЕНЕ!
АЛИ, КРАЉУ, ДОВЕЛИ СМО ТИ БИЋЕ ИЗ ДРУГОГ СВЕТА!

ШТА? ЈЕ ЛИ НЕОБИЧНО КАО ОНА ДЕВОЈКА ШТО КАЖЕ ДА СЕ ЗОВЕ ДЕЈЛ? ДОВЕДИТЕ ЈЕ, БРЗО!

ОНА ЈЕ ВЕЋ ОВДЕ, КОД ВРАТА!
FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED

ХИ, ХИ, ХИ! БАШ ЈЕ НЕОБИЧНА!

ПРИЂИ, ДЕВОЈКО!
ОСТАЛИ НЕК ИЗИЂУ!
ХАЈДЕ!

ШТО УОПШТЕ ТРАГАМО ЗА МАРТОМ?

ХА, ХА! ЈЕДНОГ ДАНА ПРОМЕНИЋЕШ МИШЉЕЊЕ О ЖЕНАМА!
А, ЕВО И ПУТА!
DAN BARRY 9-4

ПССТ! НЕКО ДОЛАЗИ!
ШТА МИСЛИШ? ЈЕСУ ЛИ БОГАТИ?
УБРЗО ЋЕМО САЗНАТИ!

ХА, ХА! СТРАНЦИ!
ИСПРАЗНИТЕ ЏЕПОВЕ!
ОВАЈ ЈЕ СНАЖАН КАО ДЕСЕТОРИЦА!
FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED

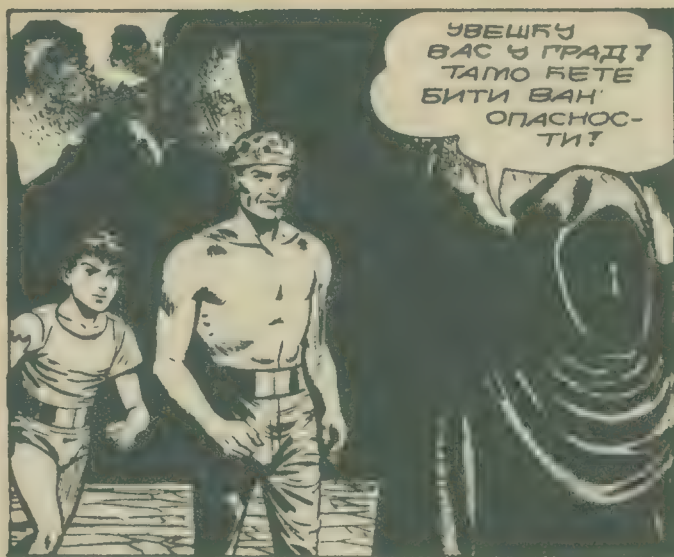

ДРЖИТЕ ГА ДОК НЕ СВРШИМ СЊИМ!

ТРАС

ПОКИ ЈЕ МРТАВ!
ШТА СЕ ДОГОДИЛО?
БЕЖИМО!

ФЛАШЕ, ОВАЈ ИМА ПИШТОЉ!
ХВАЛА ТИ ШТО СИ НАМ СПАСАО ЖИВОТ!
ЈА СЕ ЗОВЕМ ФЛАШ ГОРДОН!

ПОБИТЕ ЗА МНОМ!
DAN BARRY 9-6

УВЕШЋУ ВАС У ГРАД! ТАМО ЋЕТЕ БИТИ ВАН ОПАСНОСТИ!

ХЕЈ! НЕШТО МИ ЈЕ ТАЈ ГЛАС ПОЗНАТ!
СТАРИ ЛИСЦУ, ОД ТЕБЕ СЕ НИШТА НЕ МОЖЕ САКРИТИ!

КЕНТЕ! ТИ СИ!

ИЗГЛЕДА ДА СИ СЕ ДОБРО СНАШАО!
ПРИЧАЋУ ТИ...

БРЗО!
УЂИТЕ У ОВУ КОВАЧНИЦУ! СПРИЈАТЕЉИО САМ СЕ С ОВИМ ЉУДИМА!

ДАНОНОЋНО РАДИМО! ПРАВИМО ОРУЖЈЕ!

ОВО ЈЕ МОЈ ПРИЈАТЕЉ МЕМИР!
ДОБРО ДОШЛИ!

ВАШ ПРИЈАТЕЉ КЕНТ НАС ЈЕ НАУЧИО МНОГИМ СТВАРИМА!

МНОГО НАМ ЈЕ ПОМОГАО! НАЈЗАД ЋЕМО ДОЖИВЕТИ ДАН СЛОБОДЕ!
COPR. 1952, KING FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RE

ОНО ЈЕ КРАЉЕВА ПОЛИЦИЈА! ДРЖИ НАС У НЕЗНАЊУ И СИРОМАШТВУ!
COPR. 1952, KING FEATURES SYNDICATE, Inc. WORLD RIGHTS RESERVED

СВАКОГ МЕСЕЦА ДОЛАЗЕ ДА СКУПЉАЈУ НАМЕТ ОД НАС!

АЛИ, СУТРА ЋЕМО ИМ ПРИРЕДИТИ ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ЖИВОТ У ТАРТАРУСУ СЛИЧАН ЈЕ ОНОМ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ НА ЗЕМЉИ!

АЛИ, ЗАХВАЉУЈУЋИ КЕНТУ, МИ САД ИМАМО ОРУЖЈЕ КОЈЕ ЋЕ НАС ОСЛОБОДИТИ ОВОГ РОПСКОГ ЖИВОТА!
ТЕМИРЕ!

СТИГАО ЈЕ ПОРЕЗНИК!

ТЕМИРЕ, ГДЕ ЈЕ КЕСА С НОВЦЕМ? ЖУРИМ!

НЕ ГЛЕДАЈ МЕ, ВЕЋ ДАЈ ПАРЕ!

НЕЋУ!

ЈЕСАМ ЛИ ТЕ ДОБРО ЧУО?
DAN BARRY 9-15

ОДБИЈАШ ДА ПЛАТИШ ПОРЕЗ?
ДА! НИКАДА ВИШЕ НЕЋУ ДАТИ НИ ДИНАР ЗА КРАЉА!

ОНДА ЗНАШ ШТА ТИ СЛЕДУЈЕ!

ФИЈУУ!

ПРЕКИНИТЕ!
DAN BARRY 9-16

ДУМ!

ДУМ!

ПРЕКИНИ, ФЛАШЕ?
ЈА ЋУ СЕ ПОЗАБАВИТИ ЊИМА?
DAN BARRY 9-17

ПУСТИ ИХ, КЕНТЕ? НЕЋЕМО ЈОШ ДА ИМ ПОКАЖЕМО СВОЈЕ ОРУЖЈЕ?

ВРАТИЋЕ СЕ ОНИ СА ЧИТАВОМ ВОЈСКОМ И ПОЛИЦИЈОМ?

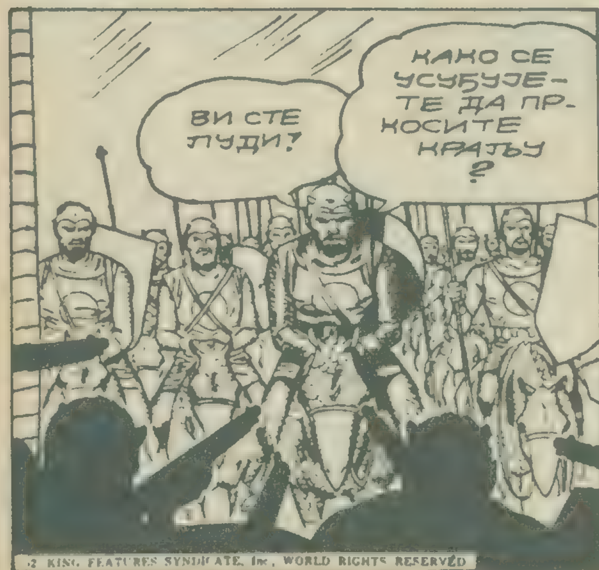

ТАДА ЋЕМО ОТВОРИТИ ВАТРУ НА ЊИХ?
ОБАВЕСТИТЕ СВЕ? ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ ДИГНЕМО НА ОРУЖЈЕ?
DAN BARRY 9-18

ИЗИЂИТЕ НА УЛИЦУ? НАПРАВИТЕ БАРИКАДЕ?
ПОЖУРИТЕ? НАШИ ТИРАНИ САМО ШТО НИСУ ДОШЛИ?

НАПУНИТЕ ПУШКЕ?

САМА ПУЦЊАВА ЋЕ ИХ ИСПРЕПАДАТИ?

ЕВО ИХ, ДОЛАЗЕ?

ВИ СТЕ ЛУДИ?
КАКО СЕ УСУЂУЈЕТЕ ДА ПРКОСИТЕ КРАЉУ?

СКЛАЊАЈТЕ ТЕ САНДУКЕ? БРОЈИМ ДО ПЕТ?
ЈЕДАН? ДВА? ТРИ? ЧЕТИРИ?

ПЕТ?
ШТА? НИ ПОМАКЛИ СЕ НИСТЕ? ЈУРИШ?

ПАЗИТЕ!
НА МОЈ ЗНАК...

...ПУЦАЈТЕ!
DAN BARRY 9 22

БАНГ!
ПАЛИ!
БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!
БАНГ!

НАТЕРАЛИ СМО ИХ У БЕГ!

А, САД НАПРЕД ПРЕМА ЗАМКУ ТИРАНИНА ЛУЦИФАНА!

ЧАС КАСНИЈЕ МЕМИРОВИ ЉУДИ ОПКОЛИШЕ ЗАМАК...

АЛИ, ТАМО СУ ИХ ВЕЋ ЧЕКАЛИ ЛУЦИФАНОВИ СТРАЖАРИ...
DAN BARRY 9-24

...НАОРУЖАНИ СТРЕЛАМА УБОЈИТИМ КАО И МЕЦИ...

ПАЗИТЕ!
НЕМА ПОВЛАЧЕЊА! ПУЦАЈТЕ!

НЕМАМО ШАНСИ! ПОГАЂАЈУ НАС НЕВИДЉИВИМ СТРЕЛИЦАМА!
БАНГ!

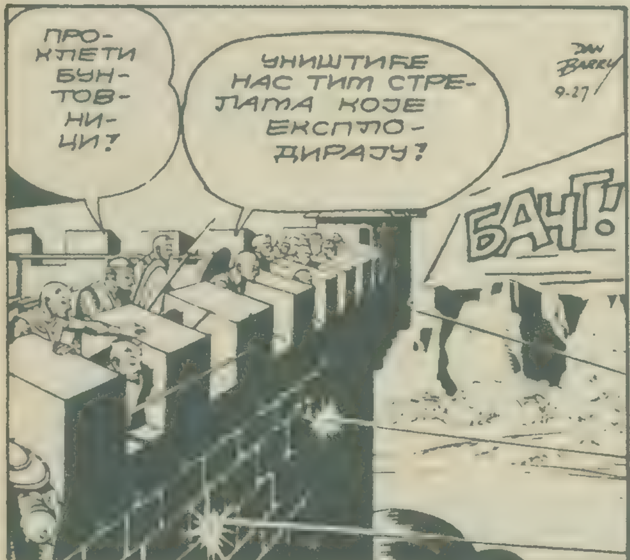
СНАЈПЕРИСТИ, ПУЦАЈТЕ!
ШТИТИТЕ НАС ДОК БУДЕМО ЈУРИШАЛИ!
DAN BARRY 9-26

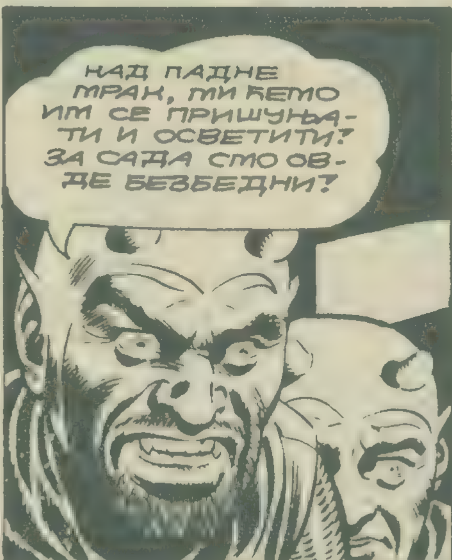
А ШТА САД, КЕНТЕ? КАКО ДА ПРОДРЕМО УНУТРА?
ТО ПРЕПУСТИ МЕНИ!

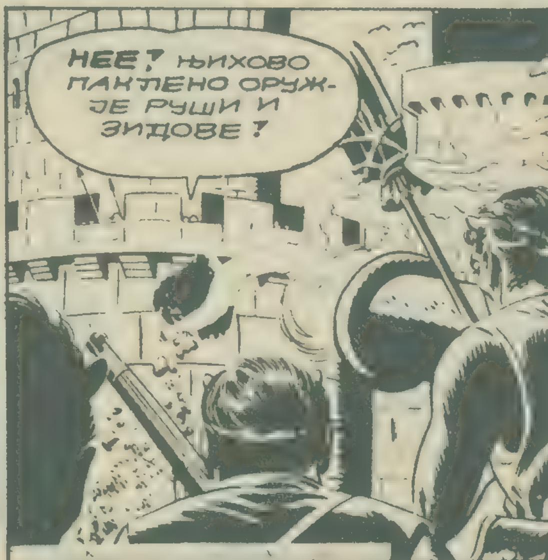
МОМЦИ, ОКРЕНИТЕ ТОП ПРЕМА ОВИМ ЗИДИНАМА!

ПРОКЛЕТИ БУНТОВНИЦИ!
УНИШТИЋЕ НАС ТИМ СТРЕЛАМА КОЈЕ ЕКСПЛОДИРАЈУ!
DAN BARRY 9-27
БАНГ!

КАД ПАДНЕ МРАК, МИ ЋЕМО ИМ СЕ ПРИШУЊАТИ И ОСВЕТИТИ! ЗА САДА СМО ОВДЕ БЕЗБЕДНИ!

НЕЕ! ЊИХОВО ПАКЛЕНО ОРУЖЈЕ РУШИ И ЗИДОВЕ!

КРАЉУ, ЗАПОВЕДНИК СТРАЖЕ МОРА ОДМАХ ДА ВАС ВИДИ!
НЕ! ЗАУЗЕТ САМ!
ЈОШ ПАРФЕМА!

САДА САМ НАЈЛЕПШИ У ТАРТАРУСУ! СИГУРНО ЋУ СЕ ДОПАСТИ МАРЛИ!

ЈА САМ ПУЦИФАН! НОСИМ ТИ ДИВНО ЦВЕЋЕ! ЗАР НЕ ЖЕЛИШ ДА МЕ ВИДИШ?
БАНГ!

НЕ ВОЛИ МЕ ИАКО ОВАКО ЗАНОСНО МИРИШЕМ!
ТРАС!
DAN BARRY 9-30

АЛИ ЈА САМ КРАЉ! ОНА МОРА ДА МЕ ВОЛИ!

МАРЛА, НАРЕЂУЈЕМ ТИ ДА МЕ ВОЛИШ!

ЧУЈЕШ ЛИ МЕ? ШТА...
?
БРУУМ

КО СЕ ТО УСУДИО ДА ПРАВИ ОВАКВУ БУКУ У МОЈОЈ ПАЛАТИ? КО?
ТВОЈИ ПОДАНИЦИ? ОДБИЛИ СУ ДА ПЛАТЕ ПОРЕЗ И САД СУ НАС НАПАЛИ?

ГЛУПОСТИ? ОНИ МЕНЕ ДА НАПАДНУ? ТИ СИ ЛУД?

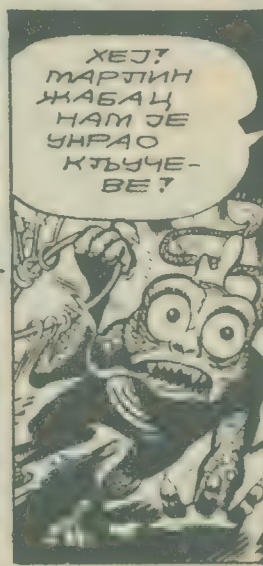

БРУУМ!

ОПРОСТИ МИ, МОЋНИ ЛУЦИФАНЕ? НИШТА НИСАМ ЧУО НИ ВИДЕО?

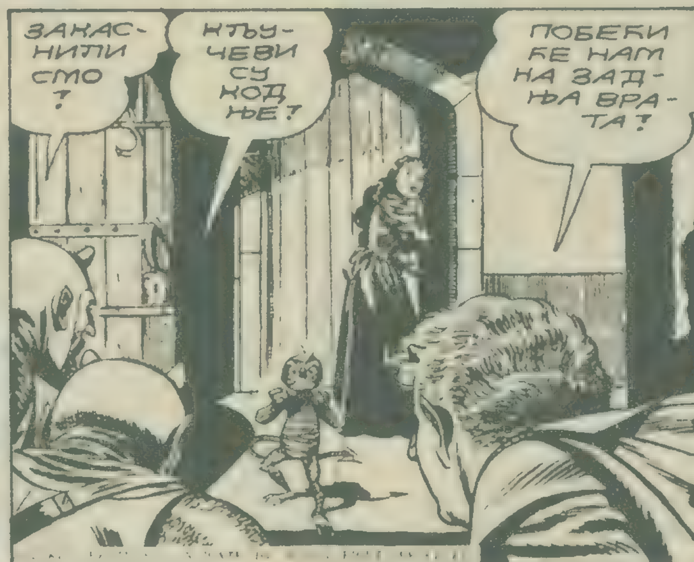

КРАЉУ РУШЕ НАМ ЗИДОВЕ КАО ДА СУ ОД ПАПИРА?
БУУМ!
УХ?ОХ?

ПРЕДВОДЕ ИХ СТРАНЦИ, МАРЛИНИ ПРИЈАТЕЉИ?

ЕВО ВАМ КЉУЧЕВИ? ДОВЕДИТЕ МАРТУ? БИЋЕ НАМ ТАЛАЦ?

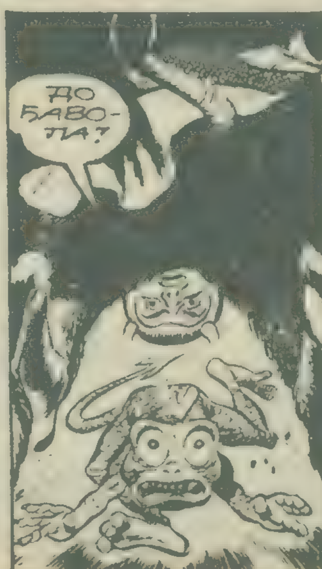

ХЕЈ? МАРЛИН ЖАБАЦ НАМ ЈЕ УКРАО КЉУЧЕВЕ?

УХВАТИТЕ ГА?
АЛ' ЈЕ БРЗ?
ЈУРИ ПРЕМА МАРЛИНОЈ СОБИ?

ЗАКАСНИЛИ СМО?
КЉУЧЕВИ СУ КОД ЊЕ?
ПОБЕЋИ ЋЕ НАМ НА ЗАДЊА ВРАТА?

ТРАС!
КЛИК

УХВАТИЋУ БАР ОВОГ ЖАПЦА?
УУПС!

ДО ЂАВОЛА?

АХА?

ТИ ЋЕШ МИ ЗА СВЕ ПЛАТИТИ?

ИЗДАЈНИЦИ И ВИ СТРАНИ НЕПРИЈАТЕЉИ! СЛУШАЈТЕ МЕ!
10-6

МАРЛА ЈЕ У НАШИМ РУКАМА!

ЕВО ДОКАЗА!

ПРЕДАЈТЕ СЕ ИЛИ ЋЕ И МАРЛА ОВАКО ПРОЋИ!
R 1952, KING FEATURES SYNDICATE Inc WORLD RIGHTS RE

ФЛАШЕ, УБИЛИ СУ ЈАПЦА!
KING FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED.

МЕМИРЕ, МОРАЋЕМО ДА ПРЕКИНЕМО ПАЉБУ ДА БИСМО СПАСЛИ МАРЛУ!
DAN BARRY
10-7

ЖАО МИ ЈЕ, ФЛАШЕ, ДУГО СМО ЧЕКАЛИ ОВАЈ ТРЕНУТАК! НИКАДА НИСМО БИЛИ БЛИЖЕ СЛОБОДИ!

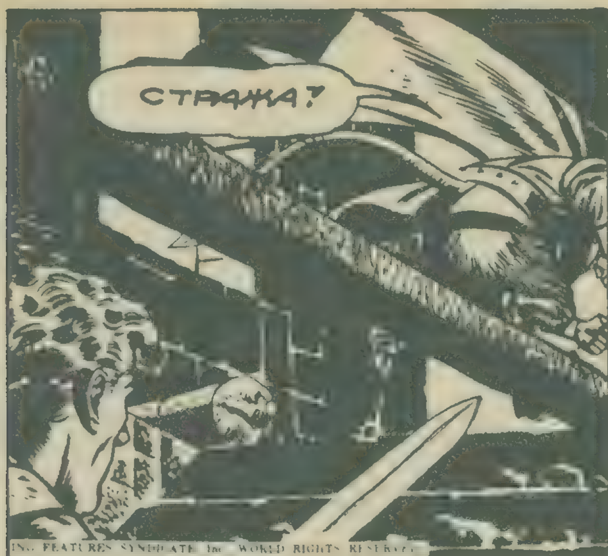

У РЕДУ! НАПАШЋЕМО!
АЛИ, УЧИНИТЕ МИ НЕШТО!
DAN BARRY
10-8

ШТА, ФЛАШЕ?
ДОЗВОЛИТЕ МИ ДА ВАС ПРЕДВОДИМ!

СВАКАКО!
ЗИД ЈЕ СРУШЕН! ШТА ОНДА ЧЕКАМО?

DAN BARRY
10-9
ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ...

ЕНО КРАЉА! УХВАТИМО ГА!
СА ЗАДОВОЉСТВОМ!
COPR. 1952, KING FEATURES SYNDICATE, Inc., WORLD RIGHTS RESERVED

СТРАЖА!
ING FEATURES SYNDICATE, Inc. WORLD RIGHTS RESERVED

КУКАВИЦЕ! НАПУСТИЛИ СУ МЕ КАД СУ МИ НАЈПОТРЕБНИЈИ! СТРАНЦИ...

...НЕ ПРИЛАЗИТЕ МИ!
У РЕДУ... ОСЕТИЋЕТЕ ВИ ОШТРИЦУ МОГ МАЧА!

УУХ! МОЈА РУКА!
©COPR. 1962, KING FEATURES SYNDICATE, Inc. WORLD RIGHTS RESER

ЗАР ЋЕШ ДА НАПАДНЕШ НЕНАОРУЖАНОГ ЧОВЕКА?
ФИЈУУ!
УПС!

ГДЕ ЈЕ МАРЛА?
ОВАЈ... ЈА... ЈА ЗАИСТА НЕ ЗНАМ!

ВЕРУЈ МИ! МАРЛА ЈЕ ПОБЕГЛА!
ОНДА МИ РЕЦИ ГДЕ ЈЕ ДЕЈЛ!

ДЕЈЛ? ДЕЈЛ?
ДА! ДОШЛА ЈЕ ОВАМО СА ЈОШ ДВОЈИЦОМ ЗЕМЉАНИНА! ЈЕДНОГ СИ УБИО! ГДЕ ЈЕ ОНА?

ААЈ! КОД МОГ БРАТА, ЦРНОГ ВОЈВОДЕ! ОН ЖИВИ ДУБОКО У ШУМИ!

МАРЛА!
ФЛАШЕ! ДОШАО СИ ДА МЕ СПАСЕШ!
DAN BARRY 10-14

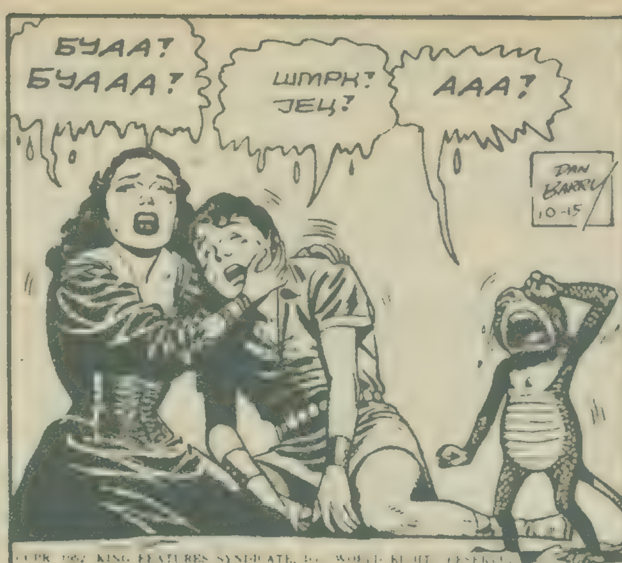

АХ, ТЕ ЖЕНЕ!
ОХ! ПА ОВДЕ ЈЕ ЧИТАВА АРМИЈА! И СВИ СУ ДОШЛИ МЕНЕ ДА СПАСУ! А, ГДЕ ЈЕ...

...МОЈ ЉУБИМАЦ!
COPR. 1962, KING FEATURES SYNDICATE, Inc. WORLD RIGHTS R

НЕЕ! МРТАВ ЈЕ!

БИО МИ ЈЕ ТАКО ОДАН!
НЕ ПЛАЧИ, МАРЛА!

БУАА!
НЕ ВРЕДИ ЈАДИКОВАТИ!
?

БУААА! БУАААА!
ШМРК! ЈЕЦ!
ААА!
DAN BARRY 10-15
KING FEATURES SYNDICATE

ФЛАШЕ, ЗАШТО ТИ И ТВОЈИ ПРИЈАТЕЉИ НЕ ОСТАНЕТЕ ДА ЖИВИТЕ С НАМА?

ХВАЛА, МЕМИРЕ! КО ХОЋЕ МОЖЕ ДА ОСТАНЕ, АЛИ...

...ЈА МОРАМ ДА ПРОНАЂЕМ ДЕЈЛ!
DAN BARRY 10-16

У РЕДУ... КАД СТЕ ВЕЋ ТОЛИКО НАВАЛИЛИ ДА ИДЕТЕ, ПОМОЋИ ЋЕМО ВАМ ДА ШТО ПРЕ СТИГНЕТЕ ДО ВОЈВОДЕ!

СВОЈИМ ВАТРЕНИМ ОРУЖЈЕМ ЛАКО ЋЕТЕ ГА САВЛАДАТИ!
МЕМИРЕ, НАДАМ СЕ ДА ЋЕШ ВАЉАНО ВЛАДАТИ СВОЈИМ НАРОДОМ!
KING FEATURES SYNDICATE, Inc. WORLD RIGHTS RESER

ЗБОГОМ!
10-17

ЗБОГОМ, ПРИЈАТЕЉИ!
АКО ВАМ НЕШТО ЗАТРЕБА, ВРАТИТЕ СЕ!

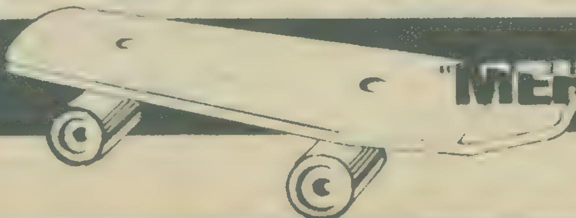

ЖЕЛИМ ВАМ МНОГО СРЕЋЕ!
КРАЈ ЕПИЗОДЕ

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ:
ЗАШТИТНИК

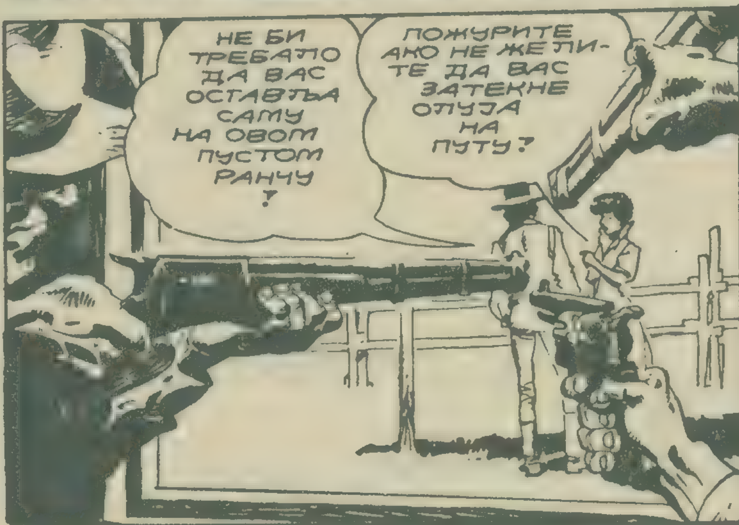

ДОБАР ДАН! МОГУ ЛИ ДА ДОБИЈЕМ ВОДЕ И ЧЕКИЋ ДА ПОТКУЈЕМ КОЊА?
СВАКАКО! ИЗА КУЋЕ ЈЕ ВАЛОВ! НАПОЈ КОЊА!

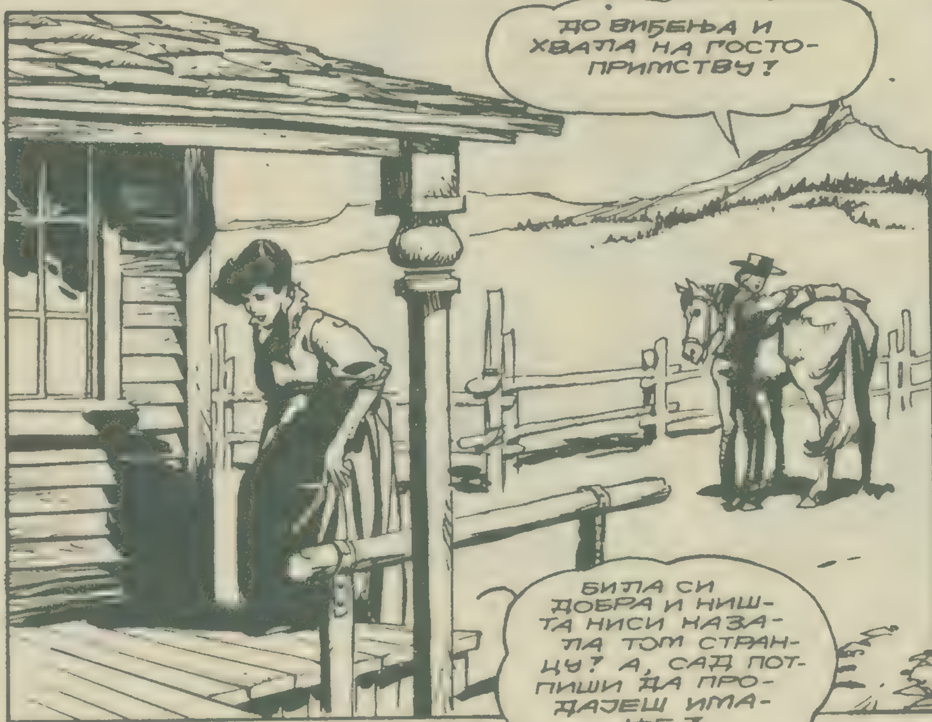

ИДЕМ ЗА САН МАРКОС! ЈЕ ЛИ ТО ДАЛЕКО ОДАВДЕ?
ОКО ДВА ЧАСА ЈАХАЊА!

САМО, ПОЖУРИТЕ! СПРЕМА СЕ НЕВРЕМЕ!
ЗАИСТА?

ЖИВИТЕ ОВДЕ САМИ?
НЕ! ИМАМ МУЖА! ТРЕНУТНО НИЈЕ КОД КУЋЕ!

НЕ БИ ТРЕБАЛО ДА ВАС ОСТАВЉА САМУ НА ОВОМ ПУСТОМ РАНЧУ?
ПОЖУРИТЕ АКО НЕ ЖЕЛИТЕ ДА ВАС ЗАТЕКНЕ ОЛУЈА НА ПУТУ!

СВАКАКО...

ДО ВИЂЕЊА И ХВАЛА НА ГОСТОПРИМСТВУ!

БИЛА СИ ДОБРА И НИШТА НИСИ НАЗАПА ТОМ СТРАНЦУ! А, САД ПОТПИШИ ДА ПРОДАЈЕШ ИМАЊЕ!
НЕЋУ!

ХОЋЕШ ЛИ ДА УПОТРЕБИМО СИЛУ?

ХАЈДЕ, ПОТПИШИ!

ХЕЈ! ПУСТИТЕ ТУ ЖЕНУ!

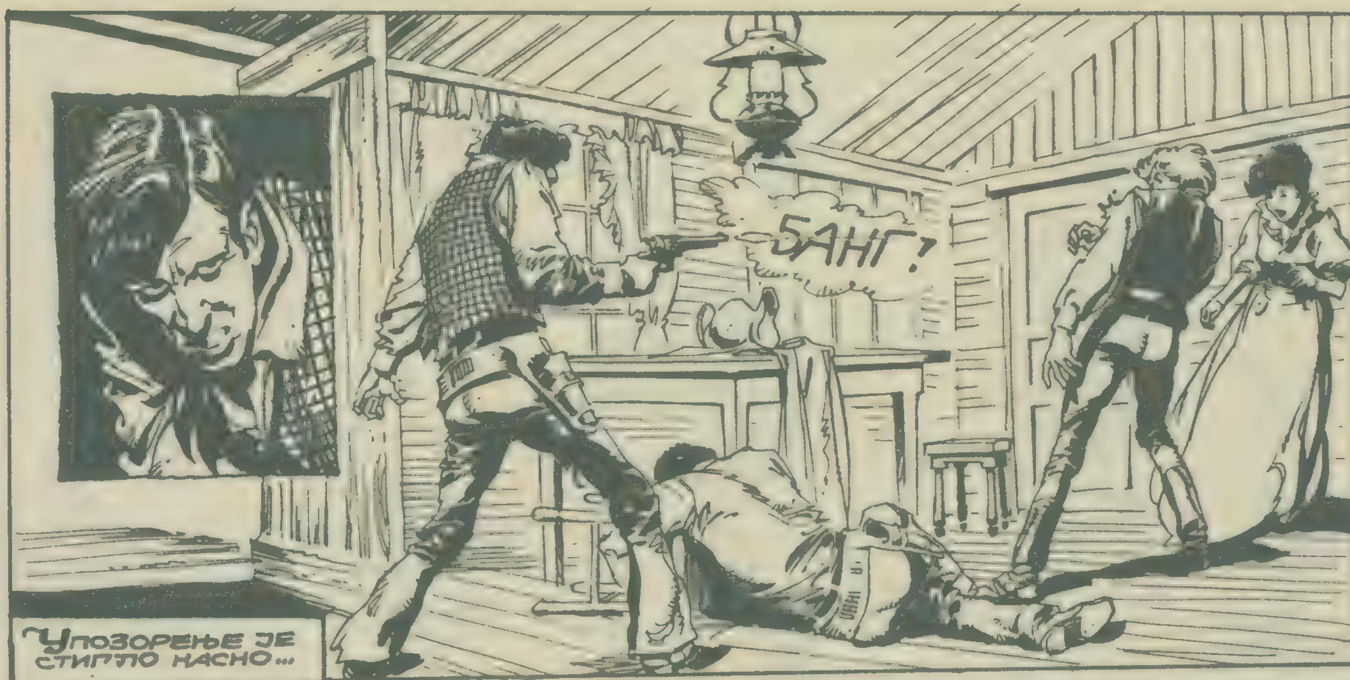

ДО ЂАВО-ЛА, НО...
ТО ЈЕ ОНАЈ ПРОПА-ЗНИК...
УБИЈТЕ ГА!

ЈЕАА!

ААЈ!
УУХ!
ТРОЈИЦА ПРОТИВ ЈЕД-НЕ ЖЕ-НЕ!

ДА ВИДИМ КОЛИНО СТЕ ЗАИСТА ХРАБРИ!
16

ПАЗИТЕ, ИЗА ЛЕЂА!

БАНГ!
Упозорење је стигло касно...

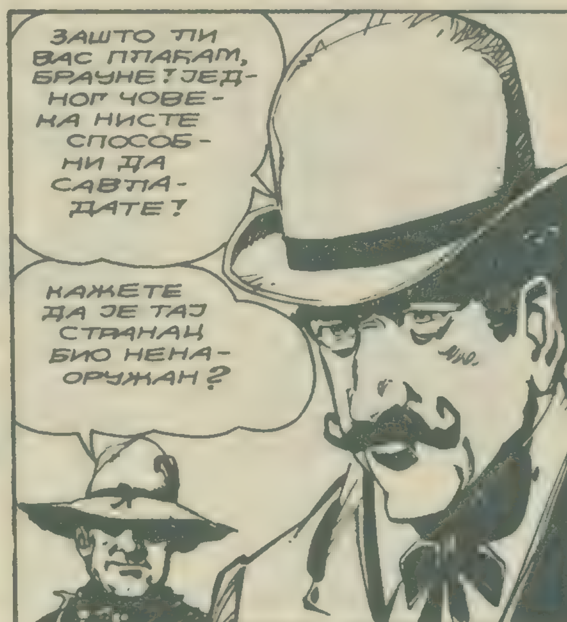

ПОБЕГЛИ СУ?
ВРАТИЋЕ СЕ, СИГУРНО?

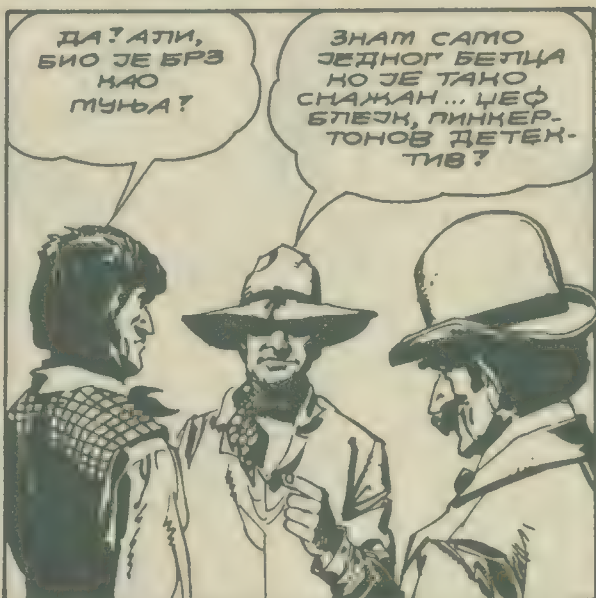

ДА ВАМ ПРЕВИЈЕМ РАНУ?
СПАГАЛИ СТЕ МЕ ДА ИМАТЕ МУЖА? УДОВИЦА СТЕ? ЗАТО ВАС ОПСЕДАЈУ?

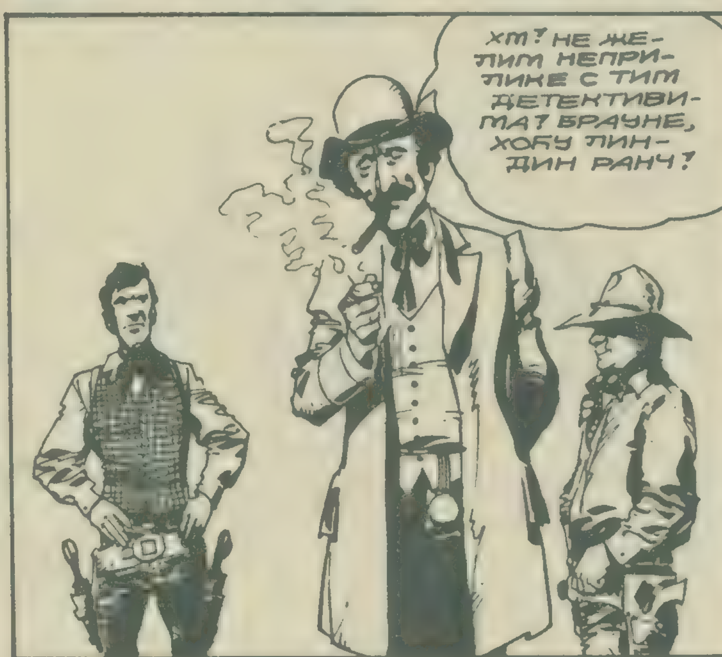

ОВО СУ БИЛИ ЉУДИ РАНЧЕРА СКОТА? ОН МИСЛИ ДА МОЖЕ ДА КУПИ МОЈУ ЗЕМЉУ ЗА НЕКОЛИКО ДОЛАРА?
МУЖ МИ ЈЕ УМРО ПРЕ ГОДИНУ ДАНА И ОД ТАДА НЕМАМ МИРА?

СВЕ СЕ ОДИГРАЛО ТАКО БРЗО ДА НИСМО ИМАЛИ ВРЕМЕНА НИ ДА ПУЦАМО!

ЗАШТО ЛИ ВАС ПЛАЋАМ, БРАУНЕ! ЈЕДНОГ ЧОВЕКА НИСТЕ СПОСОБНИ ДА САВЛАДАТЕ!
КАЖЕТЕ ДА ЈЕ ТАЈ СТРАНАЦ БИО НЕНАОРУЖАН?

ДА! АЛИ, БИО ЈЕ БРЗ КАО МУЊА!
ЗНАМ САМО ЈЕДНОГ БЕЛЦА КО ЈЕ ТАКО СНАЖАН... ЏЕФ БЛЕЈК, ПИНКЕРТОНОВ ДЕТЕКТИВ!

ХМ! НЕ ЖЕЛИМ НЕПРИЛИКЕ С ТИМ ДЕТЕКТИВИМА! БРАУНЕ, ХОЋУ ЛИНДИН РАНЧ!

НЕ БРИНИ, СКОТЕ! ОВОГ ПУТА ЛИНДА ЋЕ ПОПУСТИТИ!

ОНАЈ ТИП ЈЕ ЈОШ КОД ЊЕ? ОПКОЛИМО КУЋУ?

ЗАПАЛИЋЕМО АМБАР ДА ВИДЕ ДА СЕ НЕ ШАЛИМО?

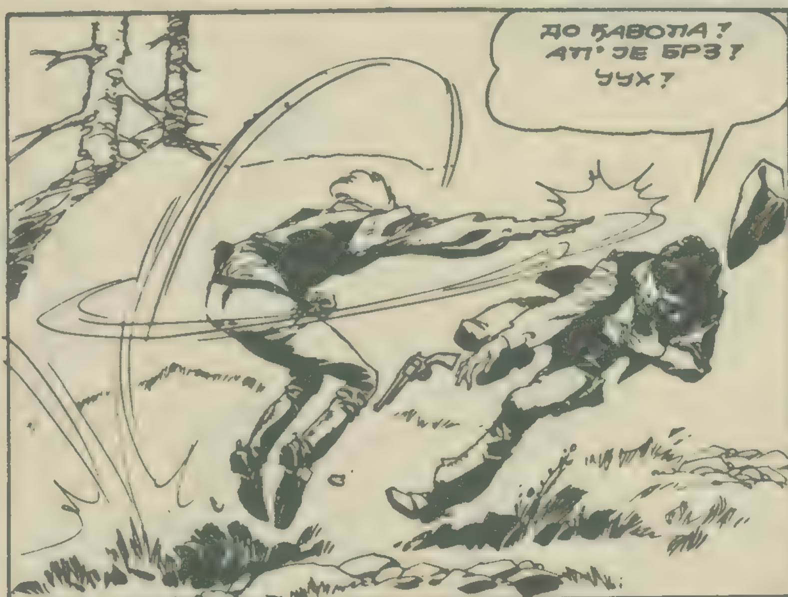

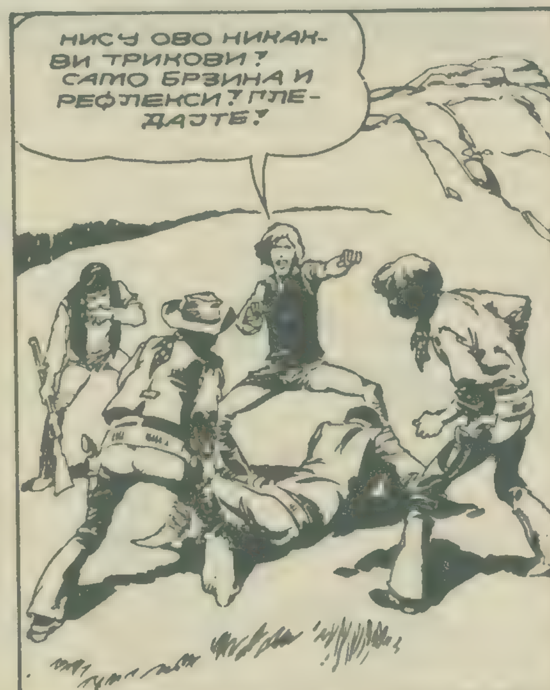

ШТА СТЕ ТО НАУМИЛИ?
ОВАМО СВИ? ОНАЈ СТРАНАЦ ЈЕ ОВДЕ?

ЏЕФ БЛЕЈК ВАМ СТОЈИ НА УСЛУЗИ?
19

КАКО КАД ЈЕ СТАЛНО У ПОКРЕТУ?
ПУЦАЈ?

JEAAA!

ДО ЂАВОЛА! АЛ' ЈЕ БРЗ! УУХ!

НИСУ ОВО НИКАК-ВИ ТРИКОВИ! САМО БРЗИНА И РЕФЛЕКСИ! ГЛЕ-ДАЈТЕ!

УУУХ!

ВИДЕЋЕШ ТИ...
А САД ОВО?

МОМ-ЦИ, ИГРА ЈЕ ЗАВР-ШЕ-НА!
20

ЏЕФЕ, ЈЕСИ ЛИ ДОБРО? КАКО СИ ИХ САВЛАДАО КАД ТИ ЈЕ РУКА ПОВРЕЂЕНА?

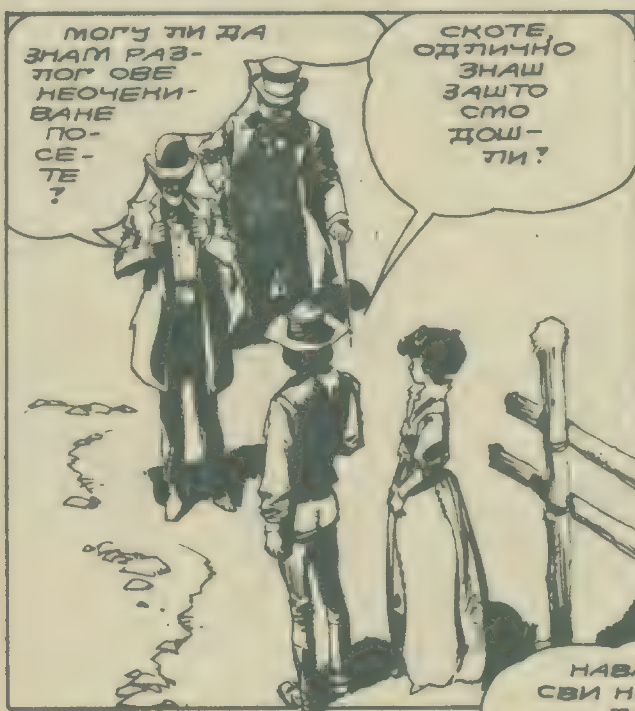

БЕЗ МНОГО НАПОРА! ОВИ ТИПОВИ СУ БЕСПОМОЋНИ КАД ИМ ОДУЗМЕШ ОРУЖЈЕ!
КАКАВ ТИ ЈЕ ОВО ЗНАК НА РУКАМА?

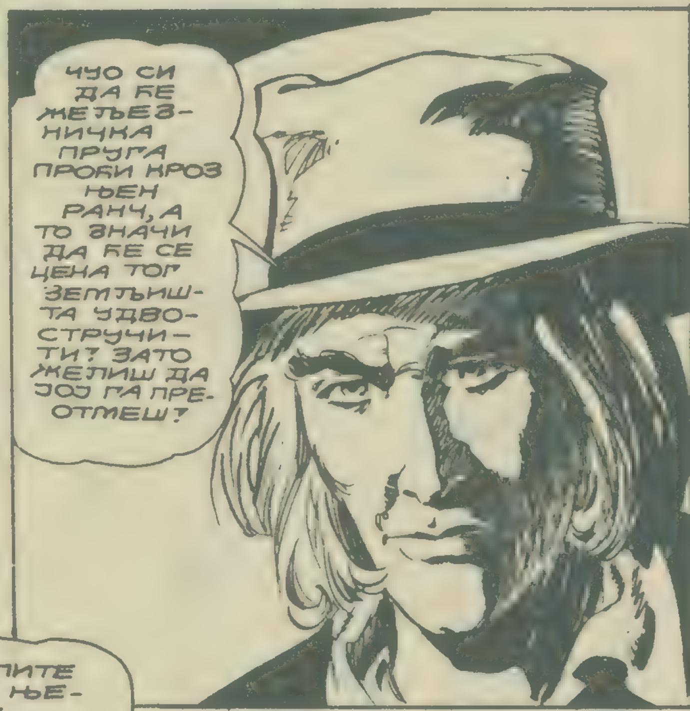

ДУГА ПРИЧА, ЛИНДА! ЗНАК РАСПОЗНАВАЊА КОЈИ ИМА САМО МАЛИ БРОЈ ЉУДИ!
ЏЕФЕ, ТИ СИ НАЈНЕОБИЧНИЈИ ЧОВЕК КОГА САМ УПОЗНАЛА!

САДА ЋЕМО НАС ДВОЈЕ ОТИЋИ КОД РАНЧЕРА СКОТА!
ОН ЈЕ ОПАСАН ТИП, АЛИ С ТОБОМ СЕ НИЧЕГ НЕ БОЈИМ!
21

МАЛО КАСНИЈЕ ...
ИЗГЛЕДА ДА СЕ СТВАРИ КОМПЛИКУЈУ!

МОГУ ЛИ ДА ЗНАМ РАЗЛОГ ОВЕ НЕОЧЕКИВАНЕ ПОСЕТЕ?
СКОТЕ, ОДЛИЧНО ЗНАШ ЗАШТО СМО ДОШЛИ!

ЧУО СИ ДА ЋЕ ЖЕЉЕЗНИЧКА ПРУГА ПРОЋИ КРОЗ ЊЕН РАНЧ, А ТО ЗНАЧИ ДА ЋЕ СЕ ЦЕНА ТОГ ЗЕМЉИШТА УДВОСТРУЧИТИ! ЗАТО ЖЕЛИШ ДА ЈОЈ ГА ПРЕОТМЕШ!

ПРОКЛЕТИ ДЕТЕКТИВУ! НЕЋЕШ МЕ СПРЕЧИТИ ДА ОСТВАРИМ СВОЈ ПЛАН!

НАВАЛИТЕ СВИ НА ЊЕГА!
22

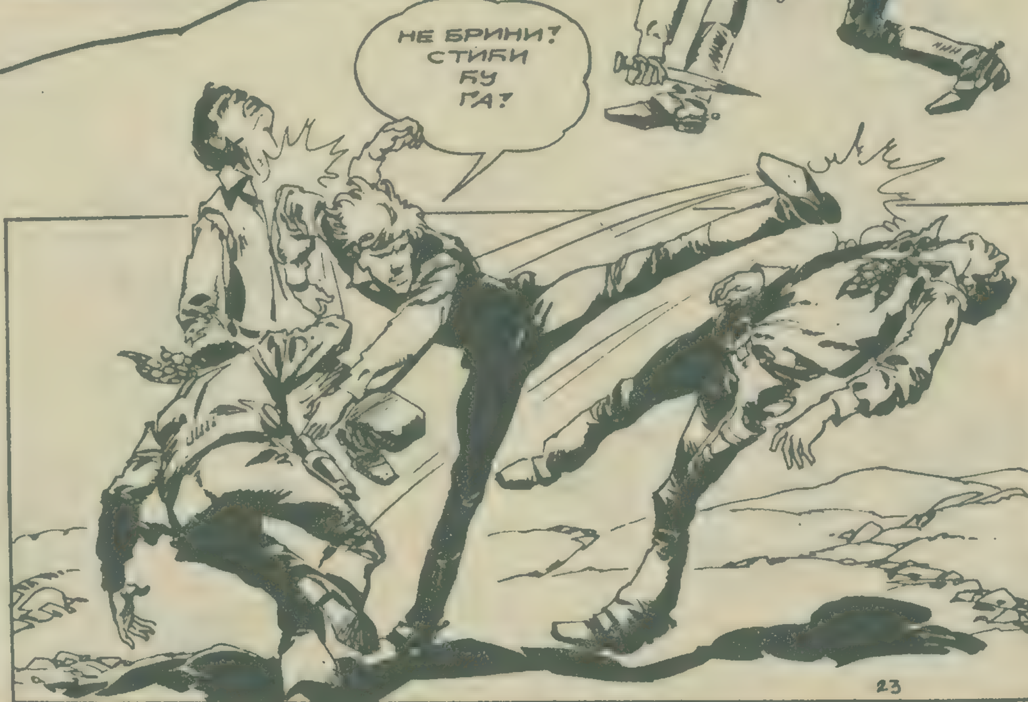

ЛОШЕ ЦИЉАШ, ПРИЈАТЕЉУ!

ТО ЋЕ ТЕ СКУПО КОШТАТИ!
УХ!

ЖАО МИ ЈЕ ШТО ИМАТЕ ОВАКО УПОРНОГ ШЕФА!

ДОШАО САМ САМО ДА ГА УПОЗОРИМ, НЕ ДА СЕ ОБРАЧУНАВАМ!

ШЕФЕ, СКОТ ЈЕ ПОБЕГАО!

НЕ БРИНИ! СТИЋИ ЋУ ГА!
23

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП **семијева тајна дружина**

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

МОРАЋУ ДА ТРКНЕМ ДО ПОПАЈА !
ОН ЈЕ ТОЛИКО ЉУБОМОРАН ДА НЕ МОЖЕ ДА ПРОЂЕ ДАН А ДА ГА НЕ ВИДИМ !

?
?
ПОПАЈ ТИ ЈЕ ОСТАВИО ЦЕДУЉЧЕ !

Драга Олива, нисам код куће јер имам један много важан посао !

НИЈЕ КОД КУЋЕ ?
?
НЕШТО ВАЖНО ИМА ДА УРАДИ ?!
?
?
ОХ!
?

АААА!
ОН ЈЕ НАШ'О ДРУГУ ЦУРУ !
ОВО ЈЕ, СИГУРНА САМ, ОПРОШТАЈНО ПИСМО !
САМА САМ !
ОДБАЦИО МЕ ЈЕ !
ШМРК!

ЗДРАВО, ОЛИВИЦЕ ! ЈА СЕ ВРАТИО...
КУКУ!
ЛЕЛЕ!

ТРАС!

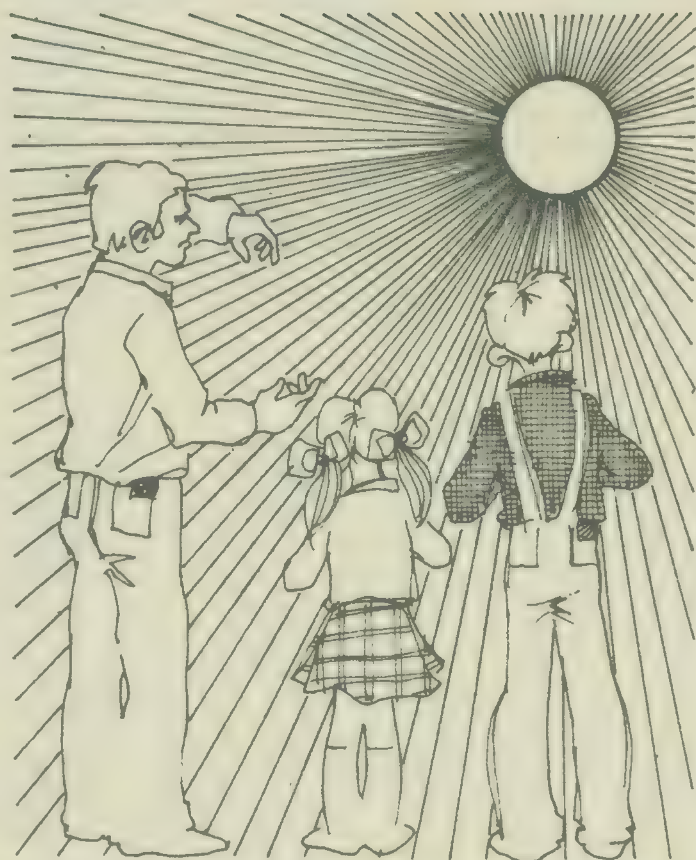

БЕДНИЧЕ !
КУКАВИЦЕ !
НЕ РАЗУМЕМ ... САМО САМ ОТИШ'О ДА КУПИМ СПАНАЋ У КОНЗЕРВИ !
6-4
BUD SAGENDORF
© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ЕНЕРГИЈА БУДУЋ

ЈОШ 30 МИЛИЈАРДИ ГОДИНА

Милијардама година Сунце непрестано емитује огромне количине енергије од које само један сићушни део доспева на Земљу. Ову своју издашност Сунце „плаћа" губитком своје масе — рачуна се да сваког секунда губи око четири милиона тона који се претварају у енергију. Али и поред тога своју енергију ће, према предвиђањима научника, нештедимице давати околини још читавих тридесет милијарди година.

И при ослобађању нуклеарне енергије (на пример, у нуклеарном реактору), слично као на Сунцу, долази до претварања једног дела масе у енергију.

КАД СЕ ЈЕЗГРО ЦЕПА

Атомско језгро састоји се од протона (позитивно наелектрисане нуклеарне честице) и неутрона (електронеутралне честице). Међутим, маса једног атомског језгра мања је од збира маса протона и неутрона који то језгро сачињавају. На пример, ако се атомско језгро састоји од два протона и два неутрона, онда је његова маса мања од масе која би се добила сабирањем масе два протона и два неутрона. Како је маса еквивалентна енергији, то ова разлика у маси отпада на енергију која протоне и неутрона држи везане у атомском језгру. Насупрот овоме, када се атомско језгро разбије на мање или на саставне делове, онда се ослобађа ова енергија.

Овако ослобођена енергија по једном атомском језгру је мала, али како и у најмањој количини неке материје има огроман број атома, односно атомских језгара, када се и најмања маса претвори у енергију ослобађају се огромне количине енергије. На пример, када се маса од само једног грама претвори у енергију, ослобађа се 20 милијарди калорија, а да би се добила оволика енергија потребно би било изгорети 1000 вагона угља.

Ова се енергија добија цепањем, фисијом, атомског језгра. Атомска енергија ослобођена фисијом данас се у знатној мери користи у практичне сврхе — у свету су подигнути многи нуклеарни реактори који омогућавају практичну примену ове енергије.

КАКО ЈЕ НА СУНЦУ

Да ли човек може да „имитира" Сунце и да добије енергију онако како се она спонтано ослобађа на Сунцу?

На Сунцу се одигравају процеси који су у извесном смислу супротни нуклеарној фисији. Као што се при цепању атомских језгара један део масе претвара у енергију, тако се исто један део масе претвара у енергију када се од лакших језгара стварају тежа атомска језгра.

На Сунцу се, врло сложеним нуклеарним реакцијама, од четири атома водоника ствара један атом, односно атомско језгро хемијског елемента хелијума. Рачуна се да се сваког секунда на Сунцу око 560 милиона тона водоника претвори у хелијум.

Спајање атомских језгара лаких елемената у атомска језгра тежих елемената је нуклеарна фузија.

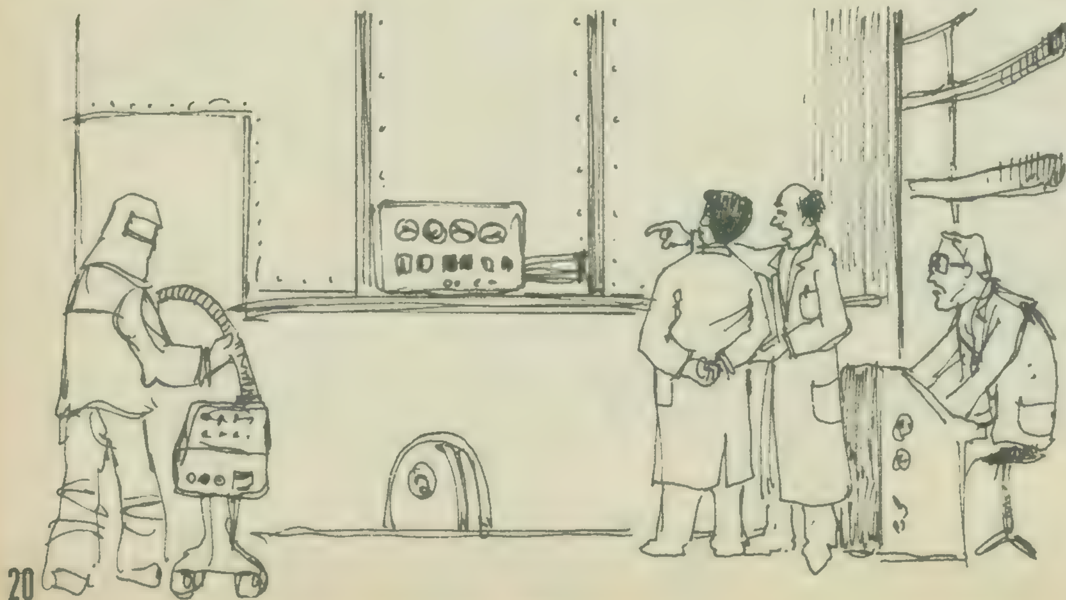
Да би се лакша атомска језгра međусобно сударила, да би се спојила у теже атомско језгро, морају да се крећу огромним брзинама, јер само тако могу се савладати одбојне силе које владају међу атомским језгрима истог (позитивног) наелектрисања. Како се са повећањем температуре брзина честица повећава, а на Сунцу су температуре врло високе (рачуна се да се у унутрашњости Сунца крећу од 15—30 милиона степени), то се и ове нуклеарне реакције спајања атомских језгара врше спонтано.

ЗА СВАКОДНЕВНЕ ПОТРЕБЕ

Иако је температура за постизање нуклеарне фузије врло висока, човек је ипак успео да постигне ову температуру и да оствари нуклеарну фузију. На жалост, само при експлозији водоничне бомбе. Водонична (хидрогенска) бомба садржи и нуклеарно гориво (енергија се ослобађа нуклеарном фисијом) и термонуклеарно гориво (енергија се ослобађа фузијом). Нуклеарно пуњење, у ствари атомска бомба, служи само као детонатор водоничне бомбе, њен је задатак да приликом примене водоничне бомбе у милионитом делу секунде развија температуру од 20 до 50 милиона степени, што је довољно за одвијање термонуклеарних реакција, односно за ослобађање енергије нуклеарном фузијом.

У послератном периоду доста се радило на проналажењу начина да се остваре контролисане реакције и да се енергија нуклеарне фузије примени за задовољење свакодневних потреба.

НОСТИ

НАЈПОГОДНИЈА СИРОВИНА

Досадашња испитивања су показала да би најпогоднија сировина за овакво добијање енергије био деутеријум, изотоп водоника (атомскс језгро водоника састоји се само од једног протона, док језгро деутеријума, поред протона, садржи и један неутрон). За разлику од нуклеарног горива (уран и плутонијум) до кога се тешко долази (и који су врло скупи), до деутеријума се може далеко лакше доћи.

Водоник је саставни део воде: у обичној води на један атом деутеријума долази пет хиљада атома водоника, а у води од истопљеног глечерског леда или у води из дубина Мртвога мора овај однос је нешто повољнији у корист деутеријума — на један атом деутеријума дслази 3 500 атома водоника.

ЈАБУКА У ПОДМОРНИЦИ

Постизање врло високих температура на којима се одиграва процес фузије атомских језгара далеко је већи проблем. Ипак, одређеним електромагнетским методама могу се постићи врло високе температуре, али се овде, поред осталог, пставља проблем материјала отпорног на овако високе температуре. Таквог материјала нема. Али постоји могућност да се нађе одговарајуће решење.

На пример, магнетно поље произведено кретањем групе наелектрисаних честица (које се крећу у истом смеру) тежи да збије ту групу честица. С порастом температуре расте јачина магнетног поља, долази, у ствари, до спречавања додира загрејаних честица са зидовима суда, односно цеви.

Можда је крајњи циљ још далеко. Али, ко је, на пример, пре педесетак година помишљао да ће нуклеарна подморница моћи да пређе 300 хиљада километара само са два нуклеарна пуњења чије се запремине по својој величини могу упоређивати са величином мањих јабука? А такве подморнице су стварност већ више година.

В. К.

ПОГИБЕ, АЛ' НАС ИЗБАВИ!

ТУРЦИ ЕРЛИЈЕ ПОРУЧЕ КАРАЂОРЂУ ДА ЋЕ ГА ПУСТИТИ НОЋУ У ГРАД ДА ПОБИЈЕ ДАХИЈЕ. — НИЈЕ У ЊИХ ТВРДА ВЕРА — ГОВОРАШЕ ВОЖДУ ПРОТА МАТИЈА

Под Карађорђевим вођством окупили су се устаници на крају Београда. Тог пролећа 1804. године Врачар је био пун устаничке војске. Врило је као у котлу, а Турци ерлије са зебњом су погледале сваки час преко зидина. Тачно је, размишљали су, да су се дахије одметнуле од султана, али су они мање зло од ове побуњене раје. И како човек да је смири кад је Карађорђе онако соколи и кад је већ толике Турке побио. А све виче како није против султана, већ само против дахија и зулума. Е, ако је тако, онда...

Ујдурма је то!

И Турци ерлије поруче Карађорђу да ће га пустити ноћу у град да се обрачуна са дахијама.

— Немој, господар Ђорђе — говорио му је прота Матија — **није у њих тврда вера. Ако желе да побијемо дахије што им не затворе капије кад са војском изиђу на нас? Ми одовуд, ерлије одонуд, капије затворене и дахије би зачас биле готове.**

— Ујдурма је то турска — додавали су други — **хтели би да те навуку у град у оне тесне сокаке, па да нас побију к'о зечеве.**

— Којекуде — одговори Карађорђе — **идемо! Није ни њима лако под дахијама.**

— Па кад им није лако, што их не побију? Има их много више него дахијске војске.

— Није лако дићи руку на свога — одврати Карађорђе и оста при томе да се следеће ноћи уђе у град.

И кад се мрак спусти, устаници кренуше. Ишло се колико је могло тише, али опет је било галаме. Уосталом, ерлије су им поручиле да ништа не брину јер ће они те ноћи чувати стражу. Зато су устаници, углавном, били безбрижни.

Станоје Главаш је јахао уз игумана манастира Боговађе Василија који се пре монаштва звао Жарко. Игуман је носио мантију и крст, али је носио и чорбалту, тупу секирицу, којом је многог Турчина изударао. А био је крупан, јак, одрешит и ником није дао да насрне на њега. Чорбалта је стално висила о ункашу његовог седла.

— Игумане — добаци му Станоје Главаш — **оћеш ли ми дати чорбалту?**

Пробај да је узмеш!

— Ех, многи су је тражили! — одврати игуман пажљиво јашући крај Лаудановог шанца.

— Један је Станоје Главаш — добаци Станоје.

— Пробај да је узмеш! — смрачи се игуман.

Станоје Главаш потеже руком ка чорбалти, игуман мамузну коња и потеже сабљу на Главаша. Главаш викну:

Побратиме Ђорђе, ево калуђера са сабљом! — и упери пиштољ.

Игуман замахне сабљом на Главаша, али у оном метежу закачи по образу Карађорђа који се пробијао ка њима. Главаш онда опали пиштољ и убије игумана. Припуцаше још неки, а остали устаници, не знајући шта се догађа, прсну на све стране верујући да се ради о турској подвали коју су многи очекивали. Турци, пак, кад су чули пуцњеве и галаму, скоче из својих скровишта на зидине да виде шта се дешава. Устаници их спазе и би им јасно да је претпоставка о подвали била тачна. И наста опште бежање ка Мокром Лугу.

— Сваки нам је скок по сто дуката вредео — причао је касније кнез Милош.

А сва је војска благосиљала мртвог игумана:

— Погибе весели Жарко али нас избави од срамотне смрти јер би нас Турци све потукли.

М. С.

БИБЛИОТЕКА РУСКЕ И СОВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Д. Фурманов
ЧАПАЈЕВ

А. Серафимович
ГВОЗДЕНА БУЈИЦА

Н. Островски
КАКО СЕ КАЛИО ЧЕЛИК

ЗАНИМЉИВА И УЗБУДЉИВА „ТРИЛОГИЈА" О РЕВОЛУЦИЈИ ТРИ ПОЗНАТА РОМАНА ИЗ ПРВОГ РАЗДОБЉА СОВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ.

Иван Буњин
ПЕСМЕ И ПРИПОВЕТКЕ

Поезија без које се не може ни мислити целовита антологија руског песништва.

Проза коју пожелимо да наглас прочитамо у кругу пријатеља.

ИВАН БУЊИН ЈЕ ПРВИ РУСКИ ПИСАЦ КОМЕ ЈЕ ДОДЕЉЕНА НОБЕЛОВА НАГРАДА 1933. ГОДИНЕ.

Константин Паустовски
ЗЛАТНА РУЖА

КОНСТАНТИН ПАУСТОВСКИ — „ПЕСНИК ПРОЗЕ". ЈЕДАН ЈЕ ОД НАЈВЕЋИХ ПИСАЦА XX ВЕКА.

Изабрана проза у овој књизи пружа лирски документ непроцењиве вредности о збивањима и људима у полувековној историји совјетског друштва.

Николаі Љесков
ЗАЧАРАНИ ПУТНИК

ИЗБОР НАЈБОЉИХ ОСТВАРЕЊА НИКОЛАЈА ЉЕСКОВА ЧИЈЕ ДЕЛО СВЕДОЧИ О ДУБОКОМ И СВЕСТРАНОМ ПОЗНАВАЊУ СВИХ ВИДОВА РУСКОГ ЖИВОТА

Чингиз Ајтматов
ПРИЧЕ СТЕПА И ПЛАНИНА

Добитник Лењинове награде. Чингиз Ајтматов је једно од најпознатијих имена оне совјетске савремене књижевности која се не пише на руском језику (мада Ајтматов пише на киргиском и на руском језику).

Ова књига представља репрезентативан и уједно веома целовит избор из његовог стваралаштва.

Александар Куприн
ДВОБОЈ

Можда је највећа похвала која се може дати једном уметнику ако се о њему каже да је — истраживач.

Међу руским писцима реалистима дореволуционарног доба никоме не доликује у тој мери та висока оцена као Александру Куприну.

Свако његово дело је готово оглед, али и поема

ЦЕНА КОМПЛЕТА 600.— динара

Књиге су штампане ћирилицом на око 37000 страна, маштовито илустроване, тврди повез са омотом у боји, формат 14,5 x 20,5 цм.

Књиге можете подићи сваког радног дана од 15 часова у **ИРО „Вук Караџић"**, Краљевића Марка 9, тел. 620-371, а можете их купити и у нашим представништвима у **Новом Саду** — Лазе Костића 22, тел. 30-339; **Сарајеву** — Симе Милутиновића 10, тел. 22-773; **Светозареву** — Славке Ђурђевић б. б. зграда Б-3, тел. 23-313; и у **Загребу** — Николе Тесле 14 III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација
„ВУК КАРАЏИЋ", Београд, Краљевића Марка 9

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем комплет РУСКЕ И СОВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ по цени од 600.— динара

ЗА ГОТОВО — са попустом од 10% (плаћање поштару приликом пријема књига)

НА ОТПЛАТУ — у 6 месечних рата по 100.— динара почев од ———— 1978. године.

Рате ћу уплаћивати редовно по пријему књига, рачуна и уплатница.
У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду

(Непотребно прецртати)

Презиме, очево име и име

Место, дан, месец и година рођења

Занимање

Поштански број и место

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

Овера о запослењу за купце на отплату

Купац

бр. л. карте ———— издате од СУП-а ————

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи одрезак чека од пензије.

ОСВЕТА НЕУХВАТЉИВОГ САНЧЕЗА

У ВРЕМЕ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ ЕНГЛЕСКЕ, ФРАНЦУСКЕ И ШПАНИЈЕ У МЕКСИКУ (1861 — 1867) МНОГЕ РАЗБОЈНИЧКЕ БАНДЕ ВОДИЛЕ СУ ГЕРИЛСКИ РАТ ПРОТИВ ИНТЕРВЕНЦИОНИСТА. НАЈОПАСНИЈИ ЈЕ БИО ХУАН АНТОНИО САНЧЕЗ.

У зору 29. јула 1863. године, пошто је вода била плитка, прешао је на газу код Ларедa, градића на америчкој обали реке Рио Гранде, један добро наоружан одред коњаника.

Коњаници су се сакрили у шипражју, подаље од реке. Из одреда су се издвојила тројица и, у првим јутарњим часовима, већ су били на главној улици Ларедa. Становници пограничног града радознало су осмотрили непознате јахаче. Међутим, пошто су под једним сомбрером познали свог старог познаника Санчеза — наставили су да се баве својим уобичајеним јутарњим пословима.

Јер, Санчез — иако је био некада познати разбојник — у овом часу је био борац за слободу Мексика против европске интервенције, борац на страни Хуареза.

Коњаници су се запутили до најлепше куће у Ларедy — хацијенде, утврђене виле на брежуљку изнад града — у којој је живео дон Хозе Фереира, један од највећих земљопоседника у Тексасу. Тај део Тексаса некад је припадао Мексику, али Фереира није хтео да прода земљу и постао је грађанин САД. Међутим, Фереира је био привржен Мексику и отворено је, својим новцем и угледом, помагао мексички отпор војницима Шпаније, Француске и Енглеске, који су на власт довели цара Максимилијана Хабсбуршког...

ОБРАЧУН У САЛОНУ ДВОРЦА

На улазу у хацијенду коњаници су сјахали и ушли преко покретног мостића који је спајао две стене, као у некој средњовековној тврђави. Истина, воде у том јарку није било, али је тешко било освојити га без артиљерије.

Мајордомус Фереириног имања био је опрезан човек: замолио је госте да уз шешире одложе и опасаче са револверима. Они су то учинили без премишљања јер су дошли у пријатељску кућу и то не први пут.

Дон Хозе Фереира примио је госте у салону.

— **Екселенцијо** — започео је Санчез — **ваша пошиљка која је стигла у револуционарну армију генерала Монтера није исправна: многе пушке немају ударне игле, а муниција је овлажена и неисправна.**

Дон Хозе се није помакао с места.

— **Ви знате да сам ја само посредник између америчких трговаца и мексичких револуционара.**

— **Није то баш тако, екселенцијо. Према подацима са којима располажемо, Ви купујете шкарт робу од војске САД, по веома скромним ценама. У ствари, Ви купујете оно што су они издвојили да баце. Међутим, ми сваки сандук муниције плаћамо 46, а за сваку пушку 92 долара. Месечно Ви на овом послу зарадите — према нашим наруџбинама — преко три хиљаде долара!...**

Дон Хосе се намрштио, поћутао тренутак, а затим устао и прошетао се до великог камина. Изнад њега је била збирка старинског оружја.

— **Па добро, пријатељи!** — окренуо се и кратко саопштио — **Ако Вам роба не одговара — немојте да је купујете!**

Санчез се као тигар створио поред дон Хозеа. Већ одавно је знао да је дон Хозе лажни родољуб и да се, у ствари, богати на патњама и крви мексичког народа. Муњевито је дохватио један кратки мач флорентинске израде, такозвану „мизерикордију" и ставио је дон Хозеу под грло:

— **Казуј, гаде, зашто се бориш против нас?**

— **Зато што је Хуарез узео мој посед у Монтереју! Тамо је сада штаб генерала Монтера! Узео ми је и две куће у Дурангу...**

Некадашњи разбојник Санчез није могао више да издржи: једним замахом убио је бившег мексичког властелина.

Санчез и његови пратиоци наоружали су се оружјем из средњег века и излетели у хол. Ту су успели само да ране мајордомуса, али су се ипак дочепали својих револвера. Појурили су затим преко дворишта хацијенде, према својим коњима — али тада је почела паљба са појединих прозора.

КАКО ИЗИЋИ ИЗ ТВРЂАВЕ?

Санчез је схватио да неће успети да се дочепа коња. Стога је нагло променио правац и кренуо према капији. Међутим, пуцњава је узнемирила стражаре и они су одмах подигли покретни мост и затворили се у кулу изнад капије.

Санчез и његови пратиоци су такође улетели у кулу, замандалили за собом врата и почели да се полако пробијају према врху.

Кула је праштала од пуцњаве. Стражари су били у бољем положају, јер су се налазили изнад нападача. Али, убрзо су погинула двојица од петорице бранилаца, док су сви нападачи били рањени. Ускоро, чули су се тупи удари секире којом су разваљивана врата на унутрашњем улазу у кулу. У јуришу Фереириних људи погинули су Санчезови пратиоци, али и сви стражари...

Санчез је затворио једна мала врата, одакле се излазило на грудобран изнад капије и очекивао да — кад и она буду разбијена — што скупље прода своју кожу. У међувремену је превио рану на десној бутини.

Пуцњава у хацијенди узнемирила је становнике Ларедa. Многи су похитали да виде шта је то било, а многи су и покушали и да уђу у хацијенду, пошто су врата на улазу у кулу била разваљена, а мост био поново спуштен.

Док су грађани Ларедa били заузети покушајима да убију Санчеза, или да га принуде на предају — догодило се оно што је Санчез и планирао, али та интервенција је мало закаснила.

Одред мексичке герилске коњице, који је био сакривен у честару на левој обали реке Рио Гранде, сјурио се у Ларедо као олуја.

Све су то били некадашњи искусни разбојници, који су добро знали како се нападају градови. Најпре су блокирали шерифову канцеларију и пограничну караулу у којој је било десетак војника, затим се спустили до центра града, пуцајући лево-десно и урличући, да би направили панику.

Ова акција је имала изванредан ефекат: сви становници су се разбежали, а мост је поново био дигнут.

Челни одред Мексиканаца дојурио је до подигнуте капије и, пошто су видели да је Санчез на кули, почели су да набацују своја ласа на један зуб грудобрана.

Већ после неколико минута двојица његових саборaца такође су били на кули и — њихова ватра на двориште хацијенде растерала је Фереирине људе.

Затим је Санчез ласом спуштен на спољну страну хацијенде, а за њим су сишли и његови спасиоци.

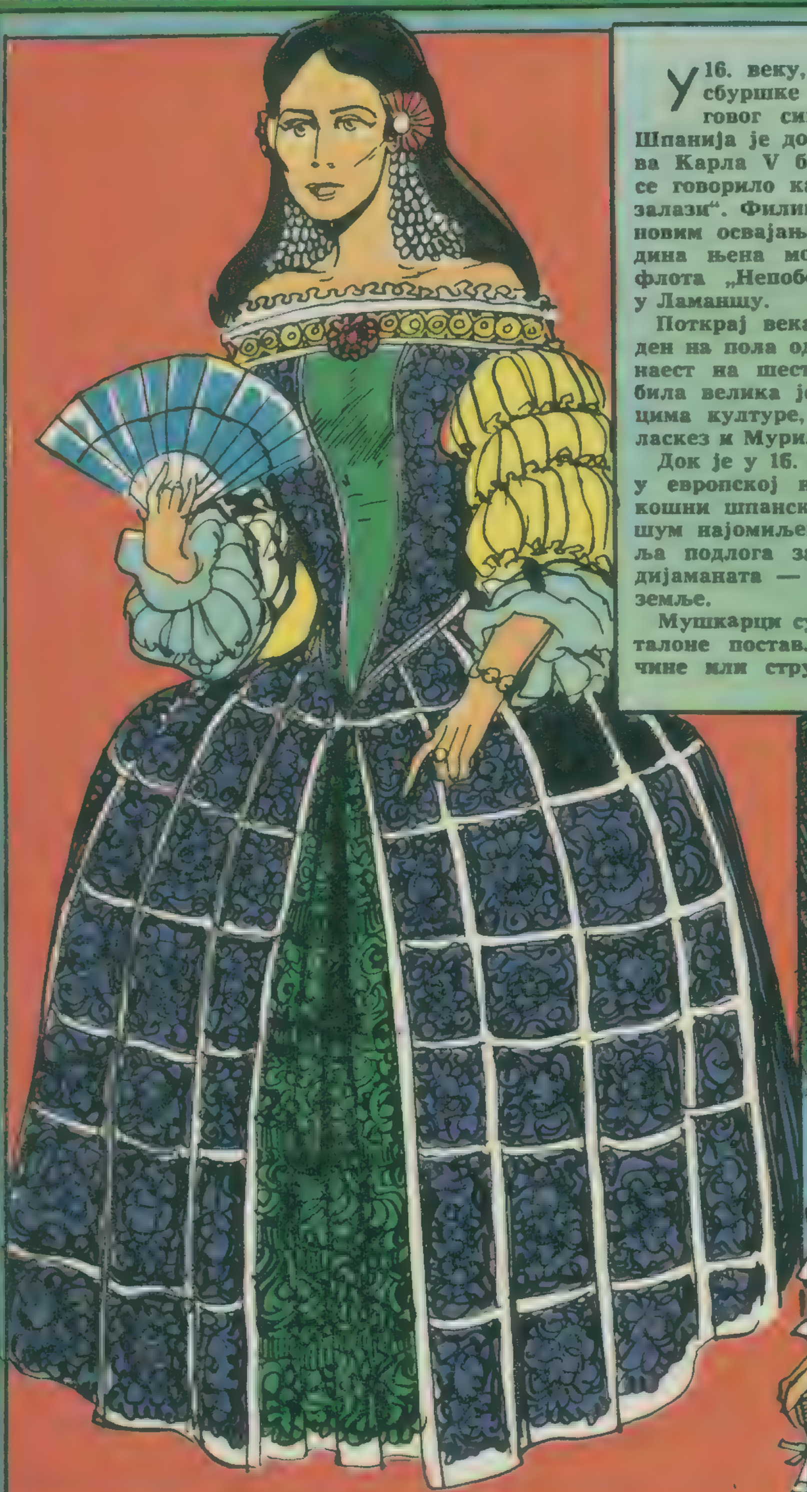
После пола сата већ су били на мексичкој страни реке. Тамо је рањени Санчез поднео извештај пуковнику Мартинезу, команданту герилског одреда у ком се борио:

— **Пуковниче, задатак је извршен. Човек који нас је годинама варао, нас и нашу револуцију, више то неће моћи да чини!**

J. M.

ГНЕЗДО НА РАМЕНУ

У 16. веку, за време краљева из Хабсбуршке монархије, Карла V и његовог сина Филипа II, феудална Шпанија је достигла врхунац моћи. Држава Карла V била је толико пространа да се говорило како „у њој сунце никада не залази". Филип II проширио је територије новим освајањем, али већ осамдесетих година њена моћ опада. Филипова чувена флота „Непобедива армада" уништена је у Ламаншу.

Поткрај века број становништва је сведен на пола од онога у 16. веку — са дванаест на шест милиона. Шпанија је још била велика једино по неким представницима културе, као што су Сервантес, Веласкез и Мурильо.

Док је у 16. веку била прва сила Европе, у европској ношњи превлађивао је раскошни шпански стил. Тамна свила и баршум најомиљенији су материјали и најбоља подлога за богати накит од злата и дијаманата — одраз богатства и величине земље.

Мушкарци су носили кратак огртач, панталоне постављене дебелом наслагом кучине или струне које досежу до колена, дугачке чарапе од баршуна или платна припијене уз ногу, а први пут се јављају и плетене чарапе. Висок оковратник од богато набране чипке или платна на затвореном хаљетку једно је од најзначајнијих обележја шпанске моде — био је широк често и до пола метра и носили су га и мушкарци и жене.

Међутим, када је моћна империја почела да се осипа, осетило се то и у начину одевања. Свила и баршун постепено уступају место одећи од знатно јефтинијих материјала, најчешће је то била чоја. Мења се полако и стил — уз широке панталоне носе се чизме са широким горњим делом, такозвани прсник добија све уже рукаве са „ластавичјим гнездима" на раменима, огртач је дугачак колико и одело, бела богата крагна и даље је омиљена.

Деколте на женској одећи све више се затвара, уштиркане подсукње, којих је најмање пет-шест, дају фигури елипсаст облик. Сукња је дугачка и потпуно сакрива обућу. Шешире с много перја одушевљено прихватају млађе жене, док старије покривају главу чипканим марамама.

НАРОДИ И НОШЊЕ: ШПАНИЈА У 17. ВЕКУ

ХИТ-СТРАНА

МОРЕ

Сплитски састав МОРЕ стиче све више обожавалаца и сигурно је један од најслушанијих састава наше забавне музике. Разлог њиховог успеха лежи, пре свега, у специфичној боји гласа МЕРИ ЦЕТИНИЋ, али и остали чланови — МАРИЈА КУЗМИЋ (други вокал), ДРАГОЉУБ ВАСИЋ, (бубњеви), ЗЛАТКО БРОДАРИЋ (гитара), РЕМИ КАЗИНОТИ (инструменти с клавијатурама) и СЛОБОДАН КОВАЧЕВИЋ (бас) — представљају једну добро увежбану целину.

МОРЕ се неколико месеци није појављивало на концертима, а нисмо га много слушали ни на радио-таласима. Разлог је био рад на проширењу репертоара и припремање материјала за ЛП плочу.

На „Сплиту 78" МОРЕ је отпевало композицију „Само симпатија" Ђорђа Новковића и нашло се на четвртом месту. „Само симпатија" је, уз композиције „Опрости ми, папе" (Оливер Драгојевић), „Носталгија" (Либертас), „Једина моја" (Мики Јевремовић), „Шмјавица" (Мета), била једна од најуспешнијих песама овог лета.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

САМО СИМПАТИЈА

Музика: Ђорђе Новковић
Текст: Жељко Сабол
Изводи: МОРЕ

Давно је, давно било то
У љубав вјеровали ми смо
И дође добром дође зло
А љубав никад нашли нисмо.

И кратко траје сваки дан
Кад слушам што ми кажу вали
И за трен прође онај сан
У ком смо неком руку дали

Само симпатија
У нама увијек живи
То знамо ти и ја
И онај камен сиви

Само симпатија
Дуго, се дуго памти
Не прође никад
Не бледи никад
Само симпатија.

Давно је, давно било то
Скупа смо ишли дио пута
Ал' срећу нађе мало тко
И човјек опет даље лута
И кратко траје сваки дан...

Само симпатија...

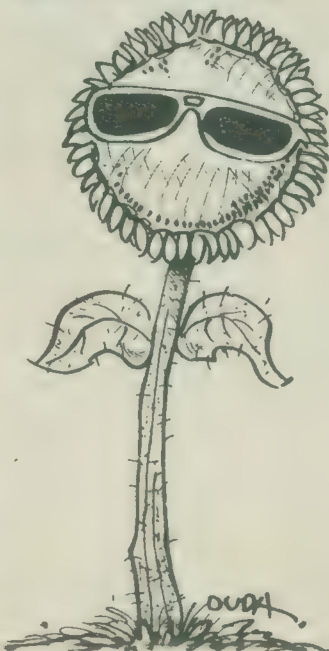
ГРЕМ ПАРКЕР је један од многих младих људи којима данас у свету шоу-бизниса прориичу блиставу каријеру. Али, за разлику од већине, Грем има и једну, у данашње време ретку, особину. И поред великог публицитета и невероватног интересовања публике за његову музику, остао је толико скроман да многи у тој врлини виде само начин да стекне популарност. Међутим, он својим понашањем побија такво мишљење. Вечери проводи код куће уз телевизију и музику РОЛИНГСТОУНСА, мада сматра да су БИТЛСИ много бољи и још непревазиђени.

Паркер је имао свега тринаест година када је оформио своју прву групу ДУБОКО УРЕЗАНА ТРОЈКА (DEEP CUT THREE) која је наступала на приватним забавама и школским приредбама. Пошто на овај начин никако није успео да дође до новца, Грем се по завршетку школе запошљава као радник у једној фабрици ципела. Нада да ће кад-тад постати професионални музичар увек је била присутна. Оснива групу РУМОР (THE RUMOUR) са којом снима ЛП плочу „Завијање ветра" (»Howlin' Wind«). О својој првој плочи Грем каже: „Она је стварно била добра али њу, на жалост, нико није хтео да купи. То ми, признајем, никада није било јасно."

На свој данашњи успех Паркер гледа као на сасвим нормалну појаву и сматра да га је постигао мукотрпним радом, после многих непроспаваних ноћи. „Ритам и блуз су ме везали за музику", каже он. „Почетком шездесетих година свирао се рок-ен-рол са елементима црначке музике што, морам признати, представља основу мог стваралаштва. Стоунси, Битлси, Боб Дилен, Џек Брус, Ви Џиз и Дејвид Боуви су у великој мери утицали на моју музику. Она је у суштини, мешавина њихових идеја те се због тога увек успротивим када ме сврстају у неку строго одређену категорију."

На концертима, Грем Паркер све одушевљава. Пошто је завршио школу играња, ниједног тренутка не мирује. Уз пратњу четворице професионалних играча, он пружа игру која је заиста на завидном нивоу. „Ја поштујем своју публику и због

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да продам следеће ЛП плоче: БИЈЕЛО ДУГМЕ („Шта би дао да си на мом мјесту"), СПЕКТАР, ПРО АРТЕ, ABBA (»Greatest Hits,«, »Arrival«), Кићо Слабинац, Rod Stewart and Faces (»Live«), LED ZEPPELIN (»Presence«), FLEETWOOD MAC (»Kiln House« — оригинал), TEN YEARS AFTER (»Goin' Home«), BAD COMPANY (»Straight Shooter«), VANILLA FUDGE (»Near the Beginning), DR. JOHN (»In the Right Place«), »Janis Joplin's Greatest Hits«. Све плоче су добро очуване.

Војкан Марковић
Жучковац
18234 Јошаница

Желео бих да продам 50 синглова и 3 ЛП плоче. Заинтересовани нека се јаве на адресу:

Саво Кустудић,
В. Кидрича 42
24322 Ловћенац

Продајем одлично очуване плоче: THE BEATLES (»Peny Lane«), NAZARETH (»Love Hurst«, »Bad, Bad Boy"), SWEET (»Action«, »Lost Angeles«, »Turn It Down«), E. L. O. (»Living Thing«), WAR (»Lou Rider«), Suzi Quatro (»Your Mamma Won't Like Me«), YU („Тачно у подне", „Освета"), QUEEN (»39«), AFRIC SIMONE (»Ramaja«), DEEP PURPLE (»Stormbringer«), ЖЕТВА („У раздељак те љубим"). BEE GEES (»You Should Be Dancing«) и др.

Кемал Халиловић
Октобарске револуције 46а/VI
75000 Тузла

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ...

ВЕСТИ ИЗ КАВАДАРАЦА

Група СТАК, из Кавадараца, основана је пре годину и по дана и већ је имала неколико успешних наступа и турнеја. СТАК је четворочлани рок-састав у коме раде Стево Миленков (бубњеви), Трајко Ризов (вокал), Александар Мустеников (соло-гитара) и Кирил Арсов (бас-гитара). Кирил је и шеф ове перспективне групе која већ има неколико композиција снимљених за радио. Највећи квалитет састава СТАК је што свира своју музику. Соло-гитариста је уједно и композитор.

Мирко Станковић
„Бигла" 5, Водно
(хонорар 100 дин.)

ВЕСТИ ИЗ ГОРАЖДА

У мом граду већ дуже вријеме постоји рок-група ЛИКА И ПРИЈАТЕЉИ, која је већ имала неколико запажених наступа. Допада ми се музицирање састава па бих желио да се о њему чује и ван мог града.

Чланови ове рок-групе су: Вилиам Ристић (ЛИКА) — вокал, Един Буковица — соло-гитара, Владо Опић — ритам-гитара, Дарко Карић — бас-гитара и Јордан Апостолов — бубњеви.

Златко Дукаћинац
Мике Шекарића 37
71400 Горажде
(хонорар 100 дин.)

ГРЕМ ПАРКЕР (GRAHAM PARKER)

тога на сваком концерту дајем све од себе. Желим да им покажем све оно што знам", каже Грем. Његов последњи хит „Буди уз мене" (»Stick to Me«) проглашен је за један од најбољих рок-албума који се тренутно налазе на тржишту.

„Време је више него идеално за моју музику. После бомбастих нумера Пинк Флојда и Џенесиса, као и разних шоу-трикова других група, млади су се зажелели добре и пријатне музике. То им ми пружамо. Моја највећа жеља је да отворим своју радио-станицу. Емитовао бих тада само музику, јер чврсто верујем да је никоме никад није довољно."

ЏЕФЕРСОН СТАРШИП (JEFFERSON STARSHIP)

Последњи албум ЏЕФЕРСОН СТАРШИПА који се зове „Земља" (»Earth«) једна је од најтраженијих плоча у Америци. Ова већ неколико месеци не силази са листа популарности и, по свему судећи, надмашиће и рекордни тираж њихове плоче „Црвена хоботница" (»Red Octobuse«) из 1975. године.

ЏЕФЕРСОН СТАРШИП представља природни наставак чувене групе ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈН (JEFFERSON AIRPLANE) која је престала са радом 1973. године. ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈН је свакако један од најзначајнијих састава из шездесетих година. Снимио је девет плоча од којих првих шест морамо уврстити међу најбоље плоче тог времена.

Група ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈН је основана 1965. године у Сан Франциску. Оснивач групе је певач Марти Балин, а прву поставу су још сачињавали и певачица Сињ Андерсон, гитаристи Пол Кантнер и Јорма Кауконен, басиста Џек Касиди и бубњар Скип Спенс. Ова постава је снимила и деби плочу „Џеферсонов авион узлеће" (»Jefferson Airplane Takes off«) која је изишла 1966. године. Са овом плочом група је постала позната широм Америке, а велику популарност је стекла у Европи. Међутим, нешто касније групу напуштају певачица Сињ Андерсон и бубњар Скип Спенс. На њихова места долазе Грејс Слик и џез-бубњар Спенсер Драјден. Грејс Слик, певачица изузетних квалитета, одмах је скренула пажњу на себе. Захваљујући њој, састав је добио карактеристичан звук. Она им је из своје претходне групе донела две песме које су постале њихови највећи хитови.

Друга плоча групе, „Надреалистички јастук" (»Surrealistic Pillow«) право је ремек-дело. На њој се налазе и песме „Волети неког" (»Somebody to Love«), „Бели зец" (»White Rabbit«) и „Пластични, фантастични љубавник" (»Plastic, Fantastic Lover«) њихове, сигурно најпопуларније песме.

ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈН издаје 1967. године и свој трећи албум „После купања код Бакстера" (wAfter Bathing at Baxter's«) који представља покушај овог састава да освоји нове музичке територије. Плоча је за оно време била заиста чудна, а отворила је врата такозваној психоделичној музици.

Годину дана касније излази њихова најбоља плоча „Врхунска креација" (»Crown of Creation«). Та плоча садржи песме које и данас, после десет година, звуче величанствено. Следеће, 1969. године, у Сан Франциску долази до великих промена. Такозвана „хипи" генерација доживела је пораз. То се одразило и на састав ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈН, који је од самог почетка био на челу овог покрета. Група креативно стагнира. Издају албум снимљен уживо, а затим и своју политички најангажованију плочу „Добровољци" (»Volunteers«). Следи велик број плоча које снимају као група или као појединци, и све су прилично лоше. Агонија групе, која је у међувремену променила велики број чланова, траје до 1973. године када се и формално распада.

Јорма Кауконен и Џек Касиди концентришу се на ХОТ ТУНУ, своју нову групу. Марти Балин се повукао, а Грејс Слик и Пол Кантнер, који су у међувремену постали супрузи, после неколико заједничких плоча, крећу на турнеју. Њихову пратећу групу сачињавају музичари који су свирали у ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈНУ и они који су учествовали при снимању њихових соло плоча. Наступају као ЏЕФЕРСОН СТАРШИП и успех који су доживели одводи их у студио где под новим именом снимају своју прву плочу „Змајев лет" (»Dragon Fly«). Плоча је имала великог успеха и продата је само у Америци у 450.000 примерака. Групу тада, поред Грејс и Пола, сачињавају Дејвид Фриберг, стари виолиниста Папа Џон Греч, басиста Питер Сиерс и бубњар Џон Барбата.

Друга плоча „Црвена хоботница" доспева одмах на врх топ-листа и ту остаје неколико месеци. На снимању плоче придружио им се и Марти Балин, који је од тада и њен стални члан. Следећа плоча „Спитфајер" (»Spitfire«), која је изишла 1976. године, такође је постигла огроман успех.

Група је управо завршила своју турнеју по Европи која није била онако успешна као што се то очекивало. Разлог неуспеху је стање у коме се налази Грејс Слик коју је претерана употреба алкохола потпуно избацила из равнотеже. Неколико концерата је чак морало бити одложено, а на неким је група наступила без ње.

Успех последње плоче „Земља" потврдио је квалитет групе. Међутим, и поред свега, ЏЕФЕРСОН СТАРШИП ипак није достигао ниво ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈНА. То је нарочито видљиво у Европи где је ЏЕФЕРСОН ЕРПЛЕЈН имао малобројну али зато одану публику: њу ЏЕФЕРСОН СТАРШИП није успео да придобије. Њихове последње плоче имају у Европи прилично скромне тираже.

ПОП-ЗАНИМЉИВОСТ

ЏОН КЕЈЏ (JOHN CAGE), 66 година, авангардни амерички музичар, познат је пре свега по сталном експериментисању (све шумове вреднује исто као и музичке тонове).

Недавно је Кејџ извео своје најновије дело које је назвао „Композиција за припремљен воз". Он је сместио музичаре, њихове инструменте, режисере, генераторе, звучнике и публику у седам путничких вагона и два поштанска. Кејџов воз је тако био спреман за репродукцију најразноврснијих звукова који су допирали из самог воза, али и изван њега. Клопарање точкова,

шкрипа и звиждуци били су измешани са музиком Баха и Моцарта коју је изводио један квартет. Био је ту и један клавир на располагању и музичарима и публици.

Овај необичан воз кретао се по италијанској области Емилија-Ромања и заустављо у неколико градова где га је дочекало мноштво света, музичких група и оркестара. „Желим да убедим свет да музика није само оно што се пише по нотним линијама и што се изводи на клавиру, виолини или труби", каже Кејџ.

Једни оптужују Кејџа да је провокатор који злоупотребљава поверење публике, док га други сматрају за обичног интелектуалног сноба. Оваквим експериментисањем овај авангардни музичар бави се од своје 38. године. Познат је његов концерт „Четири минута и тридесет три секунда тишине", у коме пијаниста седи испред клавира и све друго ради само не свира.

НАША КАРИКАТУРА

БИ ЏИЗ (BEE GEES)

ИГРЕ У ШКОЛСКОМ ДВОРИШТУ

1

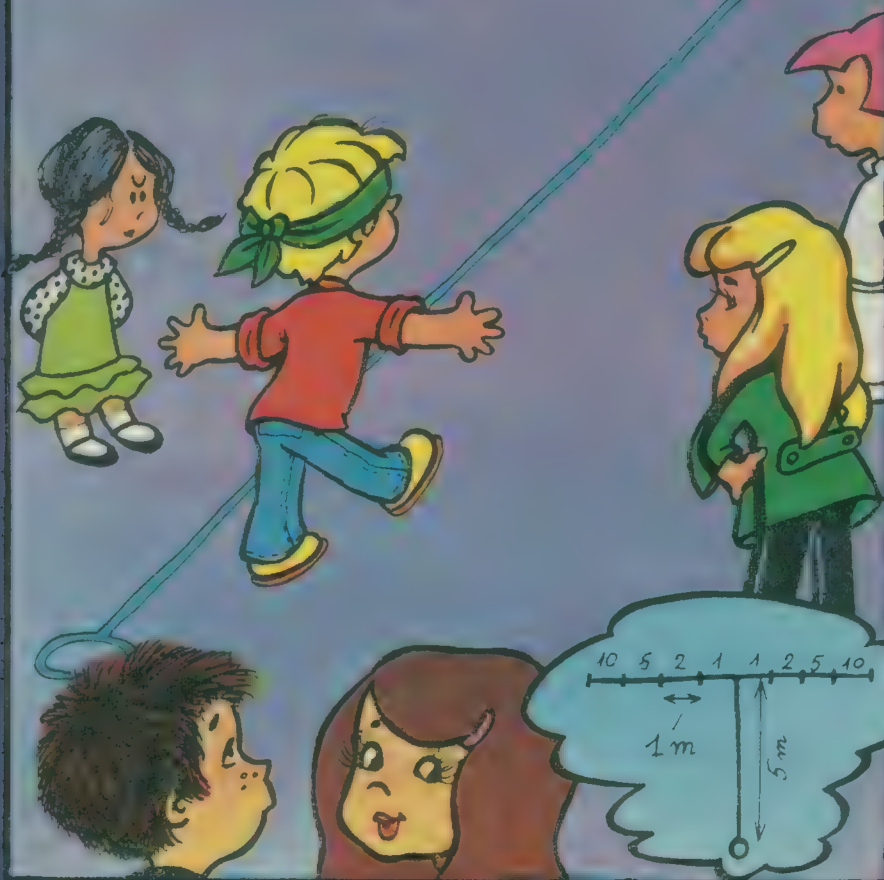
ЛОПТА НА ПРЕСКОК. — За игру је потребан паран број играча; што их је више, игра је занимљивија. Играчи поседају тако да образују велик круг. Подељени су у две екипе и седе тако што до играча из прве екипе седи играч из друге, па опет играч из прве екипе, па из друге и — тако у целом кругу. Значи, сваки играч се налази између два играча из противничке екипе. Играч добацује лопту свом играчу (лопта се додаје по реду, слева надесно), а при томе мора да је пребаци преко играча из супротне екипе пазећи да је овај не ухвати. Ако играч из супротне екипе ухвати лопту, баца је даље својим играчима. Такође, ако играч не ухвати лопту, мора да је преда играчу до себе који је из супротне екипе. Игра се седећи, чучећи или клечећи, само не сме стојећи. Екипа која „обрне“ цео круг лоптом добија поен. Договорите се сами колико ће поена игра трајати.

2

ОРИЈЕНТАЦИЈА У НОЋИ — [illegible] земљи или бетону нацрта се [illegible] лик слова Т (са приближним [illegible] мензијама као на слици у [illegible] ачићу). Усправна линија слова Т треба да буде око 5 м (може и више, али не мање), а положену црту слова Т (око 8 м) поделите на левој и десној страни на делове од по 1 м и обележите бројкама као на слици. Те бројке су поени. Играч веже очи и труди се да иде дуж усправне линије слова Т а да не скрене. Ако скрене 3 м, ући ће у поље од 5 негативних поена који му се бележе. Иде се три пута: први пут полако, други пут брзим ходом, а трећи пут трчећи. Ко сакупи најмањи број поена тај је победник. Са горње стране слова Т треба увек да стоји неко да би казао играчу с везаним очима кад треба да стане.

3

ЛАКА ШТАФЕТА — Играчи се поделе у две по броју исте екипе. Обележи се, по договору, место старта и циља. Из сваке екипе по један играч стане на старт и стави парче папира формата А-4 (велика свеска) на главу. Такмиче се ко ће први с папиром на глави стићи на циљ. Ако папир одлети, мора се подићи, поново ставити на главу и са тог места наставити према циљу. Игра се може играти на два начина: појединачно — да играч који први стигне на циљ донесе поен својој екипи па се ти поени сабирају — или штафетно: кад играч из екипе стигне на циљ, са старта полази следећи и тада побеђује екипа чији последњи играч први стигне на циљ.

ЗАГОНЕТКА МАРСА

„Те ноћи сам поново посматрао експлозију на Марсу. Имала је црвени сјај и појавила се тачно кад је хронометар показивао поноћ. Обавестио сам о томе Ожилвија, и он је заузео моје место. Ноћ је била топла и хтео сам нешто да попијем. Неспретно корачајући кроз таму, пошао сам према столу на којем је стајао сифон са содом кад је одјеном Ожилви викнуо угледавши огњену лопту која је јурила према Земљи“.

Тако је у роману Х. Џ. Велса почела инвазија Марсоваца на Земљу.

Интересантно је да експлозија на Марсу није плод Велсове фантазије. Једанаестог децембра 1896. године (време кад се одвијају догађаји описани у „Рату светова“) енглески астроном Илинг је приметио на Марсу блиставу тачку која се убрзо угасила...

Августа 1924. године совјетски истраживач Барабашов приметио је на Марсу светлу белу пругу која се јасно видела неколико минута.

Септембарске ноћи 1956. године експлозију на Марсу забележила је опсерваторија у Алма Ати. Тачка која се појавила повремено је добијала тако снажну плавичасто-белу светлост да по блиставости није заостала за јужном капом Марса.

Али, најснажнија експлозија се догодила 4. јуна 1937. године. Посматрао је јапански астроном Маеда. Гледајући кроз телескоп Марс, он је опазио како се у близини марсовског диска изненада појавила светлуцава тачка. После пет минута је нестала.

Разуме се, астрономи су с великим скептицизмом прихватили објашњење да то Марсовци шаљу сигнале људима са Земље, а ускоро је веровање у марсовску високоразвијену цивилизацију спало на нулу. Озбиљно су размотрене две претпоставке: с времена на време на Марсу долази до бурних ерупција вулкана; на Марс се обрушавају крупни метеорити.

ИСПИТИВАЊА »МАРИНЕРА«

Фотографије које је пре неколико година начинио с блиског растојања амерички сателит „маринер“, као да су поткрепиле те претпоставке: површина Марса је изрована кратерима. Међутим, прорачуни су показали: да би се ерупције вулкана на Марсу могле приметити на Земљи тако јасно, њихов интензитет би морао бити хиљаду пута већи од интензитета ерупција вулкана на Земљи. То је, благо речено, мало вероватно.

Пад астероида на Марс могао је, наравно, довести до таквог блеска, али астероиди који би могли обезбедити такав ефекат падају на Земљу врло ретко — једном у хиљаду година, чак и ређе. Зашто би се на Марс обрушавали безмало сваке деценије?

Недавно се за тај загонетни проблем заинтересовао московски астроном В. Давидов. Пажљиво проанализиравши све податке, он је дошао до неочекиваног закључка: експлозије на Марсу могу се објаснити одбијањем сунчеве светлости од неких детаља на његовој површини. Али ти детаљи морају имати... својства огледала!

Хипотеза је, искрено речено, необична. Али, она је сугерисала и један парадокс. Као што је познато, угао падања светлости зрака једнак је углу одбијања. Ако се узме у обзир положај Сунца, Марса и посматрача са Земље у време експлозије 4. јуна 1937. године, мора се закључити да је одбијени зрак ишао не од површине Марса, него од вертикално постављеног огледала!

Истина, ма колико то необично изгледало, размере „огледала“ не морају бити велике. Прорачуни показују да се одбијени зрак сунчеве светлости од палате УН у Њујорку може голим оком видети... на Месецу! Кад би се стаклена површина те зграде повећала двадесет пута, одраз сунчевог зрака могао би се посматрати на Венери, и то као појава слична с „експлозијом“ на Марсу од 4. јуна 1937. године!

ЈОШ ВЕЋЕ ЗАГОНЕТКЕ

Експлозије на Марсу нису највећа загонетка те планете. Почетком 20. века познати астроном Г. Струве прорачунао је орбите марсовских сателита и саставио графикон њиховог кретања. Али када је 1945. године амерички астроном Шарплес упоредио резултате својих посматрања с прорачунима Струвеа, утврдио је недопустиво раз мимоилажење: за свега неколико деценија Фобос је „побегао“ од прорачунате тачке своје путање за цела 2,5 степена!

Небеска механика је прецизна наука. Толико прецизна да се време помрачења Сунца, на пример, може израчунати вековима унапред. Догађај с Фобосом је, на том плану — прави „скандал“! Још је чудније што ни Струве, ни Шарплес у својим посматрањима и прорачунима нису учинили никакву грешку. Зато је био могућ само један закључак: Фобос се понаша „неправилно“. Он убрзава своје кретање, што значи да у прорачунима није узет у обзир неки битан фактор који на њега утиче. Који?

У наше космичко време добро је познат такозвани парадокс „спутњика“. Вештачко небеско тело приликом приближавања Земљи кочи слој ваздуха, али то не успорава, него повећава његову брзину: због отпора атмосфере „спутњик“ се спушта на нижу, па самим тим и на краћу орбиту. Да се то не догађа и с Фобосом: он повећава брзину, спуштајући се ниже?

Фобос се приближава Марсу на растојање од шест хиљада километара. На основу прорачуна познати совјетски научник И. Шкловски је закључио да би за такво кочење Фобоса била потребана тако густа атмосфера какву Марс ни теоријски не може да има. Марс није велика планета. Атмосфера која би настала на великим висинама би се због слабе гравитације ускоро распршила у васиони. Међутим, Марс и његови сателити постоје милијардама година!

Постепено је Шкловски одбацивао један за другим могуће факторе утицаја. Кочење међупланетарне средине? Гравитација других небеских тела? Али, све би то морало јаче да делује на Демос, сателит који је удаљенији од Марса. Марсово магнетско поље? Прорачуни су показали да ни оно не би било у стању да изазове кочење Фобоса.

Да би се изишло из ћорсокака, Шкловски је 1959. године изнео веома радикалну и смелу идеју: Фобос, а можда и Демос су плодови разума, остаци некадашње марсовске цивилизације!

Узроци кочења Фобоса су горњи слојеви проређене Марсове атмосфере, али само у случају ако је густина Фобоса мања од густине ваздуха! А то је могуће ако је он шупаљ, с танким зидовима, какви су и вештачки сателити Земље.

„Ту, на изглед фантастичну идеју, треба озбиљно размотрити“ — писао је Шкловски. **„За високоразвијена разумна бића стварање таквих гигантских сателита је принципијелно могуће...“**

Прошле су године, слегла се бура изазвана хипотезом о вештачком пореклу Фобоса, кад је америчком сателиту успело да фотографише Фобос. Испоставило се да личи на велики кромпир чији је највећи пречник 25, а најмањи 20 километара. Што је најважније — Фобос је много тамнији од Марсове површине. Можда је Фобос астероид који је пре много милиона година Марсова гравитација ухватила у своју мрежу; Уосталом, тамна боја Фобоса може се разматрати и као доказ његовог вештачког порекла...

Међутим, најновији прорачуни совјетске научнице С. Вашковјак и америчког научника Г. Вилкинса, поново доказују да се Фобос креће без убрзања, да није вештачког порекла...

Проблем није дефинитивно решен. Неће ли се уместо ранијих појавити нове загонетке Марса?

Д. М.

У СТИЛУ ЛУЈЕВА

У МОДИ ЈЕ ПЕРЈЕ — Намештај у стилу Луја XV рађен је у духу рококоа. [illegible] је и париски мајстор Шарл Кресан. Он је стварао под утицајем мадам Помпадур, пријатељице Луја XV, која је уместо великих у моду увела мале салоне и будоаре, почео да прави намештај мањих размера и финих, елегантно извијених линија. Посебна пажња поклањана је креветима јер су се лежећи у њима дочекивали гости: били су драпирани скупоценом свилом и украшени нојевим перјем на угловима

ТЕМЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКИХ КОМЕДИЈА — Облагање намештаја танким листовима ретких врста дрвета, као што су ружа, палисандер и махагони, није у доба Луја XV било никаква новост али је тек онда почело да се примењује и код извијених делова намештаја. Скупоцени столови и ормани се украшавају сликама често темама из италијанских комедија

ЧИПЕНДЕЛОВ КОДЕКС — Средином 18. века у Енглеској се појавио намештај који је несумњиво био под утицајем француског рококоа, али је показивао и одлике једног сасвим новог стила. По имену човека који га је пројектовао назван је чипендел. Мајстор Томас Чипендел познат не само као занатлија већ и као декоратер ентеријера, објавио је 1754. године књигу која ће послужити као кодекс за обликовање намештаја. Из ње се види да је истакнути пројектант врло мало користио оков од позлаћене бронзе: сматрао је да много ефектније [illegible] резбарија. Занимљиво је и да је намештај у стилу чипендела, у којем се осећао и утицај далеког истока, био далеко популарнији у Француској него у Енглеској. Не мање занимљиво је и то што многи сматрају да је овај намештај био много удобнији од оног који ће лансирати стилови који следе

ЈЕДНОСТАВНЕ ЛИНИЈЕ — Срушивши Луја XVI, вође француске револуције почеле су да граде власт и друштвене односе по угледу на римске. Та њихова политичка схватања имала су своје одразе и у уметности се прихвата нови стил — директоар — који се, по угледу на грчке и римске узоре, одликује мирним, једноставним, равним линијама.

УМЕСТО КОЗЈЕ НОГЕ — Половином 18. века у Француској је у моди неокласицизам, стил који се назива и стилом Луја XVI, мада се појавио деценију пре него што је Луј XVI уопште сео на престо. Одликује се враћањем строгим линијама: такозвана „козја нога", карактеристична за стил Луја XV, готово нестаје и уместо ње јавља се равна нога која се при крају сужава. Појава овог стила везује се за откриће Помпеје и Херкуланума и новим одушевљењем за античку класику.

ШАРЕНИ МЕРМЕР НА СТОЛУ — Само неколико година после француске револуције у уметности се опет јавља нови стил: то је, у ствари, још једна нова варијанта класицизма, позната под именом ампир. Намештај рађен у овом стилу је тежак, масиван и неудобан. На њему се као украси појављују египатски мотиви: сфинге, скарабеје, лотосов цвет. Столови и комоде се покривају шареним мермером.

МАШИНЕ СТУПАЈУ НА СЦЕНУ — Већ крајем 18. века појавили су се први нацрти за машинску израду појединих делова намештаја. Индустријски направљен намештај први пут је публици приказан на Светској изложби у Лондону 1851. године. Увођење серијске производње значило је и постепено повлачење уникатног стилског намештаја. У другој половини 19. века произвођачи праве намештај, копију претходних стилова, намерно непрецизно израђен да би створили илузију ручне израде.

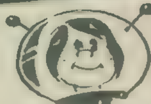

ОБЛИК ПОДРЕЂЕН ФУНКЦИЈИ — Почетком 20. века у Европи се појавила група уметника који су сматрали да „форму треба подредити функцији". Центар њиховог покрета био је Баухаус, школа за уметничко обликовање у немачком граду Вајмару. Овај интернационални стил, како су Баухаус још називали, лансирао је праве, строге линије, тврде, хладне површине, металне цеви и шперплочу. Доживео је велики успех.

ФАНТАСТИЧНА

ХУМОРЕСКА

ЛАРИ АЈЗЕНБЕРГ

КРИТИЧ

Кад сам догурао до 150 килограма, одахнуо сам. Био сам спреман да се вратим цивилизацији.

Једне ноћи, Сам Шварц је нестао из свог пренасељеног стана. Тако је све почело. Његова жена, Хилда, суочила се ујутру са том чињеницом. Следеће ноћи, нестала је Хилда, а наредне њен зет Ирвинг који је код њих становао. Полиција је истраживала и била збуњена недостатком трагова. Чак је и госпођа Лепковић, суседа која је све о свакоме знала, била збуњена. Власник куће није знао шта да чини, јер кирија је била плаћена до краја месеца.

Самова рођака Рода, која је увек имала чудне идеје, дошла је са специјалистом за парапсихолошке феномене. Он је шетао около, мрмљао и врачао нешто.

— Шта је? — питала је рођака Рода. — Је ли то дело свемира, телепатије или вештица?

Није било одговора. Јер, и специјалиста је нестао.

Недељу дана касније цела једна порториканска породица је нестала, а онда још једна. Коначно, нестанци су нарасли у лавину. Невесте нису успевале да се венчају, батаљон ватрогасаца је нестао као дим; у претрпаном Вол стриту, са торбом са десет милиона, нестао је, без трага, банкарски службеник. Људи су ишли на спавање у страху од онога што би могла да донесе ноћ.

Запажања једног генија

За неколико месеци становништво Менхетна је спало на половину, без наде да се пад заустави. Ниједан од других делова града није јављао о сличним проблемима, иако је неколико најнасељенијих делова Бронкса и Бруклина било нападнуто необјашњивим нестанцима. Ова је чињеница, претпостављам, дала Емету Дакворту први траг, као основу нестајања делова града.

Велики биохемичар се сада одмарао у размишљању. Био је у својој вечерњој шетњи кроз Централни парк, када сам га салетео.

— Дакворте — рекох весело — зар се не плашиш да те не нападну?

— Ко да ме нападне? — рече. — На Менхетну је остало толико мало људи да је чак и подземна железница сигурна. Прошле недеље сам видео једну старију жену како седи у Ленгсингтон експресу.

— Невероватна ствар — рекох. — Ипак, велики су успеси ученика од када је толико учитеља ишчезло.

— То је озбиљно — рече Дакворт. — Али, повремено сам разматрао проблем и мислим да сам издвојио неке могућности.

Погледао сам га опрезно. Дакворт је био геније, двоструки добитник Нобелове награде, али не нарочито добар мислилац. Нисам се увек слагао са његовим закључцима.

— Прво — рече Дакворт — питао сам се зашто Менхетн? Зашто не неки други део?

— Одиста, зашто не? — сложио сам се збуњено.

— То не може бити само због ваздуха — рече Дакворт. — Прихватајући локални карактер састава атмосфере, зашто би неки људи били нападнути, а други не?

— Можда се нестанци одигравају у различитим односима саставних делова атмосфере?

— Можда — рече Дакворт. — Са друге стране, могуће да има нечега у води.

— Или храни?

— Тачно — рече Дакворт. — Због тога, морамо да откријемо узрок у локалној исхрани, карактеристичан за Менхетн.

— Али, што? — запитао сам.

— Ах, — рече Дакворт — сада си уочио проблем.

Посетио сам Дакворта у отрцаним одајама његове приватне лабораторије, где је растућа инфлација уништавала његову, некада, замашну пензију. Он је био заузет. Хранио је специјалном храном групе животиња, у покушају да издвоји посебни, злоћудни узрок.

— Јеси ли покушао са Кремом за нестајање? — упитао сам.

Уздахнуо је.

— Доста ми је свега и без твојих глупих шала — рече. — Само јуче су нестала двојица мојих лабораторијских помоћника. Прошле ноћи су нестали мој млекаџија и кућна помоћница, а јутрос настојник. У овој лабораторији више није вруће. Јеси ли приметио?

Дунуо сам у слеђене прсте.

— Чудно — рекох.

— Јутрошње новине доносе да је становништво Менхетна спало на сто хиљада душа — рече Дакворт.

— Знам — рекох. — Путовање кроз Менхетн ће бити право уживање. Раније је било ужасно.

— Хиљаде празних таксија и напуштених путничких аутомобила блокирају авеније — рече Дакворт. — А поврх свега, не могу да купим ни најпростије хемикалије.

Шта је са електроскопом?

Док смо обојица климали главама, Даквортове ситне очи се нагло повећаше и живнуше.

— Јеси ли видео? — врисну.

— Видео, шта?

— Електроскоп — викао је Дакворт. — Погледај га. Празан је.

— Великим делом — промрмљао сам.

— Погледај — рече. — Поново ћу наелектрисати листове.

Нежно је додирнуо улазну лопту узаном стакленом шипком. Танани листови се размакоше, па заједно падоше.

— То је то — рече Дакворт. — То мора да је нека врста необјашњивог радиоактивног феномена.

— Можда има нешто у твојој лабораторији — приметио сам. — Неки радиоактивни извор или бројчаник сата.

НА МАСА

— Глупост — рече Дакворт. — Потребан је високоактиван извор да изазове овакав ефекат.

Отишао је до креденца, неспретно отворио врата и узео Гајгеров бројач. Следио је напет тренутак и он је отворио трагач детектора. Игла је дивље скочила уз скалу.

— Господе — рече Дакворт. — Постоји активни извор у овој соби.

Шуњао се уоколо, царајући трагачем. Казаљка мерача се скоро ишчупа из лежишта када ми се приближио. Осећао сам се и крив и радознао.

— Могу ли то бити ја?

Даквортове очи су ме озбиљно гледале.

— Бојим се да је тако — рече. Почео сам да дрхтим. После кратког оклевања, Дакворт ме загрли, тешећи ме.

— Можда није заразно — рече упола за себе. — У сваком случају, желео бих да погледам малени узорак твоје коже. Може ли?

— Узми је целу — рекох горко.

Дакворт се сагну над мојим прстом и вешто га засече скалпелом.

— Ово ће бити довољно — рече.

Седео сам, добујући прстима, док је Дакворт вршио пажљива, напорна, микроскопска опажања ткива. Замишљао сам сваковрсне подмукле болести док, неколико часова касније, Дакворт не дође до мене тешким корацима.

— Има ли нешто озбиљно? — запитах тужно.

— Бојим се да је тако. Чак и под микроскопом, ћелије почињу да нестају. Много сам размишљао о томе шта се догађа и — имам теорију. Мислим да је то самостални нестанак материје који је необјашњиво неконтролисан.

— Нестанак материје?

— Водећа теорија космологије — рече Дакворт стрпљиво — учи да се материја непрекидно ствара и уништава. Пропорције се, углавном, разликују. На Земљи, на пример, количина нестајања врло мало премашује стварање. Али, из неких бесмислених разлога, нестанак неутрона је убрзан. Упоредо са овим нестанком, долази до поремећаја телесног ткива и то, коначно, резултира потпуним нестанком особе.

— Значи, са мном је готово — застењах.

— Не очајавај — рече Дакворт. — Када бих нашао узрок овом убрзаном нестанку и обратном процесу, можда би још и имао шансе. За сада, мој је једини траг да се све ово догађа у Менхетну. Али, зашто?

Безусйешни йокушаји

Сутрадан смо кренули у обилазак пијаца са Гајгеровим бројачем у рукама. Резултати су били никакви. Ту и тамо су гомиле јапанских конзерви туњевине, или дечији сатови „Мики Маус", показивали знакове радиоактивности али они су били мали да задовоље Даквортове хипотезе. Обишли смо пијаце рибе и бувље пијаце. Наш најочајнији напор је био узимање узорака CO_2 из карбонатне воде у продавницама бомбона. Али, све је било без успеха. Те ноћи, после доста оклевања, попео сам се на вагу и био шокиран када сам видео да сам изгубио пет килограма преко дана.

— Брзо нестајем, Дакворте — јадиковао сам. — Ко зна, можда више и немам црну цигерицу.

— Нестајање је, вероватно, подједнако — рече Дакворт. — Вероватно је пропорционално телесној маси.

Наслонио се на браду. — Пропорционално маси — мрмљао је. — Бога му, мора да је то!

Скакао је около, а цео призор је био љубак.

— Јеси ли открио нови траг? — запитах.

— Више од тога — рече Дакворт. — Мислим да сам нашао кључ ове загонетке. Менхетн има огромну концентрацију становништва. Шта ако постоји критична маса густине становништва, која може да покрене веома убрзани нестанак телесних ћелија? Можда је то разлог нестанка многих пренасељених античких градова.

— Да ли је процес повратан?

— Надам се — рече Дакворт. — Ако сам у праву, контрапроцес ће се активирати када густина насељености падне испод критичне тачке. Јеси ли икада приметио како су мушкарци снажни и жене обле на слабо насељеним острвима?

Мој спас је лежао у последњем Даквортовом опажању. Изгледао сам као мотка. Водио сам усамљенички живот на једном малом острву на Азорима, где сам после десет месеци почео да добијам у тежини. Кад сам догурао до 150 килограма, одахнуо сам са олакшањем и догегао се до малог брода, спреман да се вратим у цивилизацију.

Чак и данас избегавам саобраћајне гужве и натрпане лифтове. Менхетн је рестауриран, по идеји умног председника општине, тако да посетиоци могу да виде како су некада изгледале напуштене улице...

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Људи не постају добри науком.

(Критон)

укрштене речи

ИНСЕКТИ

1. Инсект равнокрилац, обично је зеленкаст или мркосив. Орган слуха му је смештен на трбуху, у потрази за храном често направи праву пустош по плодним пољима; **2.** Инсект из групе вретенца, док је у стању ларве, живи у води, а као одрасла јединка живи на сувом, месождер је; **3.** Инсект из реда тврдокрилаца, најбројнији реда животињског света. Полулоптастог тела, покрилца црвена или жутозелена са седам округластих црних пега; **4.** Инсект тврдокрилац, оклоп му је мркосмеђ, првенствено се храни биљним соковима које лиже.

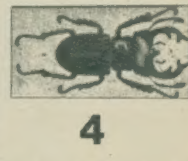
1

2

3

4

АУТОР ВЕ-МАК	КАЈМАК	2	ВРСТА ПРАЖИВОТИЊА	СОВЈЕТ. ВИОЛИНИСТ ЛЕОНИД	▼	ОБДАРЕНОСТ / ЛИЧНА ЗАМЕН.	ОТАЦ (СЛОВ.)	▼	ДАТИ ОЦЕНУ
1									ДЕО ТЕРАЗИЈА, ПЛИТИЦА
УДОБНОСТ									
РЕКА У СССР-У						ГЛУМИЦА КАРИЋ			
РИБОЛОВЦИ							И.С. / СТАРА ТУРСКА ТИТУЛА		
УЦЕЊИВАЊА						КОЊ / РЕЧНО ОСТРВО			3
▶		4	ИЗОТОП ОЗОНА	СТРМИНА / ПЛИНОВОД					
ЈУНАНКИ СПЕВ	ВРСТА ВОЋА / БОСАН. КРАЉ							УРАН / ПЕВАЧ ДРАГОЈЕВИЋ	
РАВАН КРОВ							О.Б. / ФРАНЦ. РЕДИТЕЉ ФРАНСОА		
КОМЕД. БРАН. НУШИЋА						ЗЕМЉИШТА / КРВ (СЛОВ.)			
МАРКА ФРАНЦ. АУТОМОБИЛА					ПОЛУОСТРВО У ЦРНОМ МОРУ / ПАПАГАЈ				
ТЕСЛА НИКОЛА			КУВАНО ПОВРЋЕ (МН.) / ЛАНТАН						
ГРЕЈАЛИЦА / ШАХОВ. ТЕРМИН									
▶						ОМЛАД. РАДНА АКЦИЈА			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: МАРИЈА ШЕЛ, алигатори, нит, напев, ујед, ме, у, фар, канал, анилин, дм, КС, ам, Кра, талон, реп, У, осорац, рез, ветар, ат, капеле, АНА КАРИЋ, морал, Чини.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурдихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523, Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132.00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Претплата се врши на жиро-рачун 60801-603-16915 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА", ООУР „Политикин забавник". Годишња претплата у страној валути: Долар 29, ДМ 68, Ффр 143, СФрс 73, Шкр 125. Уплате из иностранства примају се на девизни рачун НИП „Политика" код Инвест банке — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054 са обавезном назнаком за „Политикин забавник". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

JUMBO-JET

гума за жвакање
ВАС НАГРАЂУЈЕ

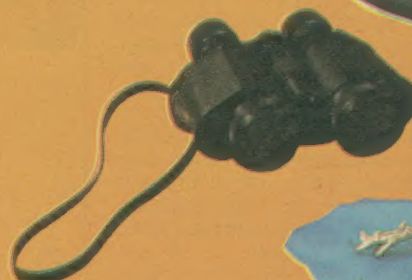

81 колор налепница авиона, хеликоптера, ракета...
СВАКА НАГРАДНА СЛИКА ДОНОСИ БЕЗ ИЗВЛАЧЕЊА ЈЕДНУ ОД СЛЕДЕЋИХ НАГРАДА:

— РАЧУНАРЕ-ДИГИТРОН
— ФЛИПЕРЕ
— ТОРБЕ JUMBO-JET
— ДВОГЛЕДЕ
— ЗНАЧКЕ JUMBO-JET

За 10 празних омота бесплатно добијате албум за лепљење сличица.
САКУПЉАЈТЕ СЛИЧИЦЕ И УЖИВАЈТЕ
У КВАЛИТЕТНОЈ ГУМИ ЗА ЖВАКАЊЕ JUMBO-JET!

10.000 PEZ мајица је већ продато!
Припремамо нове погодности за PEZ пријатеље.

Играјте се
Сладите се

Код PEZ-а је
увек нешто ново!
Ако волиш PEZ бомбоне
и ако се радо играш PEZ
фигурама, пошаљи нам
5 омота PEZ бомбона, а
ми ћемо ти послати лепу
PEZ чланску карту.
Као пријатељ PEZ-а
користићеш све погодности,
које ћемо ти нудити из
месеца у месец.

Читај сваког петка на
овом месту о новости-
ма за пријатеље PEZ-а

Наша адреса је:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ"
61 111 Љубљана п.п. 8

Купон попуни штампаним словима, изрежи и обавезно налепи на дописницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр

датум рођења

HP Kolinska
Ljubljana

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавничe,

НОВИ КЛУБ ЧИТАЛАЦА

У мом месту неколико мојих другова и ја основали смо недавно Клуб читалаца „Политичкиног забавника". Жеља нам је да омасовимо Клуб новим члановима а и да обогатимо библиотеку старијим бројевима Забавника, па позивамо заинтересоване да нам се јаве.

Ненад Родић,
М. Тита 79,
21234 Бачки Јарак

Као поклон новооснованом Клубу својих читалаца, Редакција је одлучила да пошаље један годишњи комплет „Политикиног забавника".

СА УКУСОМ ФЛУОРА

Интересује ме зашто се у неке пасте за зубе ставља флуор?

Светлана Марић,
Земун

Поуздано је утврђено да флуор у зубној пасти штити зубе од каријеса. Експериментима је доказано да се раширеност каријеса (квара зуба) смањује ако човек у организам уноси довољно флуора, хемијског елемента из групе халогена. Амерички научници су испитивали зубе становника 21 гра-

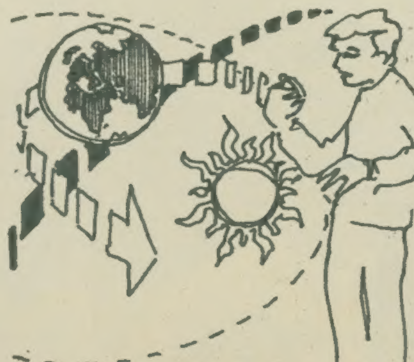
да и установили да је милиграм и по оптимална доза флуора која је свакодневно потребна човечјем организму. Овај хемијски елемент улази у састав многих животних намирница, па се храном унесе 0,2 до 0,5 милиграма. Преостали део требало би унети на неки други начин: таблетама или ресорпцијом из слузокоже уста при прању зуба пастама које садрже флуор. У неким земљама флуор се радовно преко градског водовода додаје води за пиће.

ОКРЕТ ЗА ГОДИНУ

Можеш ли ми одговорити којом брзином се Земља окреће око Сунца?

Љиљана Рајковић,
Илије Милачића 17,
Титоград

Земља обиђе Сунце за 365 дана 6 часова 9 минута и 54 секунде, што ће рећи за једну календарску годину, средњом брзином од 29,77 km на сат а на просечној удаљености од 149.670.000 километара.

АЗОТ »ЈАЧИ« ОД КИСЕОНИКА

Мој брат и ја стално се свађамо око тога чега више има у ваздуху: ја тврдим азота а он каже да кисеоник преовлађује. Ко је у праву?

Нинослав Кочовић,
Слободана Пенезића 2/1,
Краљево

Е па, Нинославе, опклада је твоја. Ваздух, гасовити омотач Земље, у приземним слојевима састоји се од 78,2% запремине, односно 76% тежине азота и 20,8% запр. односно 23% тежине кисеоника. У њему још има 0,9% запр. односно. 1,3% тежине аргона, 0,03% до 0,06% запр. угљен-диоксида и трагова других инертних гасова и водоника, а садржи и променљиве количине водене паре, озона, амонијака, прашине и микроорганизама.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За пет слика Здравка Чолића дајем четири разгледнице и четири салвете. **Снежана Васић, 22428 Попинци, ЈНА 22**

Тешко долазим до свих бројева Забавника, па молим читаоце да ми помогну поклањањем старијих бројева. **Катица Абјановић, 22245 Моровић, Шидска 3**

Недавно сам почела скупљати Забавнике али не успијевам набавити старије бројеве. Била бих врло захвална читаоцима ако би ми помогли. **Сања Новосел, 51500 Крк, Шеталиште Првог маја 4**

Имам 200 салвета и желела бих да се мењам за значке. За једну значку дајем четири салвете. **Марјана Ристић, 25250 Оџаци, Светозара Марковића 60**

За једну салвету шаљем разгледницу свога града, наљепницу или салвету. **Аида Ћошабић, 78270 Гламоч, Др Рибара 4**

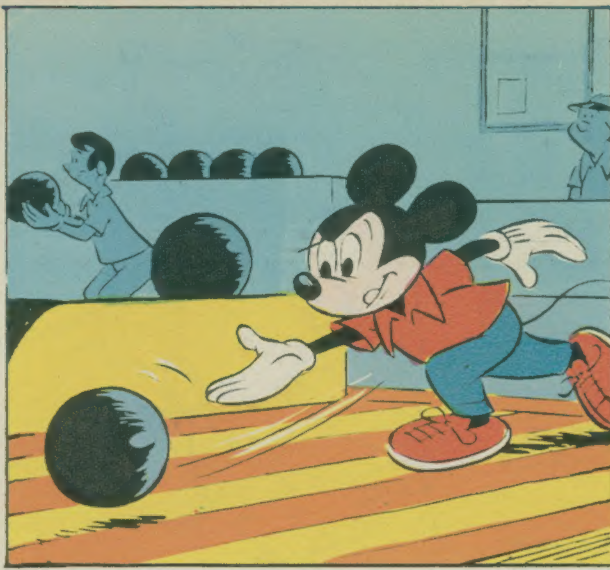
Ко ми пошаље разгледницу свога мјеста добиће од мене разгледницу Загреба. **Кристина Леш, 41020 Нови Загреб, Маретићева 16**

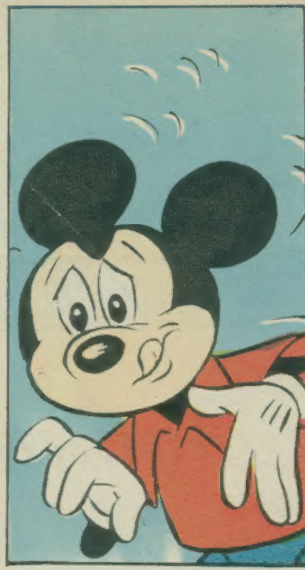
За значке дајем маркице и стрипове. **Анте Франић, 58254 Блато на Цетини**

Дајем разгледницу за разгледницу. **Вирна Сетић, 51000 Ријека, Франца Прешерна 44**

WALT DISNEY
МИКИ

ЈУ-ХУУ! КАКВА ИГРА!
КУГЛАН

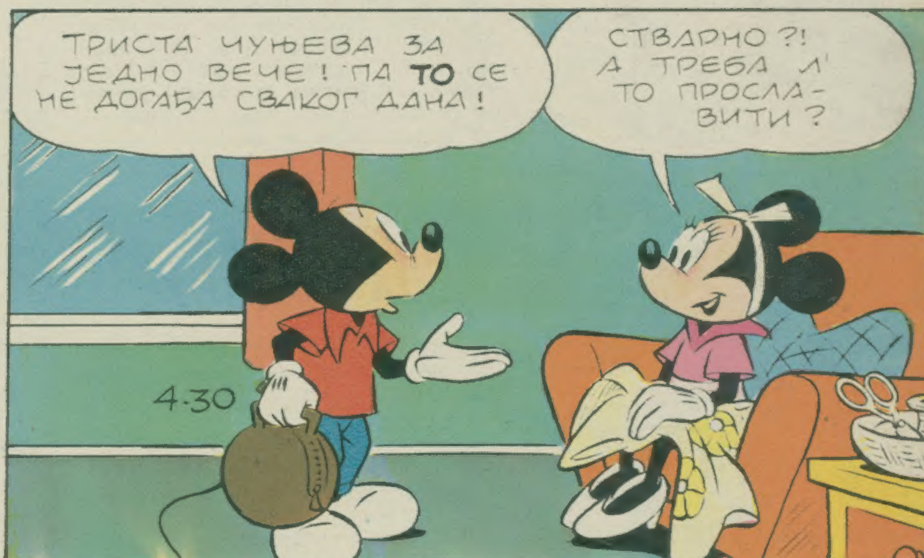
ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ИСПРИЧАМ МИНИ!
МИНИ

МИНИ! ОБОРИО САМ ВЕЧЕРАС ТРИСТА ЧУЊЕВА! **ТРИСТА!**
БАШ ЛЕПО!

ШТА КАЖЕШ НА ОВУ ХАЉИНИЦУ? САМА САМ ЈЕ САШИЛА!
ОВАЈ... ЧУ ЛИ ТИ ШТА ЈА РЕКОХ?!

ТРИСТА ЧУЊЕВА ЗА ЈЕДНО ВЕЧЕ! ПА **ТО** СЕ НЕ ДОГАЂА СВАКОГ ДАНА!
СТВАРНО?! А ТРЕБА Л' ТО ПРОСЛАВИТИ?
4.30

НЕКОМ ВЕЧЕРОМ... ИЛ' ОДЛАСКОМ НА ИГРАНКУ?
ПА... МОЖЕ, МОЖЕ!

ОБУЋИ ЋУ НОВУ ХАЉИНУ! А ТИ ДОЂИ ТАЧНО У ОСАМ!

ТАКО МИ И ТРЕБА КАД СЕ ХВАЛИМ! АЛ' НЕЋУ ВИШЕ... НИКАД!
МИНИ